

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Ιονίων Νήσων

**Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης
για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων**

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Υπάρχουσα κατάσταση

Α' ΜΕΡΟΣ

1	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΈΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ: ΣΥΝΟΨΗ ΙΔΕΩΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ.....	6
2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΙΝ	13
2.1	Αναπτυξιακό Δυναμικό της ΠΙΝ.....	13
2.1.1	Οικονομικές επιδόσεις.....	13
2.1.2	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, απασχόληση και ανεργία.....	14
2.1.3	Τομεακή διάρθρωση και Απασχόληση.....	15
2.1.4	Η επίδραση της κρίσης στην τομεακή απασχόληση της Περιφέρειας.....	17
2.1.5	Επιχειρηματική δραστηριότητα: Τομεακή και κλαδική ανάλυση.....	18
2.1.6	Τομεακή και κλαδική εξειδίκευση της ΠΙΝ.....	19
2.1.7	Παρουσίαση των κλάδων εξειδίκευσης	20
	2.1.7.1 Τουρισμός	18
	A. Θαλάσσιος τουρισμός	22
	B. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού	27
	2.1.7.2 Φυτική και ζωική παραγωγή	29
2.1.8	Χαρακτηριστικά Εξωστρέφειας της ΠΙΝ	47
	2.1.8.1 Εξωτερικό Εμπόριο Ιονίων και Συσχέτιση με την ΕΕ	48
	2.1.8.2 Clusters και Πολιτικές.....	50
2.2	Οι καινοτομικές επιδόσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων	54
	2.2.1 Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη.....	54
	2.2.2 Απασχόληση σε Επιστήμη και Τεχνολογία	55
	2.2.3 Προσωπικό στην Έρευνα και Ανάπτυξη	56
	2.2.4 Υποδομές Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.....	57
	2.2.5 ΤΠΕ- Ευρυζωνικά δίκτυα και καινοτομία	69
2.3	Η θέση της ΠΙΝ στον Ευρωπαϊκό χάρτη Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας.....	73
2.4	Συγκεντρωτική Ανάλυση Δυνατοτήτων, Προοπτικών, Αδυναμιών και Κινδύνων της ΠΙΝ (SWOT)	75

Β' ΜΕΡΟΣ

3	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΡΑΜΑΤΟΣ ΈΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΙΝ	ΣΦΑΛΜΑ! ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΡΙΣΤΕΙ ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΗΣ.
----------	---	--

3.1	Διαδικασίες διαβούλευσης και Επιχειρηματικής "Ανακάλυψης"	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
3.2	Οραμα και Στόχοι της Στρατηγικής για την "Εξυπνη Εξειδίκευση της ΠΙΝ.....	83
3.3.	Στρατηγικές επιλογές για την Έξυπνη Εξειδίκευση – Τομείς Προτεραιότητας.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
3.4	Το μοντέλο παρέμβασης	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
3.5.	Διαδικασίες και προϋποθέσεις υιοθέτησης του οράματος και ο ρόλος των εμπλεκόμενων φορέων.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
3.6	Βασικά προβλήματα και Ανάγκες του Παραγωγικού συστήματος της ΠΙΝ.....	91
3.7.	Σύνοψη Στρατηγικών, Στόχων και Προτεραιοτήτων	95
4	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ	100
4.1.	ΑΞΟΝΑΣ 1: ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ, ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΣΦΑΛΜΑ! ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΡΙΣΤΕΙ ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΗΣ.	
4.1.1	Παραγωγή και νέα προϊόντα στην αγροδιατροφή.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
4.1.2	Ανάδειξη της επανησιακής γαστρονομίας.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
4.2	Άξονας 2: Θαλάσσια οικονομία: Αλιεία, υδατοκαλλιέργειες και θαλάσσιος τουρισμός	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
4.2.1	Αλιεία και υδατοκαλλιέργειες: Στρατηγική για την ανάπτυξη του τομέα	108
4.2.2.	Θαλάσσιος Τουρισμός	113
4.3	Άξονας 3 : Βιομηχανία της εμπειρίας: Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργική Οικονομία	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
4.3.1	Διαφοροποίηση του Τουριστικού Προϊόντος... ..	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
4.3.2	Συσχέτιση τουρισμού και δημιουργικής βιομηχανίας	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
4.4.	Άξονας 4: "Οριζόντιες" δράσεις υποστήριξης τομέων προτεραιότητας	126
4.5.	Άξονας 5: "Εξυπνη" χωρική ανάπτυξη Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Smart territories).....	133
5.	ΜΟΧΛΕΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	135
6.	ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ.....	138
6.1	Επισκόπηση του συστήματος διακυβέρνησης	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
6.2	Επίπεδο 1: Συντονισμός και Χάραξη Πολιτικής	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
6.3	Επίπεδο 2: Τεκμηρίωση και λεπτομερής σχεδιασμός.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
6.4	Επίπεδο 3: Υλοποίηση πολιτικής και διαχείριση δράσεων	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

6.5. Επίπεδο 4: Τεκμηρίωση και Συντονισμός με Εθνικό επίπεδο	140
7. ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	ΣΦΑΛΜΑ! ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΡΙΣΤΕΙ ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΗΣ.
7.1 Το σύστημα παρακολούθησης	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
7.2 Αξιολόγηση της Στρατηγικής	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	144
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	146

ΣΗΜ.: το κείμενο Βασίζεται στη σχετική μελέτη της «Logotech ΑΕ»

1. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης: Σύνοψη ιδεών και μεθοδολογίας

Η έξυπνη εξειδίκευση δεν είναι κάτι νέο. Αντίθετα, είναι μια εκλέπτυνση και αναβάθμιση μίας υφιστάμενης μεθοδολογίας για τον προγραμματισμό των Διαρθρωτικών Ταμείων. Βασίζεται σε 15 χρόνια εμπειρίας πάνω στην υποστήριξη στρατηγικών καινοτομίας στις περιφέρειες, και την οικονομική σκέψη πρώτης γραμμής από μείζονες διεθνείς θεσμούς όπως η Διεθνής Τράπεζα, ο ΟΟΣΑ και το ΔΝΤ. Οι περισσότερες περιφέρειες στην Ευρώπη συμμετέχουν ήδη σε παρεμφερείς στρατηγικές ασκήσεις εδώ και δεκαετίες, όπως υπογραμμίζεται από την πρωτοβουλία «Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή» ή το «Περιφερειακό Παρατηρητήριο Καινοτομίας». Το νέο στοιχείο είναι ότι οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης τίθενται πλέον από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση του νέου ΕΣΠΑ (ΣΕΣ), συμπεριλαμβανομένων των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ). Τα Κράτη Μέλη και οι περιφέρειες της ΕΕ πρέπει να έχουν θεσπίσει στρατηγικές RIS3 πριν εγκριθούν τα επιχειρησιακά τους προγράμματα που υποστηρίζουν σχετικές επενδύσεις.

Η οικονομία της Έξυπνης Εξειδίκευσης

Η έξυπνη εξειδίκευση δεν πρέπει να συνδέεται με τη στρατηγική μιας απλής βιομηχανικής εξειδίκευσης ενός συγκεκριμένου τομέα, του τουρισμού ή της αλιείας (δύο τομείς χαμηλής τεχνολογίας για παράδειγμα). Αντίθετα, η έξυπνη εξειδίκευση σχετίζεται με την Ε&Α και την καινοτομία και μπορεί να προτείνει ότι μια περιφέρεια θα έπρεπε να εξειδικευτεί σε Ε&Α και στην καινοτομία στο τομέα του τουρισμού και της αλιείας. Αυτό σημαίνει ότι η έξυπνη εξειδίκευση είναι μια διαδικασία που αντιμετωπίζει τις χαμένες ή αδύναμες συνδέσεις μεταξύ της Ε&Α και των πόρων/δραστηριοτήτων της καινοτομίας από τη μια, και των τομεακών δομών της οικονομίας από την άλλη.

Ένα σημείο κλειδί είναι ότι η έξυπνη εξειδίκευση δεν ασχολείται μόνο με τις 'καλύτερες' και τις πιο προηγμένες τεχνολογικά περιφέρειες. Αντίθετα, προτείνει στρατηγικές και ρόλους για κάθε περιφέρεια. Η ιδέα βασίζεται στο γεγονός, ότι δεν υπάρχει μία διάσταση όσον αφορά την κατανόηση της δυναμικής της Ε&Α και της καινοτομίας. Για παράδειγμα, υπάρχουν πολλών ειδών παραγωγικές και δυνητικά επωφελείς δραστηριότητες -εκτός από την ανακάλυψη μιας θεμελιώδους γνώσης- που μπορεί να είναι απαραίτητες. Υπάρχουν, για την ακρίβεια, διαφορετικές λογικές ή επίπεδα καινοτομιών.

Κάποιες περιοχές μπορούν, πράγματι, να εξειδικευτούν στην διάδοση οριζόντιων τεχνολογιών ενώ άλλες θα πρέπει να επενδύσουν σε εφαρμογές που θα αντιμετωπίζουν – για παράδειγμα - συγκεκριμένα προβλήματα ποιότητας και παραγωγικότητας σε έναν ή περισσότερους σημαντικούς τομείς των οικονομιών τους. Η ανάπτυξη τέτοιων εφαρμογών συνήθως περιλαμβάνει Ε&Α, σχεδιασμό, επανασχεδιασμό και αξιολόγηση.

Η Επιχειρηματική Ανακάλυψη

Η έξυπνη εξειδίκευση αποτελεί μια διαδικασία «επιχειρηματικής ανακάλυψης» με την ευρεία έννοια, που αποκαλύπτει αυτά που κάνει ή μπορεί να κάνει μια περιφέρεια ή μία χώρα καλύτερα από τις υπόλοιπες, σε όρους Ε&Α και καινοτομίας. Είναι σημαντική, προκειμένου να γίνει ξεκάθαρη η διαφορά ανάμεσα στην προσέγγιση της «έξυπνης εξειδίκευσης» και σε προσεγγίσεις παλαιότερων στρατηγικών, που προϋποθέτουν ότι συγκεντρωτικές διαδικασίες σχεδιασμού είναι το μοναδικό μέσο για να αναγνωριστούν οι προτεραιότητες της οικονομικής ανάπτυξης.

Η επιχειρηματική γνώση δεν περιλαμβάνει μόνο επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις. Συνδυάζει και συνδέει γνώσεις επιστήμης, τεχνολογίας και μηχανικής, με γνώσεις εμπορικών δυνατοτήτων ανάπτυξης, πιθανών ανταγωνιστών καθώς και ενός ολοκληρωμένου συστήματος καταχωρήσεων και υπηρεσιών που χρειάζονται για να ξεκινήσει μια νέα δραστηριότητα. Η σύνθεση και η ενοποίηση όλης αυτής της γνώσης, η οποία αρχικά είναι διασκορπισμένη και κατακερματισμένη, δημιουργεί ένα όραμα και οδηγεί στην τελική απόφαση της ανάληψης δράσης. Είναι αυτό το είδος της γνώσης που πρέπει να ενεργοποιηθεί, να κινητοποιηθεί και να υποστηριχθεί σαν το βασικό συστατικό μιας διαδικασίας έξυπνης εξειδίκευσης.

Η έξυπνη εξειδίκευση είναι θεμελιωδώς βασισμένη στην «επιχειρηματική ανακάλυψη». Οι επιχειρώντες, με την ευρεία έννοια (εταιρείες, ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ανεξάρτητοι εφευρέτες και καινοτόμοι), καλούνται να εμπλακούν στην ανακάλυψη καινοτόμων κλάδων στους οποίους κάθε περιφέρεια έχει τις

μεγαλύτερες πιθανότητες να πετύχει με τις υπάρχουσες δυνατότητες και παραγωγικά αγαθά. Για πολλές περιφέρειες και χώρες ισχύει ότι, οι πιο σημαντικές 'καινοτομίες' δεν είναι τεχνικές αλλά αντίθετα, συνίστανται στην αποκάλυψη ενός συγκεκριμένου επιχειρηματικού προσανατολισμού που θα πρέπει τη δεδομένη στιγμή να επιδιωχθεί με κατευθυνόμενες ερευνητικές και καινοτομικές δραστηριότητες. Συνεπάγεται επομένως μια πρωτότυπη ένωση της υπάρχουσας επιστημονικής και τεχνικής γνώσης (όχι μόνο της περιφερειακής) με τους οικονομικούς πόρους και τις δυνατότητες μιας συγκεκριμένης περιφέρειας.

Πληροφόρηση & λάθη συντονισμού και πολιτικής

Ένα βασικό ζήτημα που πρέπει να απαντηθεί σε επίπεδο πολιτικής δεν είναι το «τι να κάνουμε» αλλά το «πώς θα βοηθήσουμε τους επιχειρηματικούς φορείς να ανακαλύψουν τι να κάνουν και πώς να εφαρμόσουν τη στρατηγική σύμφωνα με όσα έχουν διαπιστώσει». Οι φορείς χάραξης πολιτικής πρέπει να επιτρέπουν και να βοηθούν τους επιχειρηματικούς φορείς να βρουν το δικό τους δρόμο με μια αποκεντρωμένη διαδικασία και μετά να παρατηρούν προσεκτικά τι συμβαίνει. Επίσης, πρέπει να συγκεντρώνουν τις αποκεντρωμένες πληροφορίες που δημιουργούνται από τις επιχειρηματικές προσπάθειες και τις ανακαλύψεις, να επεξεργάζονται τα αποτελέσματα και να βοηθούν τα πιο υποσχόμενα σχέδια να αναπτυχθούν. Το ζήτημα της βασικής έξυπνης στρατηγικής είναι να αναγνωριστούν οι δομικές συνθήκες και πολιτικές σε μια συγκεκριμένη περιφέρεια, που αυξάνουν τις πιθανότητες να εμφανιστεί και να επιβιώσει ένας ή και περισσότεροι τομείς μέσα στα επόμενα 20 χρόνια.

‘Από τα πάνω προς τα κάτω’ ή ‘από τα κάτω προς τα πάνω’: ένα ψεύτικο δίλλημα

Η διαδικασία της πολιτικής είναι περίπλοκη από τη φύση της: από τη μια, η αρχή της «επιχειρηματικής ανακάλυψης» είναι αναγκαία αλλά από την άλλη, οι περιορισμοί που τίθενται δε θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για να δικαιολογήσουν τη συρρίκνωση της πολιτικής στόχευσης. Αυτό το γνωστό δίλλημα είναι το ίδιο πηγή καταστροφικών περιορισμών, επειδή αποτυγχάνει τελείως να συλλάβει τόσο τις οικονομικές απαιτήσεις όσο και την πολιτική λογική της «έξυπνης εξειδίκευσης» ως διαδικασία ανάπτυξης. Τα προγράμματα πολιτικής που ενισχύουν την «έξυπνη εξειδίκευση» πρέπει να είναι πιο μελετημένα και να μην περιορίζονται σε αυτό το δίλλημα. Πρέπει να διακατέχονται από μια αμφίδρομη, επαναληπτική δυναμική, κατά την οποία λαμβάνονται κυβερνητικά μέτρα για:

- να προσδιοριστούν οι επιχειρηματικές ανακαλύψεις
- να υποστηριχθούν και πιθανώς να δρομολογηθούν αυτές οι πρωτοβουλίες σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις μέσω ποικίλων κινητήριων μηχανισμών, συμπεριλαμβανομένων και επιχορηγήσεων υπό όρους
- να παρακολουθούν και να αξιολογούν – σε αλληλεπίδραση με ενδιαφερομένους φορείς από τον ιδιωτικό τομέα και ανεξάρτητους οργανισμούς – την πρόοδο των ‘πειραματισμών’ και με αυτό τον τρόπο
- να διαδώσουν και να καθοδηγήσουν το σχηματισμό ενός κοινού στρατηγικού οράματος, ενός μελλοντικού σχεδίου εκμετάλλευσης των ευκαιριών που αναδύονται ως εξειδίκευση σε μια περιφέρεια
- να αναγνωρίσουν και αντιμετωπίσουν πιθανά λάθη συντονισμού, έτσι ώστε κάποιες ανακαλύψεις να μπορούν να πραγματοποιούνται σε μια σταθερή βάση για την περιφερειακή (τοπική) οικονομική ανάπτυξη
- να παρακολουθούν και να επανεκτιμούν το βαθμό στον οποίο το κοινό στρατηγικό όραμα υλοποιείται, την αποτελεσματικότητα των μέτρων και την αντιμετώπιση των αποτυχιών συντονισμού, τον αντίκτυπο στην οικονομία της περιφέρειας και τη βιωσιμότητα της ανάπτυξης χωρίς τη συνεχή στήριξη του δημοσίου χρήματος.

Το πλαίσιο πολιτικής της «έξυπνης εξειδίκευσης»

Η Ευρώπη και η Ελλάδα αντιμετωπίζουν μεγάλες οικονομικές προκλήσεις, που απαιτούν μια φιλόδοξη οικονομική πολιτική για τον 21ο αιώνα. Η ΕΕ έχει θέσει το όραμά της για την κοινωνική οικονομία της αγοράς στο πλαίσιο της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020, το οποίο στοχεύει στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών μέσα από την πρόοδο σε τρεις αλληλο-ενισχυόμενες προτεραιότητες:

- τη βασισμένη στη γνώση έξυπνη ανάπτυξη και την καινοτομία
- την αειφόρο ανάπτυξη, την προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και ανταγωνιστικής οικονομίας και
- την χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, την προώθηση μιας οικονομίας υψηλής απασχόλησης μέσω της εξασφάλισης οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής

Η αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020 και αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της απάντησης της ΕΕ στην οικονομική κρίση. Κατά συνέπεια, υπάρχει μια στρατηγική και ολοκληρωμένη προσέγγιση για την καινοτομία που μεγιστοποιεί το ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό δυναμικό έρευνας και καινοτομίας. Αυτός είναι ο λόγος που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την Ένωση Καινοτομίας ως τμήμα της στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020», ως μια κεντρική πρωτοβουλία. Η «Ένωση Καινοτομίας» παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την καινοτομία έτσι ώστε να ενισχύσει την ικανότητα της Ευρώπης να επιτύχει έξυπνη, βιώσιμη και -χωρίς αποκλεισμούς- ανάπτυξη και να τονίσει την έννοια της έξυπνης εξειδίκευσης ως μέσο για την επίτευξη αυτών των στόχων. Η Ψηφιακή Ατζέντα για την Ευρώπη αποτελεί, επίσης, μια εμβληματική πρωτοβουλία. Είναι, με τη σειρά της, τμήμα της στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020» και έχει ως στόχο την επίτευξη βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και την αποκομιδή κοινωνικού οφέλους από τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Η πρωτοβουλία της «Ψηφιακής Ατζέντας για την Ευρώπη» αφορά, ως εκ τούτου, όλες τις περιφέρειες και τις πόλεις, καθώς επικεντρώνεται σε ένα βασικό στοιχείο για το σχεδιασμό των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης. Η έννοια της «έξυπνης εξειδίκευσης» είναι ένα σημαντικό μέσο για την εξασφάλιση συνεργιών μεταξύ του Όριζοντα 2020 και των διαρθρωτικών ταμείων για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων προς όφελος της αριστείας. Στο πλαίσιο της στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020», η «έξυπνη εξειδίκευση» προκύπτει ως βασικό στοιχείο των τοπικών πολιτικών για την καινοτομία, και μπορεί να οριστεί ως ακολούθως:

Ο ορισμός των RIS3

Είναι οι εθνικές / περιφερειακές στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για την «έξυπνη εξειδίκευση» που αποτελούν ολοκληρωμένες- τοπικά προσανατολισμένες – ατζέντες οικονομικού μετασχηματισμού και που αφορούν σε πέντε σημαντικά ζητήματα:

1. Εστιάζουν την υποστηρικτική πολιτική και τις επενδύσεις σε κομβικές εθνικές / περιφερειακές προτεραιότητες, προκλήσεις και ανάγκες για ανάπτυξη βασισμένη στη γνώση, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που συσχετίζονται με τις ΤΠΕ
2. Βασίζονται στα δυνατά σημεία κάθε χώρας/περιφέρειας, στα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα και στις δυνατότητες για αριστεία
3. Υποστηρίζουν την τεχνολογική όσο και την πρακτικά εφαρμοσμένη καινοτομία και στοχεύουν στην τόνωση των επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα
4. Εμπλέκουν πλήρως τους ενδιαφερόμενους φορείς και ενθαρρύνουν την καινοτομία και τον πειραματισμό
5. Είναι τεκμηριωμένες και περιλαμβάνουν συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης

Η προσέγγιση RIS3 σχετίζεται, επίσης, με τις τρεις προτεραιότητες της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020, δηλαδή την έξυπνη, την χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμη ανάπτυξη. Πρώτα απ' όλα, η έξυπνη εξειδίκευση αφορά στο μέλλον της Ευρώπης, διότι η ανάπτυξη μιας οικονομίας που βασίζεται στη γνώση και την καινοτομία αποτελεί θεμελιώδη πρόκληση για την ΕΕ στο σύνολό της. Δεύτερον, η έξυπνη εξειδίκευση σχετίζεται με την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, αφού απαιτείται μια σημαντική προσπάθεια για την καινοτομία καθώς και σημαντικές επενδύσεις για τη μετάβαση σε μια οικονομία αποδοτικής χρήσης των πόρων και χαμηλών εκπομπών άνθρακα, που να προσφέρει ευκαιρίες στις εγχώριες και διεθνείς αγορές. Τέλος, η έξυπνη εξειδίκευση συμβάλλει στην ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς μεταξύ και εντός των περιφερειών, αφού ενισχύει την εδαφική συνοχή και επιτυγχάνει διαρθρωτικές αλλαγές, δημιουργώντας οικονομικές ευκαιρίες και επενδύοντας στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, στις καλύτερες θέσεις εργασίας και στην κοινωνική καινοτομία.

Αυτός ο ενσωματωμένος ρόλος της έξυπνης εξειδίκευσης στο πλαίσιο της πολιτικής για την Ευρώπη 2020 έχει επισημανθεί από το Συμβούλιο της ΕΕ στα συμπεράσματά του σχετικά με την Ένωση Καινοτομίας. Το Συμβούλιο τόνισε τη σημασία «της έννοιας της 'έξυπνης εξειδίκευσης', με στόχο η κάθε περιφέρεια να βασίζεται στις δικές της δυνάμεις, για να καθορίσει προτεραιότητες στις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές καινοτομίας, καθώς και στη διασυννοριακή συνεργασία όπου αυτό είναι δυνατό».

Επιπλέον, η προσέγγιση RIS3 είναι συνεπής με τους στόχους και τα εργαλεία της πολιτικής για τη συνοχή της ΕΕ, προωθώντας την ανάπτυξη και την απασχόληση στις χώρες της ΕΕ και στις περιφέρειες. Προτείνει μια στρατηγική και ένα παγκόσμιο ρόλο για κάθε εθνική και περιφερειακή οικονομία, όπου συμπεριλαμβάνονται τόσο οι πρωτοπόρες όσο και οι λιγότερο προηγμένες περιοχές. Αγκαλιάζει μια ευρύτερη έννοια της

καινοτομίας, δεν συμπεριλαμβάνει μόνο τις επενδύσεις στον τομέα της έρευνας ή στον τομέα της μεταποίησης, αλλά και την οικοδόμηση της ανταγωνιστικότητας μέσω της δημιουργικής βιομηχανίας, της κοινωνικής καινοτομίας και της καινοτομίας των υπηρεσιών, των νέων επιχειρηματικών μοντέλων και της εφαρμοσμένης καινοτομίας. Όλες οι περιφέρειες μπορούν να διαδραματίσουν ένα ρόλο στην οικονομία της γνώσης, με την προϋπόθεση ότι μπορούν να εντοπίσουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, τις δυνατότητες και τη φιλοδοξία τους για αριστεία σε συγκεκριμένους τομείς ή τμήματα της αγοράς. Επίσης, η έννοια της «έξυπνης εξειδίκευσης» σχετίζεται και υποστηρίζει βασικούς μεταρρυθμιστικούς στόχους των προτάσεων για την πολιτική συνοχής της ΕΕ 2014-2020, που δημοσιεύθηκαν τον Οκτώβριο του 2011, δηλαδή την:

- επίτευξη των στόχων της στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και περιεκτική ανάπτυξη
- ενίσχυση της απόδοσης των πολιτικών με έμφαση στα αποτελέσματα
- μεγιστοποίηση του αντίκτυπου της κοινοτικής χρηματοδότησης μέσω της θεματικής συγκέντρωσης

Η «έξυπνη εξειδίκευση» έχει μια στρατηγική και κεντρική λειτουργία στο πλαίσιο της νέας Πολιτικής για τη Συνοχή, αφού είναι ένα βασικό μέσο για την εξασφάλιση της συμβολής της Πολιτικής Συνοχής στους στόχους που έχει θέσει η Ευρώπη 2020 για θέσεις εργασίας και ανάπτυξη. Στο πλαίσιο της νέας Πολιτικής Συνοχής, η έξυπνη εξειδίκευση έχει προταθεί ως μια «εκ των προτέρων προϋπόθεση». Αυτό σημαίνει ότι τα κάθε Κράτος-μέλος και περιφέρεια πρέπει να έχει έτοιμη μια καλοσχεδιασμένη στρατηγική, ώστε να μπορέσει να λάβει οικονομική στήριξη από την ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων για τα σχεδιαζόμενα μέτρα καινοτομίας. Η προϋπόθεση αυτή αφορά ειδικά δύο από τους 11 θεματικούς στόχους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ):

- την ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας (ΘΣ1: Ε&Κ)
- τη βελτίωση της πρόσβασης και της χρήσης της ποιότητας των ΤΠΕ (ΘΣ2: ΤΠΕ).

Ομοίως, η ίδια προϋπόθεση ισχύει και για την πρώτη θεματική περιοχή (‘Πρώθηση της μεταφοράς γνώσεων και καινοτομίας στη γεωργία, στη δασοκομία και στις αγροτικές περιοχές’) από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Τελευταίο, αλλά εξίσου σημαντικό: θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία της παρακολούθησης και αξιολόγησης αυτών των στρατηγικών, που παρέχουν τη σύνδεση μεταξύ της «έξυπνης εξειδίκευσης» και του στόχου της ενίσχυσης του προσανατολισμού των αποτελεσμάτων των διαρθρωτικών ταμείων γενικότερα. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι στις προϋποθέσεις της «έξυπνης εξειδίκευσης» αναφέρεται ρητά η ανάγκη, όπως οι στρατηγικές RIS3 να περιλαμβάνουν ένα σύστημα παρακολούθησης και επανεξέτασης.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό για την πολιτική συνοχής να επιλέξει κανείς τους κατάλληλους δείκτες αποτελεσμάτων στο επίπεδο της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς αυτό είναι απαραίτητο για να εξασφαλιστεί ότι όλα τα κίνητρα και οι θέσεις των φορέων είναι σωστά ευθυγραμμισμένα και ότι η πολιτική μπορεί να παρακολουθείται αναλόγως και να προσαρμόζεται όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο, δημιουργώντας ένα αποτελεσματικό κύκλο μάθησης της πολιτικής. Όπως αναφέρεται στην πέμπτη έκθεση για τη συνοχή, «το σημείο εκκίνησης για μια προσέγγιση προσανατολισμένη στα αποτελέσματα είναι ο εκ των προτέρων καθορισμός σαφών και μετρήσιμων στόχων και δεικτών αποτελεσμάτων».

Η έννοια της «έξυπνης εξειδίκευσης» είναι τελικά ‘έξυπνη’ για δύο βασικούς λόγους:

Πρώτον, συνδέει την έρευνα και την καινοτομία με την οικονομική ανάπτυξη με νέους τρόπους, όπως είναι η διαδικασία της «επιχειρηματικής ανακάλυψης» και ο καθορισμός των προτεραιοτήτων από τους φορείς χάραξης πολιτικής σε στενή συνεργασία με τους τοπικούς φορείς.

Δεύτερον, αυτή η διαδικασία διεξάγεται με το βλέμμα στραμμένο στον έξω κόσμο, ωθώντας τις περιφέρειες να είναι φιλόδοξες αλλά και ρεαλιστικές ως προς το τι μπορούν να επιτύχουν, ενώ συνδέει τα τοπικά περιουσιακά στοιχεία και δυνατότητες με εξωτερικές πηγές γνώσης και αλυσίδες παραγωγής προστιθέμενης αξίας. Ωστόσο, ενώ κάθε περιφερειακή ή εθνική στρατηγική θα μοιράζονται κοινά χαρακτηριστικά, η ‘τοπική προσέγγιση’ μας δείχνει ότι η κατανόηση του τοπικού πλαισίου είναι ζωτικής σημασίας για τον επιτυχή σχεδιασμό τους.

Ο Σχεδιασμός των Στρατηγικών Έρευνας και Καινοτομίας (RIS3)¹

Η εθνική / περιφερειακή στρατηγική έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση μπορεί να θεωρηθεί ως μία ατζέντα οικονομικού μετασχηματισμού. Στις παραγράφους που ακολουθούν, σκιαγραφείται μία απλή προσέγγιση των RIS3 που αποτελείται από έξι στάδια, όπου τα προαναφερθέντα κύρια στοιχεία ανασυντίθενται στο πλαίσιο μιας δομής λογικού σχεδιασμού για μία RIS3. Τα έξι στάδια ορίζονται ως εξής:

1. Ανάλυση του περιφερειακού πλαισίου και των δυνατοτήτων για καινοτομία
2. Δημιουργία μίας άρτιας και περιεκτικής δομής διακυβέρνησης
3. Δημιουργία κοινού οράματος για το μέλλον της περιφέρειας
4. Επιλογή περιορισμένου αριθμού προτεραιοτήτων για την περιφερειακή ανάπτυξη
5. Δημιουργία του κατάλληλου μείγματος πολιτικών
6. Ενσωμάτωση μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης

Αυτά τα έξι στάδια μπορούν να εφαρμοστούν διαδοχικά, με τη σειρά που παρουσιάζονται πιο πάνω. Ωστόσο, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι είναι πιθανόν να παρουσιαστούν χρονικές επικαλύψεις, όταν νέοι συντελεστές θα εισέρχονται στη διαδικασία, καινούργιες μελέτες θα φέρνουν στο φως ανεκμετάλλευτο δυναμικό, είτε όταν εν εξελίξει έργα θα παρουσιάζουν αποτελέσματα που δύνανται να διαφοροποιήσουν το βασικό πλαίσιο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Ως εκ τούτου, τα στάδια αυτά δεν πρέπει να θεωρηθούν ξεχωριστά και αυτόνομα, αλλά αλληλεπιδρώντες συντελεστές ενός ολοκληρωμένου συστήματος σχεδιασμού, του οποίου ο τρόπος εφαρμογής εξαρτάται από την ιδιαιτερότητα του περιφερειακού πλαισίου.

Για τις περιφέρειες που έχουν ήδη προχωρήσει, όσον αφορά στον καθορισμό και την υιοθέτηση μιας στρατηγικής για την Καινοτομία, ο σκοπός μιας RIS3 δεν είναι να ξεκινήσει μια νέα διαδικασία από το μηδέν, αλλά να αξιοποιήσει τα μέχρι τώρα επιτεύγματα και να ενισχύσει περαιτέρω τα στοιχεία που δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί επαρκώς: την εξωστρεφή προοπτική, την εστίαση σε συγκεκριμένες προτεραιότητες, τους συντελεστές που σχετίζονται με τις ικανότητες εκμάθησης της πολιτικής κ.λπ.

Βήμα 1ο - Ανάλυση του περιφερειακού πλαισίου και των δυνατοτήτων για την καινοτομία

Η Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας (RIS3) πρέπει να βασίζεται στη σωστή ανάλυση της περιφερειακής οικονομίας, της κοινωνίας και της δομής της καινοτομίας, με σκοπό την εκτίμηση τόσο των υφιστάμενων προσόντων όσο και των προοπτικών για μελλοντική ανάπτυξη. Η κοινή αρχή, που είναι κεντρική σε τέτοιες αναλύσεις είναι η υιοθέτηση μιας ευρείας προσέγγισης της καινοτομίας που θα εκτείνεται σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες και θα εμπλέκει πολλούς τομείς της κοινωνίας των πολιτών.

Η ανάλυση θα πρέπει να καλύπτει τρεις βασικές διαστάσεις:

- Περιουσιακά στοιχεία της περιφέρειας, όπως οι τεχνολογικές υποδομές
- διασυνδέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο και τη θέση της περιφέρειας στην Ευρωπαϊκή και την παγκόσμια οικονομία, και
- τη δυναμική του επιχειρηματικού περιβάλλοντος

Βήμα 2 – Διακυβέρνηση: Διασφάλιση της συμμετοχής και της ιδιοκτησίας

Το γεγονός ότι η RIS3 βασίζεται σε μια ευρεία οπτική της καινοτομίας, συνεπάγεται αυτομάτως ότι οι ενδιαφερόμενοι φορείς διαφορετικών ειδών και επιπέδων θα πρέπει κι αυτοί να συμμετέχουν εκτενώς στο σχεδιασμό της. Το πλέον συνηθισμένο, τριμερές μοντέλο διακυβέρνησης (το λεγόμενο μοντέλο Τριπλού Έλικα) το οποίο βασίζεται στη συμμετοχή της βιομηχανίας, των εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων και της κυβέρνησης δεν είναι πλέον αρκετό στο πλαίσιο της έξυπνης εξειδίκευσης.

Στο σχεδιασμό μιας RIS3 είναι αναγκαίο να εμπλακούν: οι χρήστες της καινοτομίας, οι ομάδες που εκπροσωπούν την πλευρά της ζήτησης και οι καταναλωτές. Εν ολίγοις, αυτό σημαίνει ότι το μοντέλο πολιτικής εμπρικλείει τόσο την αγορά όσο και την κοινωνία των πολιτών. Και όταν έρθει η στιγμή που θα πρέπει να ληφθούν αποφάσεις για τις στρατηγικές προτεραιότητες, τότε μια πραγματικά περιεκτική δομή

¹ Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (2012) – «Η έξυπνη εξειδίκευση ως εργαλείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

διακυβέρνησης της RIS3 θα πρέπει να είναι σε θέση να αποτρέψει την κυριαρχία ομάδων με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, ισχυρών λόμπι ή μεγάλων περιφερειακών φορέων.

Προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη κατέχουν και μοιράζονται τη στρατηγική, τα συστήματα διακυβέρνησης θα πρέπει να επιτρέπουν τη 'συλλογική ηγεσία', πράγμα που σημαίνει ότι οι ιεραρχίες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτες ώστε να επιτρέπουν σε κάθε μετέχοντα να έχει έναν πιο ουσιαστικό ρόλο και να μπορεί να παίρνει πρωτοβουλίες σε συγκεκριμένες φάσεις του σχεδιασμού της RIS3, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του συμμετέχοντος, το υπόβαθρο, και τις ικανότητές του.

Σε περίπτωση που οι εταίροι είναι πολλοί και διαφορετικοί, πιθανόν να είναι πολύ δύσκολο για αυτούς να βρουν το δικό τους τρόπο συνεργασίας και να διαχειριστούν αντιπαραθέσεις που μπορεί να προκύψουν. Για να αντιμετωπισθεί αυτό το ενδεχόμενο οι φορείς διακυβέρνησης της RIS3 θα πρέπει να περιλαμβάνουν 'ειδικά εργαλεία' δηλαδή άτομα ή οργανισμούς με διεπιστημονική γνώση ή αποδεδειγμένη εμπειρία στην αλληλεπίδραση με διαφορετικούς φορείς και οι οποίοι να μπορούν να βοηθήσουν στη διαμόρφωση της διαδικασίας. Η δομή διακυβέρνησης θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ειδική Διευθύνουσα ομάδα ή μια Ομάδα Διαχείρισης, μια Ομάδα Διαχείρισης της Γνώσης ή ένα 'Mirror Group'. Επίσης, η δομή της Διακυβέρνησης θα πρέπει να επιτρέπει τη σύσταση και λειτουργία θεματικών και ειδικών ομάδων εργασίας.

Βήμα 3 – Επεξεργασία ενός καθολικού οράματος για το μέλλον της περιφέρειας

Για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα αφορά την περιφερειακή οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον και που μοιράζονται όλοι οι συμμετέχοντες φορείς, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν αναλυτικά στοιχεία. Το σχέδιο αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία ενός οράματος που θα αφορά τη θέση της περιφέρειας μελλοντικά, τους κύριους στόχους της και τη σημασία αυτών.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η εμπλοκή των φορέων στη διαδικασία, πράγμα ιδιαίτερα δύσκολο δεδομένου ότι η εφαρμογή της RIS3 είναι μια μακροχρόνια διαδικασία, είναι κρίσιμη η ύπαρξη ενός σαφούς και κοινού οράματος περιφερειακής ανάπτυξης. Ένα στοιχείο που συνδέεται στενά με τη διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού οράματος είναι η επικοινωνία στο πλαίσιο της RIS3. Τόσο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σχεδιασμού της RIS3 όσο και καθ' όλη τη διαδικασία υλοποίησης της στρατηγικής, είναι σημαντικό να υπάρχει καλή επικοινωνία. Αυτός είναι ένας τρόπος διάδοσης του οράματος, που θα επιφέρει τελικά στην κοινωνία της περιφέρειας μια θετική κατεύθυνση προς τους στρατηγικούς στόχους, ενθαρρύνοντας έτσι την εμπλοκή νέων φορέων και διατηρώντας το ενδιαφέρον των ήδη εμπλεκόμενων.

Βήμα 4 - Προσδιορισμός των προτεραιοτήτων

Ο καθορισμός των προτεραιοτήτων στο πλαίσιο της RIS3 συνεπάγεται μια αποτελεσματική αντιστοίχιση μεταξύ της -από την κορυφή προς τη βάση- διαδικασίας διατύπωσης των γενικών στόχων που ευθυγραμμίζονται με τις πολιτικές της ΕΕ και της -από τα κάτω προς τα πάνω- διαδικασίας που αναδεικνύει τις θέσεις των συντελεστών για την «έξυπνη εξειδίκευση» και τις περιοχές πειραματισμού/μελλοντικής ανάπτυξης ως αποτέλεσμα της δραστηριότητας των επιχειρηματικών κ.ά. φορέων.

Είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας οι φορείς διακυβέρνησης της RIS3 να επικεντρώνονται σε περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων καινοτομίας και έρευνας σύμφωνα με τις δυνατότητες για «έξυπνη εξειδίκευση» που εντοπίστηκαν στη φάση της ανάλυσης και είναι συνδεδεμένες με τις επιχειρηματικές ανακαλύψεις. Οι προτεραιότητες αυτές θα αφορούν στους τομείς εκείνους όπου μια περιοχή μπορεί ρεαλιστικά να ελπίζει ότι θα πρωταγωνιστεί. Σε συνδυασμό με τις συγκεκριμένες τεχνολογικές ή τομειακές προτεραιότητες είναι σημαντικό να δοθεί προσοχή και στον καθορισμό προτεραιοτήτων οριζόντιου τύπου, που θα αναφέρονται στη διάχυση και εφαρμογή των Βασικών Τεχνολογικών Γενικής Εφαρμογής (BTGE-Key Enabling Technologies), καθώς και των κοινωνικών και οργανωσιακών καινοτομιών.

Βήμα 5 - Ορισμός του συνεκτικού μείγματος πολιτικής, των κατευθυντήριων γραμμών και του σχεδίου δράσης

Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να υλοποιηθεί στη βάση κατευθυντήριων γραμμών με ένα αποτελεσματικό σχέδιο δράσης που θα επιτρέπει τον πειραματισμό μέσω **πilotικών έργων**. Το τελικό σχέδιο δράσης είναι ένα μέσο καταγραφής και οργάνωσης όλων των κανόνων και εργαλείων που χρειάζεται μια περιοχή προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι προτεραιότητας που έχουν τεθεί. Το τελικό σχέδιο δράσης θα πρέπει, επίσης, να παρέχει πλήρεις και αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με τους στρατηγικούς στόχους, τα χρονοδιαγράμματα

υλοποίησης, τον προσδιορισμό των πηγών χρηματοδότησης και την ενδεικτική κατανομή του προϋπολογισμού. Τα πιλοτικά έργα αποτελούν κύρια εργαλεία για πειραματική εφαρμογή της πολιτικής και επιτρέπουν τον έλεγχο νέων συνδυασμών μέτρων πολιτικής σε μικρή κλίμακα πριν αποφασιστεί η εφαρμογή τους σε μεγαλύτερη και πιο δαπανηρή κλίμακα. Για να εξυπηρετήσουν έναν τέτοιο σκοπό αποτελεσματικά, τα πιλοτικά σχέδια θα πρέπει να συνοδεύονται από αποτελεσματικούς μηχανισμούς αξιολόγησης που οδηγούν σε μια σωστή εκτίμηση της επιτυχίας και της σκοπιμότητας ως κύρια έργα των προγραμμάτων RIS3.

Βήμα 6 – Ενσωμάτωση των μηχανισμών αξιολόγησης και παρακολούθησης

Οι μηχανισμοί για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση θα πρέπει να ενταχθούν εξ' αρχής στο πλαίσιο της στρατηγικής και στα διάφορα στοιχεία που τη συνθέτουν. Ο μηχανισμός παρακολούθησης αφορά την ανάγκη επίβλεψης της προόδου υλοποίησης. Ο μηχανισμός αξιολόγησης αναφέρεται στην εκτίμηση του κατά πόσον και με ποιο τρόπο έχουν επιτευχθεί οι στρατηγικοί στόχοι. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση είναι απαραίτητο να οριστούν καθαρά οι στόχοι της RIS3 για κάθε επίπεδο υλοποίησης και να μπορούν να μετρηθούν. Μια κεντρική αποστολή του σχεδιασμού RIS3 είναι να προσδιορίσει μια λιτή αλλά ταυτόχρονα ολοκληρωμένη ομάδα εκρών και δεικτών αποτελεσμάτων και να καθορίσει τις κατευθυντήριες γραμμές για τους δείκτες αποτελεσμάτων και τις ενδεικτικές αξίες σε όλα τα επίπεδα.

Η προσπάθεια σχεδιασμού μιας RIS3 δεν τερματίζεται όταν η στρατηγική κινείται προς τη φάση υλοποίησης. Μια στρατηγική για την έξυπνη εξειδίκευση θα πρέπει να εξελίσσεται και να προσαρμόζεται στις μεταβολές των οικονομικών συνθηκών και του πλαισίου, καθώς και στην ανάδυση νέων αποδεικτικών στοιχείων κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της μέσω της αξιολόγησης και παρακολούθησης των δραστηριοτήτων.

Μια ιδιαίτερα σημαντική πηγή πληροφοριών και ενδείξεων για το πώς μπορεί να επαναξιολογηθεί η RIS3 είναι το peer review (αξιολόγηση από ομότιμους), η οποία αφορά σε μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση της RIS3 που διεξάγεται από 'ομότιμες' περιοχές. Η συμμετοχή σε αυτό το είδος των ασκήσεων επιτρέπει την άντληση διδαγμάτων από τις περιφέρειες που μπορεί να έχουν αντιμετωπίσει ήδη ορισμένα από τα προβλήματα που πιθανώς θα συναντήσει η αξιολογούμενη περιφέρεια. Επιτρέπει, επίσης, την εγκαθίδρυση άμεσης επικοινωνίας με δυνητικούς εταίρους για συνεργασία.

2. Ανάλυση και Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης της ΠΙΝ

Η Περιφέρεια Ιονίων Νησιών αποτελεί μια νησιωτική περιφέρεια στο δυτικό ανάπτυγμα του ελλαδικού χώρου, με συνολική έκταση 2.318 τ.χλμ, (το 1,8% της έκτασης της χώρας).

Αποτελείται από 32 νησιά) εκ των οποίων κατοικούνται μόνο τα 14,δηλαδή Κέρκυρα, Λευκάδα,, Κεφαλληνία, Ζάκυνθος (μεγάλα νησιά), Οθωνοί, Ερείκουσα, Μαθράκι, Παξοί, Αντίπαξοι, Μεγανήσι, Κάλαμος, Καστός, Ιθάκη και Στροφάδες (μικρά νησιά).

Ο συνολικός πληθυσμός (2011) ανέρχεται σε 224.061 κατοίκους και σημείωσε αύξηση 7% περίπου, από το 2001, παρά το αρνητικό φυσικό ισοζύγιο και χαρακτηρίζεται γενικά από δυσμενείς δημογραφικούς δείκτες. Σε σχέση με τη χώρα. Πρόκειται όμως για μια από τις πλέον πυκνοκατοικημένες Περιφέρειες της χώρας (περί τους 101 κατ. /km²).

Κυρίαρχο χαρακτηριστικό της περιφερειακής οικονομίας αποτελεί η υψηλή συγκέντρωση δραστηριοτήτων στον τριτογενή τομέα (89,0% της Α.Π.Α.), η φθίνουσα πορεία του πρωτογενή (2,6%) και μια περίπου σταθεροποιημένη κατάσταση του δευτερογενή (8,4%).

Βασικά γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά των Ιονίων Νησιών είναι οι ορεινοί όγκοι με σημαντικό για τα νησιωτικά δεδομένα υψόμετρο, οι λοφοσειρές, οι λιμνοθάλασσες, καθώς και οι παράκτιες κυρίως, πεδινές εκτάσεις.

Τα Ιόνια Νησιά έχουν κοινή ιστορική πορεία αιώνων και σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα, καθώς και μια ιδιαίτερη φυσιο-γεωγραφική ταυτότητα, που αποτυπώνονται στις επιμέρους νησιωτικές ενότητες.

2.1 Αναπτυξιακό Δυναμικό της ΠΙΝ

2.1.1. Οικονομικές επιδόσεις

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατατάσσεται στις Περιφέρειες της χώρας με μέτριες προς χαμηλές οικονομικές επιδόσεις, ενώ παράγει το 1,8% του συνολικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της χώρας και το 0,04% της ΕΕ27 (Eurostat, 2010). Ειδικότερα, το κ.κ.ΑΕΠ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων ανέρχεται σε 18.700 ΜΑΔ (6η καλύτερη επίδοση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας), που αντιστοιχεί στο 87% του μέσου κ.κ.ΑΕΠ της χώρας και στο 76% του μέσου ευρωπαϊκού κ.κ. ΑΕΠ των 27 (Eurostat 2010, ΕΕ27=100).

Η πορεία εξέλιξης του κ.κ.ΑΕΠ της Περιφέρειας κατά την τελευταία δεκαετία καταδεικνύει ότι η Περιφέρεια μέχρι και το 2007 παρουσίασε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης του κ.κ.ΑΕΠ. Αντίθετα, από το 2008, όπου εμφανίστηκαν οι πρώτες επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στη Ελλάδα, καταγράφεται μείωση του κ.κ.ΑΕΠ (ΜΑΔ) της Περιφέρειας περίπου κατά 13,8% (η μεγαλύτερη μεταξύ των περιφερειών της χώρας).

Αναφορικά με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των επιμέρους χωρικών ενότητων της. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Κεφαλληνία και την Λευκάδα το κ.κ.ΑΕΠ σε ΜΑΔ για το 2010 ήταν μεγαλύτερο σε σχέση με αυτό της χώρας, ενώ στις υπόλοιπες χωρικές ενότητες της Περιφέρειας καταγράφεται σημαντική υστέρηση, με την μεγαλύτερη να αφορά την Κέρκυρα όπου το κ.κ.ΑΕΠ ανέρχεται σε 15.500 ΜΑΔ. Σημειώνεται ότι η Λευκάδα αποτελεί την μόνη χωρική ενότητα της Περιφέρειας που σε σχέση με το 2008 καταγράφει θετικό πρόσημο μεταβολής του κ.κ.ΑΕΠ (αύξηση περίπου 2,2%). Σε ότι αφορά στην κατανομή του ΑΕΠ σημειώνεται ότι η Κέρκυρα παράγει περίπου το ½ του ΑΕΠ της Περιφέρειας, ενώ διαχρονικά δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στην κατανομή του παραγόμενου ΑΕΠ μεταξύ των χωρικών ενότητων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων. Η Περιφέρεια Ιονίων

Νήσων παράγει το 1,8% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της χώρας και το 0,03% της ΕΕ27 (Eurostat 2010). Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στο σύνολο των παραγωγικών κλάδων της Περιφέρειας ανήλθε στο ποσό των 3.540,5 εκατ. Ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση κατά περίπου 10% σε σχέση με το 2008 (η μεγαλύτερη μεταξύ των Περιφερειών της χώρας).

2.1.2 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, απασχόληση και ανεργία

Η θέση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων στο εθνικό και ευρωπαϊκό περιβάλλον εργασίας μεθοδολογικά προσεγγίζεται από την ανάλυση βασικών δεικτών για την απασχόληση και την ανεργία, όπως αυτοί προσδιορίζονται από την Eurostat. Πιο συγκεκριμένα από την συγκριτική ανάλυση των βασικών δεικτών απασχόλησης και ανεργίας προκύπτει ότι η Περιφέρεια υστερεί σε σχέση με τις επιδόσεις σε επίπεδο ΕΕ27, αλλά σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζει συγκριτικά υψηλές επιδόσεις. Ειδικότερα:

- **Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, μετά την Κρήτη, εμφανίζει την μεγαλύτερη «ένταση της συμμετοχής» του ανθρώπινου δυναμικού στην παραγωγική διαδικασία** με το μερίδιο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο συνολικό πληθυσμό της Περιφέρειας ηλικίας 15-64 ετών να ανέρχεται στο 69,68% (Eurostat 2012), επίπεδο σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με την Ελλάδα (67,93%) και χαμηλότερο σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ27 (71,73%). Οι γυναίκες της Περιφέρειας εμφανίζουν σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα συμμετοχής σε σχέση με τους άνδρες (60,21% έναντι 78,99% των ανδρών).
- **Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων απέχει αλλά λιγότερο σε σχέση με την χώρα, από τον στόχο της απασχόλησης που έχει τεθεί στο ΕΠΜ για το 2020 (70%).** Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2012 στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων το ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού 20-64 ετών ανήλθε στο 64,9%, στην Ελλάδα στο 55,3%, ενώ στην ΕΕ27 στο 68,4%. Η επίδοση αυτή αποτελεί την καλύτερη μεταξύ των περιφερειών της χώρας, ενώ στις γυναίκες απασχολούμενες της Περιφέρειας καταγράφεται σημαντικά μικρότερο ποσοστό απασχόλησης έναντι των ανδρών (53,1% έναντι 76,3% για τους άνδρες).
- **Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας μεταξύ των περιφερειών της χώρας με έντονο το στοιχείο της εποχικότητας, ενώ οι γυναίκες πλήττονται σημαντικά περισσότερο** με το ποσοστό ανεργίας των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών να είναι μεγαλύτερο σε σχέση με την ΕΕ27, αλλά σημαντικά μικρότερο σε σχέση με τη χώρα. Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2012 στην Περιφέρεια το ποσοστό ανεργίας του πληθυσμού 20-64 ετών ανήλθε στο 14,8%, στην Ελλάδα στο 24,1%, ενώ στην ΕΕ27 στο 10,2%. Η ανεργία των γυναικών είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών (20,2% έναντι 10,7% για τους άνδρες), αλλά μικρότερη σε σχέση με το τι συμβαίνει στις περισσότερες εκ των περιφερειών της χώρας.
- **Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας των νέων συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας, αλλά και οριακά μικρότερο σε σχέση με την ΕΕ27.** Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2012 στην Περιφέρεια το ποσοστό ανεργίας των νέων ανήλθε στο 22,7%, στην Ελλάδα στο 55,3%, ενώ στην ΕΕ27 στο 22,9%. Αν και οι νέες γυναίκες της Περιφέρειας πλήττονται σημαντικά περισσότερο σε σχέση με τους άνδρες, εντούτοις συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες εμφανίζουν τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας.
- **Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων βρίσκεται σε ευνοϊκή θέση συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες όσον αφορά τη μακροχρόνια ανεργία (ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας) συγκριτικά με την χώρα, με τέσσερις στους δέκα άνεργους της Περιφέρειας να είναι μακροχρόνια άνεργοι (40,37%, 2^η καλύτερη επίδοση μεταξύ των περιφερειών της χώρας), δηλαδή άνεργοι πάνω από 12 μήνες.** Η αναλογία αυτή των μακροχρόνια ανέργων είναι σημαντικά χαμηλότερη σε σχέση με τη χώρα (59,31%) και την ΕΕ27 (44,6%) και συνδέεται άμεσα με την δυναμική της Περιφέρειας στον Τομέα του Τουρισμού και την εποχικότητα των θέσεων εργασίας.

Πίνακας 2.1: Δί δείκτες απασχόλησης και ανεργίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων σε σχέση με την χώρα και την ΕΕ27

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΕΕ27	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ
Οικονομικά ενεργός πληθυσμός 15-64 ετών (%)	71,73	67,93	69,68
Οικονομικά ενεργός πληθυσμός 15-64 ετών - Άνδρες (%)	77,93	77,37	78,99
Οικονομικά ενεργός πληθυσμός 15-64 ετών - Γυναίκες (%)	65,55	58,41	60,21
Συμμετοχή στην απασχόληση 20-64 ετών (%)	68,4	55,3	64,9
Συμμετοχή στην απασχόληση 20-64 ετών - Άνδρες (%)	74,6	65,3	76,3

Συμμετοχή στην απασχόληση 20-64 ετών - Γυναίκες (%)	62,4	45,2	53,1
Ποσοστό Ανεργίας 20-64 ετών (%)	10,2	24,1	14,8
Ποσοστό Ανεργίας 20-64 ετών - Άνδρες (%)	10,1	21,3	10,7
Ποσοστό Ανεργίας 20-64 ετών - Γυναίκες (%)	10,3	27,8	20,2
Ποσοστό Ανεργίας Νέων 15-24 ετών (%)	22,9	55,3	22,7
Ποσοστό Ανεργίας Νέων 15-24 ετών - Άνδρες (%)	23,5	48,4	15,8
Ποσοστό Ανεργίας Νέων 15-24 ετών - Γυναίκες (%)	22,1	63,2	34,2
Μακροχρόνια ανεργία (%)	44,6	59,3 ¹	40,37

Πηγή: Eurostat (2012)

Σε ότι αφορά τα βασικά χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, όπως αυτά αποτυπώνονται στην ΕΕΔ της ΕΛΣΤΑΤ (β' τρίμηνο 2012), σημειώνονται τα κάτωθι:

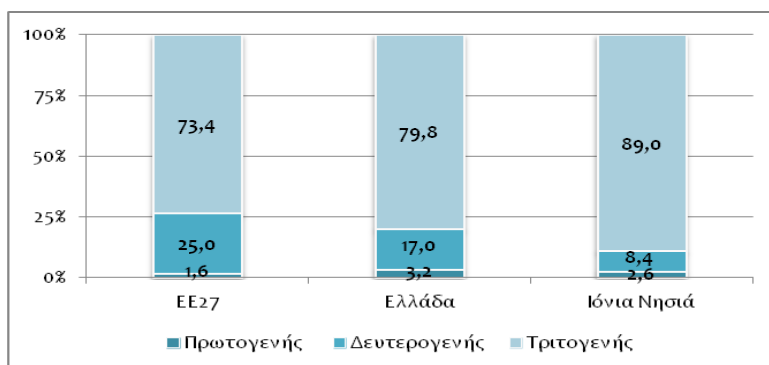
- **Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων χαρακτηρίζεται από απασχολούμενους με μέτρια εκπαίδευση. Περίπου 1 στους 2 απασχολούμενοι της Περιφέρειας είναι μέσης εκπαίδευσης (49,7%), ενώ συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας, μικρό είναι το μερίδιο απασχολούμενων που είναι κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (24,5%). Οι απασχολούμενοι χαμηλής εκπαίδευσης αποτελούν το 25,6% των απασχολούμενων της Περιφέρειας. Η κατανομή αυτή των απασχολούμενων της Περιφέρειας διαφέρει σημαντικά από την εικόνα που παρουσιάζουν συνολικά οι απασχολούμενοι σε επίπεδο χώρας (40,7% πτυχιούχοι τριτοβάθμιας, 43,6% δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 15,3% πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης)²**
- **Η κατανομή των απασχολούμενων της Περιφέρειας ανά θέση στο επάγγελμα διαφέρει σε σημαντικό βαθμό από την αντίστοιχη κατανομή σε επίπεδο χώρας.** Ειδικότερα, η Περιφέρεια παρουσιάζει μεγάλο αριθμό αυτοαπασχολούμενων (41% της απασχόλησης έναντι 32% σε επίπεδο χώρα) και βοηθών πλήρους απασχόλησης στις οικογενειακές επιχειρήσεις (1 στους 10 απασχολούμενους δηλώνουν βοηθοί σε οικογενειακή επιχείρηση), με τους μισθωτούς στην Περιφέρεια να αποτελούν το 49% (έναντι 63% σε επίπεδο χώρα), ενώ διαφοροποίηση παρουσιάζει η έκφραση της ευελιξίας απασχόλησης μεταξύ των δύο φύλων.
- **Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης στο σύνολο της απασχόλησης αποτελεί μία ένδειξη του βαθμού ευελιξίας της αγοράς εργασίας και για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ανέρχεται στο 13,4%** (το μεγαλύτερο ποσοστό μεταξύ των περιφερειών της χώρας) έναντι 7,3% στη χώρα συνολικά.
- **Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών της Περιφέρειας είναι υψηλότερο από εκείνο των ανδρών και το ποσοστό ανεργίας των νεότερων είναι υψηλότερο από εκείνο των μεγαλύτερων σε ηλικία αν και συγκριτικά με τις αντίστοιχες ηλικιακές ομάδες σε επίπεδο χώρας η Περιφέρεια παρουσιάζει καλύτερες επιδόσεις.** Ειδικότερα, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών ανέρχεται σε 19,4% έναντι 10,6% των ανδρών, ενώ το ποσοστό ανεργίας των νέων 20-24 ετών και 25-29 ετών διαμορφώθηκε στο 22% και στο 23,9% αντίστοιχα και είναι σημαντικά υψηλότερα από τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες της Περιφέρειας.
- **Το ποσοστό ανεργίας του πληθυσμού της Περιφέρειας με υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο είναι χαμηλότερο από εκείνο των ομάδων με χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο.** Έτσι, το γενικό ποσοστό ανεργίας των ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση διαμορφώθηκε στο 10,2%, έναντι 16,6% των ατόμων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 13,8% των ατόμων με πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

2.1.3 Τομεακή διάρθρωση και Απασχόληση

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων συμβάλλει σε ποσοστό 1,5% στη διαμόρφωση της εθνικής ΑΠΑ στον πρωτογενή τομέα, στον δευτερογενή τομέα συμβάλλει σε ποσοστό 0,9%, ενώ στον τριτογενή στο 2% της ΑΠΑ της χώρας. Αναφορικά με την παραγωγική διάρθρωση της Περιφέρειας ως έναν από τους κυριότερους παράγοντες που επηρεάζουν τις αναπτυξιακές προοπτικές της και συντελεί στη διαμόρφωση των περιφερειακών ανισοτήτων, παρατηρείται ότι ενισχύεται η δυναμική της Περιφέρειας σε σχέση με τον τριτογενή τομέα. Η συμμετοχή του τριτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας ανέρχεται σε 89%, ενώ ο δευτερογενής και ο πρωτογενής τομέας συμμετέχουν κατά 8,6% και 2,6% αντίστοιχα. Η σημαντική συνεισφορά του τριτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ αναδεικνύεται από την σύγκριση των αντίστοιχων ποσοστών σε επίπεδο χώρας (79,8%) και σε επίπεδο ΕΕ27 (73,4%).

² Υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό απασχολούμενων που δεν έχουν ολοκληρώσει της τριτοβάθμια εκπαίδευση (0,2% για την ΠΙΝ και 2,9% για τη χώρα)

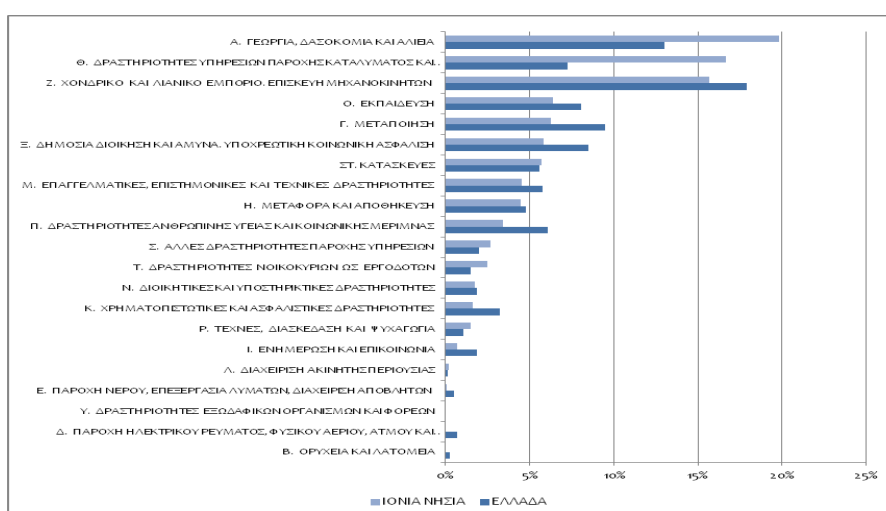
Σχήμα: Κατανομή της ΑΠΑ ανά παραγωγικό τομέα, 2010

Η περαιτέρω ανάλυση των στοιχείων της ΑΠΑ βοηθά στην αποτύπωση του «προφίλ» της οικονομίας της Περιφέρειας, η οποία συγκεντρώνεται στις υπηρεσίες του Τριτογενή Τομέα και ιδιαίτερα στο τουριστικό κλάδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο κλάδος του εμπορίου, των επισκευών οχημάτων και ειδών οικιακής χρήσης, των ξενοδοχείων και εστιατορίων και των μεταφορών και αποθήκευσης, εμφανίζει συμμετοχή στην ΑΠΑ κατά πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη της χώρας (49,3% έναντι 25,6% σε επίπεδο χώρας) (Eurostat 2010).

Αντίστοιχα, όπως και στην παραγωγική δραστηριότητα, χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, είναι η υψηλή συγκέντρωση στον τριτογενή τομέα της οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, ο τομέας αυτός συγκεντρώνει για το 2012 (β' τρίμηνο –ΕΛ.ΣΤΑΤ), το 68% των συνόλου των απασχολούμενων στην Περιφέρεια, με το 19,8% να συγκεντρώνεται στον πρωτογενή και το 12,2% στο δευτερογενή τομέα. Μάλιστα, ο βαθμός συγκέντρωσης των απασχολούμενων στον δευτερογενή τομέα είναι ο χαμηλότερος μεταξύ των περιφερειών της χώρας. Το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολούμενων στην Περιφέρεια συγκεντρώνεται στο κλάδο «Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία», ενώ ακολουθεί ο κλάδος «Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσίες εστίασης ή Ξενοδοχεία και Εστιατόρια» και ο κλάδος «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές οχημάτων και ειδών οικιακής χρήσης». Ενδεικτικό της σημασίας των δύο πρώτων κλάδων είναι η διαφορά του μεριδίου των απασχολούμενων που συγκεντρώνονται στους κλάδους αυτούς συγκριτικά με την εικόνα που παρουσιάζει η χώρα συνολικά.

Σχήμα: Απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, 2012 (β τρίμηνο. %)

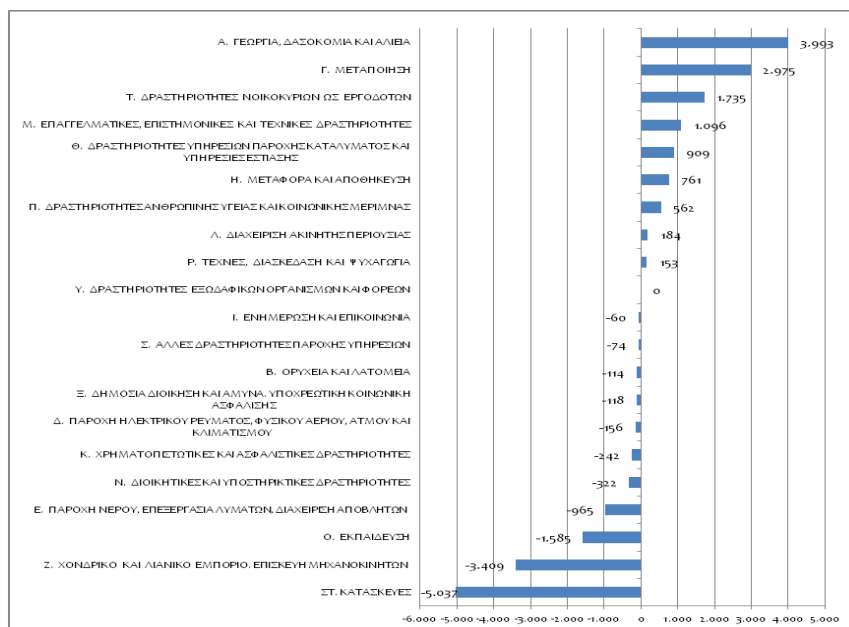

2.1.4 Η επίδραση της κρίσης στην τομεακή απασχόληση της Περιφέρειας

Η εικόνα της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, αντίθετα με το ότι συμβαίνει στο σύνολο των περιφερειών της χώρας έχει επηρεαστεί λιγότερο, και κυρίως ως προς την αύξηση της ανεργίας, από την οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008. Ειδικότερα:

- Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αποτελεί την μοναδική περιφέρεια της χώρας όπου κατά την περίοδο 2010-2012 κατέγραψε έστω και οριακή αύξηση της απασχόλησης. Από το 2010 έως το 2012³, η συνολική απασχόληση στην Περιφέρεια αυξήθηκε κατά 288 άτομα ή 0,3%, ενώ σε επίπεδο χώρας καταγράφηκε μείωση κατά 14,3%.
- Παρά το δυσμενές οικονομικό κλίμα ο πρωτογενής τομέας στην Περιφέρεια κατέγραψε σημαντική αύξηση των απασχολουμένων κατά 3.993 άτομα (αύξηση 28%), ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι μαζί με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτέλεσαν τις μοναδικές περιφέρειες όπου καταγράφηκε αύξηση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα. Η αύξηση αυτή ήταν σχεδόν αποκλειστικά αποτέλεσμα της αύξησης των απασχολουμένων στον κλάδο της Φυτικής και ζωικής παραγωγής, ο οποίος μάλιστα αποτελεί και τον σημαντικότερο κλάδο του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας.
- Η κύρια μείωση της απασχόλησης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων έχει προέλθει από τον δευτερογενή τομέα, ενώ ακολουθεί ο τριτογενής τομέας. Ειδικότερα, την περίοδο 2010-2012 η απασχόληση στο δευτερογενή τομέα μειώθηκε κατά 22,8% (3.297 άτομα), ενώ στον τριτογενή η απασχόληση κατέγραψε οριακή μείωση 0,6% (408 άτομα).
- Σε επίπεδο κλάδων οι σημαντικότερες απώλειες θέσεων απασχόλησης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων καταγράφονται στον κατασκευαστικό κλάδο, ενώ ακολουθεί ο κλάδος του εμπορίου. Ειδικότερα, στον κατασκευαστικό κλάδο οι θέσεις εργασίας μειώθηκαν κατά 5.037 ή 49%, ενώ στο κλάδο του εμπορίου η μείωση ανήλθε σε 3.409 ή 19,1%. Αντίθετα, σημαντικές αυξήσεις σε απόλυτους όρους καταγράφονται στον τομέα της γεωργίας και της μεταποίησης. Σε κάθε περίπτωση η Περιφέρεια καταδεικνύει σχετική αντοχή στις πιέσεις μείωσης της απασχόλησης λόγω της οικονομικής ύφεσης γεγονός που συνδέεται άμεσα με την δυναμική της Περιφέρειας στον τομέα του Τουρισμού, που έχει οδηγήσει του συναφείς κλάδους σε αύξηση της απασχόλησης κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης.
- Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων καταγράφεται σημαντική αύξηση των ανέργων αλλά με μικρότερη ένταση σε σχέση με τη χώρα. Από το 2010 έως το 2012, οι άνεργοι στην Περιφέρεια αυξήθηκαν κατά 2.115 άτομα ή 15,9%, με την αντίστοιχη αύξηση σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται στο 96,8%.

Σχήμα : Μεταβολή της απασχόλησης ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, 2010-2012

³ Β' Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Β' τρίμηνο

2.1.5 Επιχειρηματική δραστηριότητα: Τομεακή και κλαδική ανάλυση

Ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ανέρχεται σε 29.143 επιχειρήσεις, ο τζίρος των οποίων ανέρχεται σε 3.276 εκ.€. Από την διάρθρωση των επιχειρήσεων προκύπτει πως περίπου το 77% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων είναι επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα, ενώ οι επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα αποτελούν περίπου το 21,2% και του πρωτογενή περίπου το 1,8% του συνόλου των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, ενδεικτικό της υπεροχής των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα.

Ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων της Περιφέρειας εντοπίζεται στους κλάδους «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο» και «Ξενοδοχεία-Εστιατόρια». Μάλιστα, το ποσοστό συμμετοχής των επιχειρήσεων του κλάδου «Ξενοδοχεία – Εστιατόρια» στο σύνολο των επιχειρήσεων της Περιφέρειας είναι σημαντικά μεγαλύτερο σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας, ενδεικτικό και της σημαντικής συγκέντρωσης τουριστικών επιχειρήσεων στην Περιφέρεια.

Ως προς την κατανομή των επιχειρήσεων ανά διψήφιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας σημειώνεται ότι στον κλάδο «Ξενοδοχεία-Εστιατόρια» το 58,5% των επιχειρήσεων αφορά δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης και το 41,5% Καταλύματα, ενώ στον κλάδο του εμπορίου το 74,2% των επιχειρήσεων αφορά τον κλάδο του λιανικού εμπορίου και επισκευής ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης, ακολουθεί το χονδρικό εμπόριο με 17% και τέλος με 8,8% η κατηγορία εμπόριο, συντήρηση και επισκευή οχημάτων, μοτοσυκλετών και λιανική πώληση καυσίμων. Σημειώνεται ότι στον κλάδο «Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη», ο οποίος περιλαμβάνεται στον κλάδο «Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες» δραστηριοποιούνται 37 επιχειρήσεις με κύριο αντικείμενο την έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις φυσικές, κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες.

Πίνακας : Επιχειρήσεις και τζίρος αυτών στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ανά μονοψήφιο κλάδο ΣΤΑΚΟΔ-2008

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
A ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	533	37
B ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	27	5
Γ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	1685	182
Δ ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	39	1
Ε ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	84	26
Z ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	7742	1.856
Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	1228	170
Θ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	7884	548
Ι ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	265	13
Κ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	87	4
Λ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	292	16
Μ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1727	73
Ν ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1201	88
Ξ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	37	6
Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	226	5
Π ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	82	1
Ρ ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	620	18
Σ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	776	24
Σ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	4414	202
T		
Υ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΕΡΟΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ		
ΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΟ	194	2
Γενικό άθροισμα	29.143	3.276

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων ΕΛΣΤΑΤ, 2008

2.1.6 Τομεακή και κλαδική εξειδίκευση της ΠΙΝ

Η κλαδική εξειδίκευση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, προσδιορίζεται με βάση τρία κριτήρια⁴:

- **Εξειδίκευση:** Ο λόγος του μεριδίου ενός κλάδου στην απασχόληση της περιφέρειας προς το μερίδιο του στην απασχόληση της ΕΕ27. Εάν η Περιφέρεια είναι περισσότερο εξειδικευμένη σε ένα κλάδο από την συνολική Ευρωπαϊκή οικονομία τότε αυτό μπορεί να αποτελεί μια ένδειξη ότι οι οικονομικές επιδράσεις του κλάδου στην Περιφέρεια είναι αρκετά ισχυρές ώστε να προσελκύουν οικονομική δραστηριότητα από άλλες περιφέρειες και ότι η διάχυση (spill-overs) και οι διασυνδέσεις είναι ισχυρότερες. Ως κατώφλι για την εξειδίκευση χρησιμοποιούμε την τιμή 1,5.
- **Μέγεθος:** Το μέγεθος του κλάδου στην Ευρώπη. Εάν η απασχόληση προσεγγίσει ένα επαρκές μερίδιο στην συνολική απασχόληση της Ευρώπης είναι πιθανότερο να παραταθούν οι θετικές επιδράσεις που πηγάζουν από μια συγκέντρωση δραστηριοτήτων (agglomeration). Περιλαμβάνονται σε αυτό το κριτήριο όσοι κλάδοι βρίσκονται στο άνω 10% με βάση την απασχόληση στην ΕΕ27.
- **Εστίαση:** Το μέγεθος του κλάδου στην Περιφέρεια. Όσο μεγαλύτερο είναι το μερίδιο του κλάδου στη συνολική απασχόληση της Περιφέρειας τόσο πιθανότερο είναι να παρατηρηθεί διάχυση αποτελεσμάτων στην οικονομία. Περιλαμβάνονται σε αυτό το κριτήριο όσοι κλάδοι βρίσκονται στο άνω 10% με βάση την απασχόληση στην Περιφέρεια.

Με βάση τα στοιχεία της Eurostat για το 2009 η τομεακή και κλαδική εξειδίκευση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, το 2012, παρουσιάζεται στον Πίνακα 2.3.

Πίνακας 2.2: Τομεακή και Κλαδική Εξειδίκευση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Κλάδοι	Εξειδίκευση
Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	2
Τουρισμός	2
Πλωτές μεταφορές	1
Κατασκευές	1
Εμπόριο	1
Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	1

Ανάμεσα στους κλάδους, ο **Τουρισμός** συνδυάζει μεγάλη εξειδίκευση (3,70) και πολύ μεγάλη εστίαση, καθώς έρχεται δεύτερος στην απασχόληση της Περιφέρειας με μερίδιο 17,24%.

Ο κλάδος **Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες** συνδυάζει επίσης μεγάλη εξειδίκευση (3,28) αλλά και μεγάλη εστίαση, καθώς έρχεται τρίτος στην απασχόληση της Περιφέρειας με μερίδιο 15,30%.

Οι **Πλωτές μεταφορές** αν και παρουσιάζουν την μεγαλύτερη εξειδίκευση της Περιφέρειας (8,14), απασχολούν λιγότερο από το 1% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Περιφέρειας των Ιονίων Νήσων.

Η **Αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες** παρουσιάζουν σημαντική εξειδίκευση (6,41), απασχολούν ωστόσο μόλις το 0,51% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Περιφέρειας.

Το **Εμπόριο** παρουσιάζει εξειδίκευση 1,23, ελαφρώς κατώτερη του ορίου 1,5. Η εστίαση όμως είναι σημαντική, καθώς ο κλάδος είναι πρώτος σε απασχόληση (18,31%).

Τέλος, οι **Κατασκευές** αν και παρουσιάζουν μεγάλη εστίαση, καθώς ο κλάδος έρχεται τέταρτος στην απασχόληση της Περιφέρειας (6,42%), δεν παρουσιάζουν καμία εξειδίκευση

⁴ Ακολουθείται η μεθοδολογία που ανέπτυξε το Cluster Observatory για τον προσδιορισμό εξειδίκευσης χωρών και περιφερειών <http://www.clusterobservatory.eu>

2.1.7 Παρουσίαση των κλάδων εξειδίκευσης

2.1.7.1 Τουρισμός

Για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, ο τριτογενής τομέας αποτελεί τον σημαντικότερο παραγωγικό τομέα, που οφείλεται κυρίως στην συμβολή του τουρισμού, ο οποίος αποτελεί και προωθητική μηχανή και για άλλους τομείς παραγωγής της Περιφέρειας. Ειδικότερα, ο κλάδος του τουρισμού, αποτελεί τις τελευταίες δεκαετίες κυρίαρχη μορφή της τριτογενούς οικονομικής λειτουργίας της χώρας και η Περιφέρεια κατέχει εξέχουσα θέση στην τουριστική ανάπτυξη τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και σε μεσογειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο δυναμισμός του κλάδου σκιαγραφείται από τον σημαντικό αριθμό ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, αφίξεων κ.λπ σε συνάρτηση πάντα με το πληθυσμιακό και γεωγραφικό μέγεθος της Περιφέρειας. Συνολικά, στην Περιφέρεια καταγράφονται 7.884 επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα με συνολικό τζίρο 548 εκ.€ (ΕΛΣΤΑΤ, 2008). Από αυτές οι 4.610 αφορούν επιχειρήσεις σε δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης και οι 3.274 Καταλύματα.

Ως αποτέλεσμα του δυναμισμού του κλάδου, για το έτος 2011, η Περιφέρεια συγκεντρώνει 938 ξενοδοχειακά καταλύματα, ποσοστό 8,4% της χώρας και 94.710 κλίνες, ποσοστό 11,2%. Ο μεγαλύτερος αριθμός ξενοδοχειακών καταλυμάτων και κλινών της Περιφέρειας συγκεντρώνεται στην Κέρκυρα και την Ζάκυνθο.

Πίνακας 2.4: Δυναμικότητα καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΧΩΡΑ	% Συμμετοχής στη χώρα
Αριθμός καταλυμάτων	Ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα	914	9.648	9,5%
	Τουριστικά κάμπινγκ	24	299	8%
	Σύνολο	938	9.947	8,4%
Αριθμός κλινών	Ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα	88.793	763.668	11,6%
	Τουριστικά κάμπινγκ	5.917	81.549	7,3%
	Σύνολο	94.710	845.217	11,2%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2011

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η δυναμικότητα της Περιφέρειας, ως προς το Ξενοδοχειακό Δυναμικό κατά κατηγορία με δεδομένο και τον αναλογικά μικρότερο πληθυσμό της περιφέρειας. Εξετάζοντας τα ποιοτικά χαρακτηριστικά, διαπιστώνεται ότι το κέντρο βάρους των κλινών εντοπίζεται στις μεσαίες και χαμηλές κατηγορίες. Άλλο διαρθρωτικό χαρακτηριστικό είναι η παρουσία μεγάλου αριθμού ξενοδοχειακών επιχειρήσεων μικρής δυναμικότητας, που εντοπίζεται στις χαμηλές κατηγορίες, το οποίο συμπληρώνεται από ένα μεγάλο αριθμό ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων και δωματίων με κυριότερο αυτά των 3 και 2 αστέρων, που αποτελούν το 15,5% και το 15,3% αντίστοιχα των διαθέσιμων δωματίων της χώρας. Σε ότι αφορά το υψηλού επιπέδου ξενοδοχειακό δυναμικό, δηλαδή την κατηγορία των «5 αστέρων», στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων συγκεντρώνεται το 7,6% των Ξενοδοχείων, το 8% των δωματίων και το 7,8% των κλινών των Ξενοδοχείων 5 της χώρας.

Πίνακας 2.5: Ξενοδοχειακό Δυναμικό ανά κατηγορία

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ	ΞΕΝΟΔ./ΔΩΜΑΤΙΑ /ΚΛΙΝΕΣ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΧΩΡΑ	% Συμμετοχής στη χώρα
5*****	Ξενοδοχ.	23	303	7,6%
	Δωμάτια	3.681	45.887	8,0%
	Κλίνες	7.203	92.427	7,8%
4****	Ξενοδοχ.	96	1.130	8,5%
	Δωμάτια	9.735	87.007	11,2%
	Κλίνες	18.492	168.150	11,0%
3***	Ξενοδοχ.	203	2.185	9,3%

	Δωμάτια	13.802	88.891	15,5%
	Κλίνες	26.541	170.603	15,6%
2**	Ξενοδοχ.	514	4.098	12,5%
	Δωμάτια	17.483	114.362	15,3%
	Κλίνες	33.467	214.886	15,6%
1*	Ξενοδοχ.	78	1.417	5,5%
	Δωμάτια	1.608	25.440	6,3%
	Κλίνες	3.090	48.840	6,3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2011

Επίσης, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων συγκεντρώνει το 7,1% των αφίξεων και το 10,8% των διανυκτερεύσεων ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών της χώρας. Κύριο χαρακτηριστικό των αφίξεων και των διανυκτερεύσεων είναι η έντονη εποχικότητα με τη «μερίδα του λέοντος» να καταλαμβάνουν οι καλοκαιρινοί μήνες, με αποτέλεσμα να τροφοδοτείται και η εποχική απασχόληση. Στις διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια, αντιστοιχεί το 12,1% της χώρας, ενώ στις διανυκτερεύσεις ημεδαπών το 6,9%, με τις συνολικές διανυκτερεύσεις να αντιστοιχούν στο 10,9% του συνόλου της χώρας. Αντίστοιχα οι συνολικές διανυκτερεύσεις σε campings της Περιφέρειας αποτελούν το 6,7% της χώρας.

Η μέση διαμονή των αλλοδαπών εκτιμάται σε περίπου 6 ημέρες.

Σημειώνεται ότι το 2011 σε σχέση με το 2010, η Περιφέρεια εμφάνισε αύξηση των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά 5,3%, η οποία ήταν μικρότερη σε σχέση με τη μέση αύξηση σε επίπεδο χώρας (6,3%).

Πίνακας : Αφίξεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ

ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ/CAMPINGS	ΗΜΕΔΑΠΟΙ /ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΧΩΡΑ	% Συμμετοχής στη χώρα
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	299.137	6.312.960	4,7%
	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	866.298	10.041.765	8,6%
	ΣΥΝΟΛΟ	1.165.435	16.354.725	7,1%
CAMPINGS	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	5.019	166.184	3,0%
	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	17.684	224.697	7,9%
	ΣΥΝΟΛΟ	22.703	390.881	5,8%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΚΑΙ CAMPINGS	ΣΥΝΟΛΟ	1.188.138	16.745.606	7,1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2011

Πίνακας : Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ

ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ/CAMPINGS	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ /ΚΛΙΝΕΣ/ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ /ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΧΩΡΑ	% Συμμετοχής στη χώρα
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	1.059.158	15.370.017	6,9%
		ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	6.487.549	53.768.033	12,1%
		ΣΥΝΟΛΟ	7.546.707	69.138.050	10,9%
	ΚΛΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓ. ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ %		76.790	704.181	10,9%
CAMPINGS	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	21.357	959.661	2,2%
		ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	92.549	750.163	12,3%
		ΣΥΝΟΛΟ	113.906	1.709.824	6,7%
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΚΑΙ CAMPINGS	ΣΥΝΟΛΟ	7.660.613	70.847.874	10,8%	

Από τα παραπάνω στοιχεία και από την συνολική συμπεριφορά του **τουρισμού** της Περιφέρειας προκύπτει ότι εκτός του δυναμισμού, διαπιστώνονται ορισμένες αδυναμίες όπως:

- η μεγάλη ανισοκατανομή του τουρισμού ενδοπεριφερειακά, όπου παρά τις μικρές απώλειες, τον μεγαλύτερο αριθμό τουριστών προσελκύει η Κέρκυρα και η Ζάκυνθος
- ο μεγάλος αριθμός ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων και δωματίων που αποτελούν ανασχετικό παράγοντα στην προσπάθεια αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος
- ο μικρός αριθμός διανυκτερεύσεων συγκρινόμενος με τον αριθμό των αφίξεων
- η μεγάλη εποχικότητα αφίξεων – διανυκτερεύσεων
- ο τυποποιημένος τουρισμός (μαζικός τουρισμός), που μειώνει τις ευκαιρίες αποκόμισης ωφελειών από τον τόπο προορισμού και που δεν αξιοποιεί τις σύγχρονες μορφές τουρισμού όπως για παράδειγμα ο γαστρονομικός τουρισμός, που συνδέεται άμεσα με την δυναμική της Περιφέρειας στην παραγωγή ιδιαίτερων τροφίμων και ποτών.
- η εποχική απασχόληση.

Η "Γαλάζια Σημαία" είναι σύμβολο ποιότητας σε πάνω από 41 χώρες σήμερα, που διαρκώς αυξάνονται, απονέμεται με αυστηρά κριτήρια σε οργανωμένες ακτές και μαρίνες που διαχειρίζονται παράκτιοι Δήμοι, ξενοδόχοι και άλλοι φορείς. Για το 2013, απονεμήθηκαν στα νησιά του Ιονίου 59 γαλάζιες σημαίες. Η Κέρκυρα με 35 γαλάζιες σημαίες, έχει χάσει 6 γαλάζιες σημαίες από τις παραλίες της (Canal d'Amour, Άγιος Στέφανος, Αστρακερή, Άγ. Ιωάννης Περιστερών, Μωραϊτικά, Αυλάκι (αποσύρθηκαν)).

Πίνακας 2.8 : Γαλάζιες Σημαίες για το 2013 στα Ιόνια Νησιά

<p>ΚΕΡΚΥΡΑ [35] Δήμος Κέρκυρας</p>	<p>Κομμένο, Κοντόκαλι, Αλυκές Ποταμού Μπαρμπάτι, Ύψος, Δασιά, Καλαμιώνας, Κερασιά Νησάκι/Κρουζερή, Γιμάρι, Περίθεια/Άγ. Σπυρίδωνας, Αλμυρός, Απράος Καλαμάκι, Ρόδα, Αρίλλας, Σιδάρι, Παλαιοκαστρίτσα Έρμονες, Γλυφάδα, Κοντογιαλός, Άγιος Ματθαίος Ίσσοι, Μεσογγή, Χαλικούννας, Άγιος Γεώργιος Μαραθιάς, Μπενίτσες Άγιος Γόρδιος, Δαφνίλα</p>
<p>ΛΕΥΚΑΔΑ [6] Δήμος Λευκάδας</p>	<p>Άη Γιάννης, Λευκάδα/Γύρα, Άγ. Νικήτας-Πευκούλια Κάθισμα, Πόρτο Κατσίκι, Νυδρί</p>
<p>ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ [9] Δήμος Κεφαλονιάς</p>	<p>Πετανοί, Πλατύς Γιαλός, Μακρύς Γιαλός Άβυθος, Λουρδάς, Άμμες, Σκάλα, Αράγια Πόρου Μύρτος</p>
<p>ΖΑΚΥΝΘΟΣ [9] Δήμος Ζακύνθου</p>	<p>Αλυκανάς 1, Αλυκανάς 2, Αλυκές 1, Αλυκές 2, Άμπουλα Ψαρού, Τσιλιβή, Μπούκα, Άμπουλα Τραγάκι, Κατραγάκι</p>

Πηγή: <http://www.eepf.gr/blueflag/awards2013>

A. Θαλάσσιος Τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο θαλάσσιο χώρο και στις ακτές μιας περιοχής υποδοχής τουριστών. Συνήθως, ως θαλάσσιος τουρισμός νοούνται επίσης οι κρουαζιέρες καθώς και οι θαλάσσιες περιηγήσεις με σκάφη αναψυχής (ιστιοπλοϊκά, μηχανοκίνητα σκάφη, θαλαμηγοί κλπ.). Στην κατηγορία του θαλάσσιου τουρισμού εντάσσεται όμως και ένα μεγάλο εύρος άλλων δραστηριοτήτων, όπως θαλάσσιες αθλητικές δραστηριότητες, το υποβρύχιο ψάρεμα, οι καταδύσεις («καταδυτικός τουρισμός») κ.ά.

Η ΠΙΝ διαθέτει 89 λιμάνια διαφόρων τύπων και χαρακτήρα (εμπορικοί λιμένες, μαρίνες, αλιευτικά και τουριστικά καταφύγια κλπ.), που χαρακτηρίζονται από ελλείψεις σε υποδομές και υπηρεσίες (χωρητικότητα, ασφάλεια, δυνατότητα εξυπηρέτησης αναδυόμενων αναγκών για αγκυροβόλια και υπηρεσίες κρουαζιέρας και σκαφών αναψυχής κ.α.).

Τα Ιόνια νησιά χάρη στην κεντρική τους θέση στη βόρεια Μεσόγειο, την Αδριατική Θάλασσα και το Ιόνιο πέλαγος συνιστούν μία σημαντική θαλάσσια περιφέρεια στην Ευρώπη. Η Αδριατική Θάλασσα και το Ιόνιο Πέλαγος συνδέουν τις επικράτειες επτά χωρών: Τεσσάρων κρατών μελών της ΕΕ (Ελλάδας, Ιταλίας, Κροατίας και Σλοβενίας), μιας υποψήφιας χώρας (Μαυροβούνιο) και δυο εν δυνάμει υποψηφίων προς ένταξη χωρών (της Αλβανίας και της Βοσνίας Ερζεγοβίνης). Η Σερβία, επίσης υποψήφια χώρα, αποτελεί ένα από τα οκτώ μέλη της Πρωτοβουλίας Αδριατικής-Ιονίου.

A-1 ΝΑΥΣΙΠΛΟΪΑ ΑΝΑΨΥΧΗΣ (YACHTING)

Ο όρος yachting αναφέρεται στη θαλάσσια δραστηριότητα κατά την οποία ο ταξιδιώτης χρησιμοποιεί θαλαμηγό σκάφος, για λόγους αναψυχής. Το σκάφος παρέχει υπηρεσίες διαμονής και εστίασης, καθώς και τη δυνατότητα προσέγγισης σε νησιωτικές και παράκτιες περιοχές (Μυλωνόπουλος Δ., Μοίρα Π., 2005)⁵.

Η ωφέλεια από τη δράση του yachting είναι πολυμορφική: χρηματοοικονομική και δημοσιονομική. Η χρηματοοικονομική συνεισφορά γίνεται μέσω των συνολικών εσόδων προς τους τουριστικούς λιμένες όπου από την πλευρά τους ενδυναμώνουν την τοπική αγορά. Η δημοσιονομική εστιάζεται στα έσοδα από τους χρήστες των μαρίνων μέσω της είσπραξης των φόρων από τη χρήση των υπηρεσιών που παρέχουν. Έτσι, καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του κλάδου παίζουν οι υποδομές κι η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών των τουριστικών λιμένων .

Οι μαρίνες αναφέρονται και ως λιμένες αναψυχής, με ειδικές κατασκευές για να εξυπηρετούν τα σκάφη αναψυχής σε ημερήσια βάση. Οι οργανωμένες διαθέτουν θέσεις πρόσδεσης, υπηρεσίες ασφάλειας και φύλαξης, χώρους επισκευών, ταχυδρομεία, χώρους πάρκινγκ κι αναψυχής, εμπορικό πολυκατάστημα, τελωνείο, σταθμό ανεφοδιασμού, σταθμό συλλογής αποβλήτων & βιολογικού καθαρισμού, λιμενική αρχή & γραφεία διοίκησης. Το yachting είναι σημαντικό τμήμα του θαλάσσιου τουρισμού για τα Ιόνια αφού είναι μια πολύ δημοφιλής δραστηριότητα μεταξύ Ελλήνων αλλά και ξένων επισκεπτών της χώρας μας.

Μαρίνα Γουβιών

Βρίσκεται σε απόσταση 7χλμ. από την πόλη της Κέρκυρας και είναι μια από τις πιο σύγχρονες και οργανωμένες μαρίνες στην Ελλάδα. Διαθέτει χωρητικότητα 1235 σκαφών σε σταθερές και πλωτές προβλήτες και 560 θέσεις εναπόθεσης σκαφών στην ξηρά.

⁵ Μυλωνόπουλος Δ., Μοίρα Π., (2005), Θαλάσσιος Τουρισμός, Εκδόσεις Interbooks

Εικόνα – Μαρίνα Γουβιών

(Πηγή: Google Earth)

Χαρακτηριστικά Μαρίνας Γουβιών
Χωρητικότητα 1235 θέσεις
Χερσαίες θέσεις 520
Μέγιστο επιτρεπόμενο μήκος 80μ.
Μέγιστο βύθισμα σκάφους 5,5 μ.
(Πηγή: Ένωση Μαρίνων Ελλάδος)

Μαρίνα “Κλεοπάτρα”

Βρίσκεται στο Άκτιο στο κέντρο του Ιονίου, 1,5 χλμ. από το αεροδρόμιο του Ακτίου και κοντά στην πόλη της Πρέβεζας και της Λευκάδας. Έχει δυνατότητα ελλιμενισμού 100 σκαφών μήκους έως 30μ. και διαθέτει όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες και υποδομές για τους επισκέπτες. Στον χερσαίο χώρο της μπορεί να φιλοξενήσει 1.000 σκάφη καθώς είναι η μεγαλύτερη μονάδα χερσαίας εναπόθεσης σκαφών στην Ελλάδα.

Εικόνα – Μαρίνα Κλεοπάτρα

(Πηγή: Google Earth)

Χαρακτηριστικά Μαρίνας Κλεοπάτρα
Χωρητικότητα 100 θέσεις
Χερσαίες θέσεις 1000
Μέγιστο επιτρεπόμενο μήκος 45μ.
Μέγιστο βύθισμα σκάφους 5μ.
(Πηγή: Ένωση Μαρίνων Ελλάδος)

Μαρίνα Λευκάδας

Είναι μια από τις πιο σύγχρονες μαρίνες της Μεσογείου, τέθηκε σε λειτουργία το 2002 και διαθέτει 620 θέσεις ελλιμενισμού για σκάφη μέγιστου μήκους 45μ. Διαθέτει επίσης χερσαίο χώρο εναπόθεσης για περίπου 280 σκάφη.

Εικόνα – Μαρίνα Λευκάδας

(Πηγή: Google Earth)

Χαρακτηριστικά Μαρίνας Λευκάδας
Χωρητικότητα 620 θέσεις
Μέγιστο επιτρεπόμενο μήκος 46μ.
Μέγιστο βύθισμα σκάφους 3,6μ.
Θέσεις σκαφών 25-30μ. 28
Θέσεις σκαφών άνω των 30μ. 11
(Πηγή: Ένωση Μαρίνων Ελλάδος)

Η Μαρίνα Λευκάδας είναι σε λειτουργία από το 2002 και αποτελεί τη 2η μεγαλύτερη μαρίνα στην περιοχή του Ιονίου και από τις μεγαλύτερες και καλύτερα οργανωμένες στην περιοχή της Μεσογείου. Συνολικά η Μαρίνα Λευκάδας εξυπηρετεί 620 σκάφη καθ'όλη τη διάρκεια του έτους. Οι υποδομές για τον ελλιμενισμό και εξυπηρέτηση τουριστικών σκαφών στο νησί της Λευκάδας πριν την κατασκευή του έργου ήταν υποτυπώδεις. Με την ολοκλήρωση του έργου της Μαρίνας σε συνεργασία με την ιδιωτική πρωτοβουλία (συνεκμετάλλευση

του έργου), αναβαθμίστηκαν οι παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες, εξασφαλίζοντας την προσέλκυση τουριστών υψηλών προδιαγραφών.

Εκτός από τις παραπάνω λειτουργούσες και καλά οργανωμένες Μαρίνες, υπάρχει μια σειρά μαρνών και τουριστικών καταφυγίων των οποίων η κατασκευή δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί, όπως η Μαρίνα Αργοστολίου και η Μαρίνα Ζακύνθου, το Τουριστικό καταφύγιο στην Παλαιοκαστρίτσα, το Τουριστικό αγκυροβόλιο Μπενιτσών στην Κέρκυρα,

Στο Βαθύ Μεγανησίου υπάρχει επίσης Τουριστικό Καταφύγιο ενώ υποτυπώδεις υποδομές για την πρόσδεση τουριστικών σκαφών αναψυχής υπάρχουν στους Παξούς, στην Ιθάκη, το Φισκάρδο, κ.α.

Σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική, η καλύτερη προώθηση και συνεργασία των φορέων στο yachting γίνεται μέσα από δράσεις. Στην προκειμένη περίπτωση πρόκειται για: ναυταθλητικά events, ρεγκάτες, σαλόνια, ιστιοπλοϊκές συναντήσεις κλπ, που σκοπό έχουν την ανάπτυξη του yachting την προσέλκυση σκαφών για διαχείριση, επισκευές ή τουρισμό. Επίσης η προβολή και προώθηση του yachting της περιοχής μέσω ειδικών εντύπων και ηλεκτρονικού/ψηφιακού υλικού, ιστοσελίδες, κ.α.

Πολλές φορές υπάρχει σύμπραξη φορέων και διαφορετικών κρατών, όπως διαπιστώνεται σε παραδείγματα «γεγονότων» της Αδριατικής. Το Brindisi είναι ένα καλό παράδειγμα συνεργασίας φορέων όπως η Περιφέρεια, ο Δήμος, το Επιμελητήριο και οι ναυτικοί όμιλοι, όπου τα σκάφη μεταβαίνουν στην Κέρκυρα και στο Μαυροβούνιο με σαφή υποστήριξη από τις ιταλικές εταιρείες διαχείρισης και εκμετάλλευσης σκαφών. Ένα άλλο καλό παράδειγμα συνεργασίας πολλών φορέων και με πολλούς αποδέκτες, είναι η Barcolana στην Τεργέστη, των περίπου 2.000 σκαφών, των 5.000 πληρωμάτων και των 50.000 επισκεπτών, όπου εκεί συνεργάζονται αρμονικά Δήμος, Περιφέρεια και ναυτικοί όμιλοι.

Εικόνα Διαδρομές Yachting στα Ιόνια

A-2 ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑ

Η σύγχρονη «κρουαζιέρα» αποτελεί μία παγκοσμιοποιημένη βιομηχανία μαζικού τουρισμού, που τα τελευταία 15 χρόνια άλλαξε την όλη μορφή του προϊόντος και τα μεγέθη που διακινούνται στη Μεσόγειο.

Η Ένωση Μεσογειακών Λιμένων (MedCruise), που αριθμεί 71 Μέλη – Λιμάνια, στην Ετήσια Στατιστική ανάλυση του 2013, ανακοίνωσε ότι για πρώτη φορά στην ιστορία της ξεπέρασε τα 27 εκ. επιβατών κρουαζιέρας, επιβεβαιώνοντας τη δυναμική της Μεσογείου στο τομέα της κρουαζιέρας.

Η Ελλάδα, παρά την άρση του καμποτάζ και την αύξηση των διελεύσεων κρουαζιερόπλοιων από τα λιμάνια της δεν έχει καταφέρει να καταστεί χώρα homeport, δηλαδή χώρα εκκίνησης κρουαζιερόπλοιων (πλην Πειραιά, Κέρκυρας & Ηρακλείου). Τα ελληνικά λιμάνια εξακολουθούν να αποτελούν λιμάνια διέλευσης και όχι λιμάνια εκκίνησης και συνεπώς οι δαπάνες των επιβατών, αλλά και των εταιρειών κρουαζιέρας να είναι χαμηλές. Αυτό, διότι οι εταιρείες κρουαζιέρας συνήθως χρησιμοποιούν τα λιμάνια εκκίνησης, ως βάσεις, στα οποία προμηθεύονται καύσιμα, τρόφιμα και λουπό εξοπλισμό, ενώ πραγματοποιούν και μεγάλο μέρος των επισκευών των πλοίων.

Εκτιμάται ότι η μέση δαπάνη είναι της τάξης των 300 ευρώ ανά επιβάτη στα λιμάνια εκκίνησης, έναντι περίπου 50-70 ευρώ στα λιμάνια διέλευσης (στην Κέρκυρα, η μέση δαπάνη ανά επιβάτη το 2013 ήταν 56€).. Άλλες μελέτες που περιλαμβάνουν και το yachting, δείχνουν ότι κάθε επίσκεψη σε λιμάνι αποφέρει κατά μέσο όρο 99 ευρώ ανά επιβάτη, εκ των οποίων το 80% μεταβιβάζεται στην ευρύτερη τοπική οικονομία και το 20% στο λιμάνι. Ειδικότερα για την Κέρκυρα, το 2013, η αναλογία αυτή ήταν 90%-10%, αντίστοιχα⁶. Συνοπτικά, από τα περίπου 36 δισ. ευρώ που δαπανούνται σε ευρωπαϊκά λιμάνια από την παγκόσμια βιομηχανία της κρουαζιέρας, η Ελλάδα είναι αποδέκτης μόνο 600 εκατομμυρίων ευρώ (η Κέρκυρα 36 εκ. € το 2013), λόγω περιορισμένων δυνατοτήτων homeporting, όπως επίσης και λόγω έλλειψης κατάλληλων υποδομών στα περισσότερα από τα συνολικά 57 λιμάνια της χώρας. Αντίστοιχα, η Ιταλία έχει έσοδα 4,5 δισ. και η Ισπανία 1,3 δισ. Σύμφωνα με σχετική μελέτη της Εθνικής Τράπεζας, εάν τα δύο τρίτα των επιβατών που επισκέπτονται την Ελλάδα ξεκινούσαν από ελληνικά λιμάνια, τα συνολικά ετήσια έσοδα θα μπορούσαν να ξεπεράσουν το 1,2 δισ. το 2016 από 0,6 δισ. το 2011.

Οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τομέας είναι η βελτίωση των αναγκαίων υποδομών και η προσαρμογή σε λειτουργικές απαιτήσεις, η ανάπτυξη νέων προορισμών διέλευσης και αφετηριών και η υπέρβαση της εποχικότητας⁷. Πρόκληση επίσης που προκύπτει από τις ίδιες τις εταιρείες κρουαζιέρας είναι και η διεύρυνση /διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος (εναλλακτικές δραστηριότητες, γευσιγνωσία, κλπ).

Η ευρύτερη περιοχή Αδριατικής-Ιονίου αποτελεί ένα σημαντικό προορισμό κρουαζιέρες στη Μεσόγειο, δεδομένου ότι παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα, όπως: φυσικό και πολιτιστικό πλούτο, κλίμα και εγγύτητα προορισμών μεταξύ τους⁸. Εκτιμάται, ότι μελλοντικά θα αυξηθεί περαιτέρω η κίνηση κρουαζιεροπλοίων μέσω Ιονίου και Αδριατικής, ενώ γενικά εμφανίζεται η τάση, η κρουαζιέρα να λειτουργεί με μικρότερα πλοία, που διαθέτουν μεγαλύτερη ευελιξία και εναλλάσσουν με μεγαλύτερη ευκολία περισσότερα ή/και μικρότερα λιμάνια, αφήνουν μικρότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα και επιβαρύνουν λιγότερο την ήδη κορεσμένη φέρουσα ικανότητα των μεγάλων λιμένων (Βενετία, Ντουμπρόβνικ).⁹

Προσφάτως (2013) δημιουργήθηκε ένα δίκτυο των λιμανιών κρουαζιέρας Αδριατικής-Ιονίου με την επωνυμία «Cruise ADRION», που συνδυάζει 7 χώρες, περιλαμβάνει 5 home-ports και διαθέτει πολλές επιλογές προορισμών κρουαζιέρας, υφιστάμενων και νέων. Στο δίκτυο αυτό, μεταξύ άλλων συμμετέχουν τα λιμάνια της Κέρκυρας και της Κεφαλονιάς. Ωστόσο, η πρωτοβουλία αυτή δεν έχει ακόμα λειτουργήσει, αν και αποτελεί σημαντικό στοιχείο και της Μακροπεριφερειακής Στρατηγικής Αδριατικής-Ιονίου.

Στην έκθεση της Ένωσης Μεσογειακών Λιμένων (MedCruise), το λιμάνι της Κέρκυρας συγκαταλέγεται στη λίστα των 10 μεγαλύτερων λιμανιών αναφορικά με την κίνηση transit με 673.916 επιβάτες (στην αντίστοιχη έκθεση του 2012 βρίσκονταν στην 11η θέση με 591,599). Τη δεκαετία 2003-2012 αυξήθηκε ο αριθμός των επιβατών κρουαζιέρας του λιμανιού αυτού, κατά 148% (από 265.000 σε 655.000 επιβάτες). Την τελευταία

⁶ Στοιχεία Μελέτης ΟΛΚΕ 2013- Ικανοποίηση επισκεπτών Κρουαζιέρας στην Κέρκυρα

⁷ The Ionian and Adriatic-Seas of Opportunity- Κρύση Παλάση, ομιλία στο 2ο Συνέδριο Κρουαζιέρας – Κέρκυρα 2013

⁸ Ομιλία Ευρωβουλευτή Σπύρου Δανέλλη στο 2^ο Συνέδριο Κρουαζιέρας – Κέρκυρα 2013

⁹ Συνέδριο ΟΛΚΕ για την Κρουαζιέρα στην Αδριατική και το Ιόνιο, Οκτώβριος 2013

Ζετία που ενεργοποιήθηκαν στην κρουαζιέρα νέα γειτονικά λιμάνια (Μπρίντεζι, Ηγουμενίτσα, Κεφαλονιά), η αύξηση της Ζετίας ήταν 28,2%, στοιχείο που καταδεικνύει τη συμπληρωματικότητα των προορισμών¹⁰.

Ισχυρή δυναμική παρουσιάζει και το λιμάνι της Κεφαλονιάς. Στα 3 χρόνια που προσεγγίζουν κρουαζιερόπλοια (2011-2013), προστέθηκαν 350.000 επισκέπτες, με αυξητική ετήσια τάση, από 56 προσεγγίσεις και 87.000 επιβάτες το 2011, σε 115 προσεγγίσεις και 141.000 επιβάτες το 2013.

B. Μορφές εναλλακτικού τουρισμού

B-1 Θρησκευτικός Τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός, όπως και οι άλλες μορφές του ονομαζόμενου «εναλλακτικού τουρισμού», δηλαδή του τουρισμού που ακολουθεί διαφορετικό τρόπο οργάνωσης από αυτό του μαζικού τουρισμού και στηρίζεται κατά κανόνα στην αξιοποίηση διαφορετικών πόρων από το κυρίαρχο μοντέλο τουρισμού (ήλιος – θάλασσα) με ήπιο τρόπο, αποτελεί πλέον ένα υπολογίσιμο τμήμα της Ελληνικής τουριστικής αγοράς. Τόσο οι τουριστικοί προορισμοί της κατηγορίας αυτής, οι οποίοι διαθέτουν τους ανάλογους πόρους και τις υποδομές, βελτιώνονται και αυξάνουν τις τουριστικές ροές που δέχονται, όσο η τουριστική ζήτηση για μετάβαση σε αυτούς τους προορισμούς αυξάνεται. Ο θρησκευτικός τουρισμός μπορεί να συνδέεται με άλλη μορφή τουρισμού και να αποτελεί ένα «προορισμό σταθμό» ενός μεγαλύτερου τουριστικού ταξιδιού ή να αποτελεί αυτοτελή μορφή τουρισμού, συνήθως μικρής διάρκειας σε διαφορετικές εποχές του χρόνου. Υπάρχουν μορφές του εναλλακτικού τουρισμού, οι οποίες μπορούν να συνδυασθούν με τον θρησκευτικό τουρισμό, όπως ο πολιτιστικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο εκπαιδευτικός τουρισμός, ο επιστημονικός τουρισμός, ο ορεινός και χειμερινός τουρισμός και ο περιηγητικός τουρισμός. Ο συνδυασμός αυτός βοηθάει τα βασικά κίνητρα που συγκροτούν τη ζήτηση για αυτόν τον εναλλακτικό τουρισμό και δημιουργεί προϋποθέσεις αύξησης των τουριστικών ροών προς μειονεκτικές και ορεινές περιοχές που διαθέτουν τους ανάλογους πόρους.

Για την ανάδειξη όλων των μορφών και των εκφράσεων του θρησκευτικού τουρισμού στα Ιόνια, απαιτείται η ενεργός εμπλοκή και η συμπαράσταση της Εκκλησίας, διότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι θρησκευτικοί πόροι και «πόλοι έλξης» είναι και θρησκευτικά ενεργοί. Κατά συνέπεια, αυτή η μορφή του τουρισμού απαιτεί μια ιδιαίτερη αντιμετώπιση. Θα πρέπει να χαραχθεί μια ειδική στρατηγική με τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φυσικών και νομικών προσώπων, ώστε να αναδειχθεί και να προβληθεί ο θρησκευτικός τουρισμός και η γενικότερη πολιτιστική αξία των θρησκευτικών μνημείων.

Η περιφέρεια της ΠΙΝ αποτελεί και μπορεί να αποτελέσει ακόμη σημαντικότερο προορισμό θρησκευτικών τουριστών εστιάζοντας καταρχήν στη Ρωσική αγορά όπως άλλωστε γίνεται ήδη. Τα ιερά λείψανα των Αγίων των Ιονίων (Γεράσιμος, Διονύσιος και Σπυρίδων) με την προσθήκη των λειψάνων του Αγίου Νικολάου και του αντιστοίχου ταξιδιού της σωρού του, αποτελούν μνημειώδη σημεία της ορθόδοξης πίστης και λατρείας από το σώμα της εκκλησίας.

B-2 Πολιτιστικός Τουρισμός

Το φυσικό κάλλος και η ιδιαιτερότητα των παραλιών βοηθούν και αυτά ώστε τα Ιόνια Νησιά να αποτελούν μοναδικούς χώρους έλξης τουριστών στη Μεσόγειο και στην Ευρώπη γενικότερα. Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων υπάρχουν πολλοί ξεχωριστοί και αξιόλογοι πολιτιστικοί και αρχαιολογικοί χώροι, όπως φρούρια, κάστρα, ιστορικά κέντρα, μουσεία, μνημεία, παραδοσιακοί οικισμοί, κλπ οι οποίοι χαρακτηρίζουν τα νησιά και δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό. Μάλιστα αυτή η κοινή πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά

¹⁰ ΟΛΚΕ-Ανακοίνωση στο 2^ο Συνέδριο Κρουαζιέρας – Κέρκυρα 2013

και ταυτότητα των νησιών είναι ο λόγος που αυτά συγκροτήθηκαν σε Περιφέρεια. Το στοιχείο αυτό αποτελεί αφετηρία σχεδιασμού για την προστασία του πολιτισμού των νησιών στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης.

Ειδικότερα, τα Νησιά του Ιονίου διαθέτουν πλούσια και ιδιαίτερη πολιτιστική κληρονομιά με χαρακτηριστικό την ιταλική επίδραση από την περίοδο της Ενετοκρατίας – ιδιαίτερα στον τομέα της μουσικής, με τις χαρακτηριστικές επτανησιώτικες καντάδες. Χαρακτηρίζονται επίσης από μια κοινή ιστορική πορεία τόσο κατά την αρχαιότητα, όσο και κατά τους Βυζαντινούς χρόνους, την περίοδο της Ενετοκρατίας και τη σύγχρονη εποχή. Τα μουσεία των Επτανήσων διαθέτουν σπάνια εκθέματα και αποτυπώνουν έκδηλα την πολιτιστική κληρονομιά τους (π.χ. το Αρχαιολογικό Μουσείο Κέρκυρας, το Λαογραφικό Μουσείο Κεφαλονιάς, το Μουσείο Μεταβυζαντινής Τέχνης στη Ζάκυνθο, το Λαογραφικό Μουσείο Λευκάδας). Πλούσιο πολιτισμικό υλικό διαθέτουν επίσης και οι βιβλιοθήκες Ιονίων Νήσων (π.χ. Κοργιαλένειος Βιβλιοθήκη Αργοστολίου, Βιβλιοθήκη Λευκάδας, Βιβλιοθήκη Ζακύνθου, Δημόσια Βιβλιοθήκη Κέρκυρας). Το Μιλάνειο Ναυτικό Μουσείο στο Τσιλιβί στη Ζάκυνθο, δίνει επίσης μια μοναδική καταγραφή της ναυτικής ιστορίας της Ελλάδας, με 140 σπάνιες υδατογραφίες, αντικείμενα επώνυμων πλοίων και φωτογραφικό υλικό.

Τα Ιόνια Νησιά ήταν η γενέτειρα σημαντικών προσωπικοτήτων. Ο Ιωάννης Καποδίστριας, ο Διονύσιος Σολωμός, ο Λορέντζο Μαβίλης, ο Νίκος Καββαδίας, ο Ανδρέας Κάλβος, ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, ο Άγγελος Σικελιανός, ο Ανδρέας Λασκαράτος, ο Νικόλαος Μάντζαρος, ο Κωνσταντίνος Θεοτόκης και πολλοί άλλοι έκαναν διάσημη την επτανησιακή κουλτούρα σε όλο τον κόσμο.

Αυτή η ιστορική πορεία αποτυπώνεται έντονα στην ιστορική κληρονομιά των νησιών του Ιονίου. Ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα όπως τις Αλαλκομενές στην Ιθάκη, τον Κεραμεικό στην Κέρκυρα, τον Δωρικό ναό του Απόλλωνα στην Κεφαλονιά, τους τύμβους του Στενού στη Λευκάδα.

Τα Ιόνια Νησιά διαθέτουν επίσης πληθώρα μοναστηριών και εκκλησιών που αποτελούν σημαντικά ιστορικά μνημεία. Η Μονή του Αγίου Σπυρίδωνα στην Κέρκυρα, το μοναστήρι Άτρου στην Κεφαλονιά, η Μονή της Φανερωμένης στη Λευκάδα, η Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στη Ζάκυνθο, το μοναστήρι της Παναγίας των Καθαρών στην Ιθάκη, είναι ενδεικτικά παραδείγματα του ιστορικού πλούτου των νησιών.

B-3 Οικολογικός τουρισμός

Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου

Το Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου είναι το μοναδικό στο είδος του σε όλη τη Μεσόγειο και δημιουργήθηκε το 1999. Ήταν το πρώτο Θαλάσσιο Πάρκο που δημιουργήθηκε στην Ελλάδα, το οποίο διοικείται από ένα φορέα διαχείρισης και είναι υπόδειγμα για άλλες περιοχές της Ελλάδας. Η σημασία του για την επιβίωση της διάσημης πλέον, αλλά πάντα απειλούμενης με εξαφάνιση, χελώνας *Caretta caretta* είναι μεγάλη. Η θαλάσσια περιοχή του πάρκου είναι 89,2 τετρ. Χλμ., η χερσαία έκταση είναι 14,2 τετρ. Χλμ., ενώ η περιφερειακή ζώνη του καταλαμβάνει 31,2 τετρ. Χλμ. Για αυτό, σχεδόν όλος ο κόλπος αποτελεί περιοχή προστασίας, η οποία χωρίζεται σε ζώνες, όπου ισχύουν διαφορετικοί περιορισμοί στις ανθρώπινες δραστηριότητες, ανάλογα με την εποχή του χρόνου. Το Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου αποτελεί πόλο έλξης οικοτουριστών από όλο τον κόσμο. Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει και στις Στροφάδες. Οι Στροφάδες ή αλλιώς «Πλωτοί Νήσοι» είναι μια συστάδα μικρών νησιών, απέναντι από τον κόλπο του Λαγανά. Αποτελούν τμήμα του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου της Ζακύνθου και βρίσκονται στον κατάλογο των Σημαντικών Περιοχών για τα πουλιά.

Εκτός από το Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου, τα Ιόνια Νησιά έχουν μία αξιόλογη συμμετοχή στον Κατάλογο των περιοχών NATURA, που αποτελούν εν δυνάμει πόλο έλξης για ειδικές κατηγορίες τουριστών.

Πίνακας: Περιοχές Natura 2000 στην ΠΙΝ

ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	
GR221	ΖΑΚΥΝΘΟΣ
GR2210001	ΔΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
GR2210002	ΚΟΛΠΟΣ ΛΑΓΑΝΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ (ΑΚΡ. ΓΕΡΑΚΙ-ΚΕΡΙ) ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΜΑΡΑΘΩΝΗΣΙ & ΠΕΛΟΥΖΟ
GR2210003	ΝΗΣΟΙ ΣΤΡΟΦΑΔΕΣ
GR2210004	ΝΗΣΙΔΕΣ ΣΤΑΜΦΑΝΙ & ΑΡΠΥΙΑ (ΣΤΡΟΦΑΔΕΣ)
GR222	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
GR2220001	ΚΑΛΟΝ ΟΡΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ
GR2220002	ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΑΙΝΟΥ
GR2220003	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΙΟΝΙΟΥ (ΜΕΓΑΝΗΣΙ, ΑΡΚΟΥΔΙ, ΑΤΟΚΟΣ, ΒΡΩΜΟΝΑΣ)
GR2220004	ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ ΑΠΟ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ ΕΩΣ ΒΛΑΧΑΤΑ (ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ) ΚΑΙ ΟΡΜΟΣ ΜΟΥΝΤΑ
GR2220005	ΔΥΤΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ - ΣΤΕΝΟ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΙΘΑΚΗΣ - ΒΟΡΕΙΑ ΙΘΑΚΗ (ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΓΕΡΟ ΓΚΟΜΠΟΣ - ΔΡΑΚΟΥ ΠΗΔΗΜΑ - ΚΕΝΤΡΙ - ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ)
GR223	ΚΕΡΚΥΡΑ
GR2230001	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΑΝΤΙΝΙΟΤΗ (ΚΕΡΚΥΡΑ)
GR2230002	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ (ΚΕΡΚΥΡΑ)
GR2230003	ΑΛΥΚΗ ΛΕΥΚΙΜΗΣ (ΚΕΡΚΥΡΑ)
GR2230004	ΝΗΣΟΙ ΠΑΞΟΙ & ΑΝΤΙΠΑΞΟΙ
GR2230005	ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ ΑΠΟ ΚΑΝΟΝΙ ΕΩΣ ΜΕΣΟΓΓΙ (ΚΕΡΚΥΡΑ)
GR2230007	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ (ΚΕΡΚΥΡΑ) & ΝΗΣΟΣ ΛΑΓΟΥΔΙΑ
GR224	ΛΕΥΚΑΔΑ
GR2240001	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΕΣ ΣΤΕΝΩΝ ΛΕΥΚΑΔΑΣ (ΠΑΛΙΟΝΗΣ-ΑΥΛΙΜΩΝ) & ΑΛΥΚΕΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
GR2240002	ΠΕΡΙΟΧΗ ΧΟΡΤΑΤΩΝ (ΛΕΥΚΑΔΑ)

2.1.7.2 Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες

Η οικονομική ζωή των Ιονίων Νησιών είχε ανέκαθεν αγροτικό χαρακτήρα με τη γεωμορφολογία να ευνοεί τις κλασσικές μορφές της αγροτικής εκμετάλλευσης. Η διάρθρωση του πρωτογενούς τομέα της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται από την επικράτηση της φυτικής παραγωγής έναντι της ζωικής και την κυριαρχία της ελαιοκαλλιέργειας στο σύνολο της φυτικής παραγωγής. Ειδικότερα, οι βασικές καλλιέργειες της Περιφέρειας διαχρονικά είναι η ελαιοκαλλιέργεια και η αμπελοκαλλιέργεια. Σημαντικά προϊόντα με διεθνή αναγνώριση παράγονται και από την δευτερογενή επεξεργασία των αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας. Το λάδι της Κέρκυρας, το κρασί της Κεφαλονιάς και η σταφίδα της Ζακύνθου, καθιερώνονται ως τα πλέον γνωστά προϊόντα της περιφέρειας, αλλά και εκ των σημαντικότερων της χώρας. Οι ιδιαίτερες ποικιλίες κρασιού όπως η Ρομπόλα, και το Μοσχάτο, τα παραδοσιακά γλυκά όπως οι μάντολες και το μαντολάτο, καθώς και ποτά όπως το κουμ κουατ αποτελούν ένα δείγμα του γαστρονομικού πλούτου της περιφέρειας.

Η γεωργική γη καταλαμβάνει σχετικά μικρή έκταση. Η έντονη τουριστική ανάπτυξη των νησιών τα τελευταία χρόνια οδήγησε σε μεταβολή των χρήσεων γης με αποτέλεσμα η γεωργική γη να εγκαταλείπεται εν μέρει, σταδιακά. Ο συνολικός αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ανέρχεται σε 61.534 με τάσεις μείωσης, ενώ εξετάζοντας τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων των βασικών ειδών καλλιεργειών, παρατηρείται ότι το 46% αφορούν δενδρώδεις εκμεταλλεύσεις (κυρίως ελαιοκαλλιέργειες), ενώ σε επίπεδο χώρας η Περιφέρεια καλύπτει το 7,2% των εκμεταλλεύσεων σε αμπέλια (ΕΛΣΤΑΤ,2009).

Πίνακας : Κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης των εκμεταλλεύσεων, κατά βασικές κατηγορίες χρήσης

ΕΙΔΟΣ	ΕΚΜ/ΣΕΙΣ / ΕΚΤΑΣΕΙΣ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΧΩΡΑ	% Συμμετοχής στη χώρα
Ετήσιες καλλιέργειες	Εκμεταλλεύσεις	9005	291354	3,1%
	Εκτάσεις	61	16169	0,4%
Αμπέλια και σταφιδάμπελα	Εκμεταλλεύσεις	9515	131753	7,2%
	Εκτάσεις	35	863	4,1%
Δενδρώδεις καλλιέργειες	Εκμεταλλεύσεις	28294	520813	5,4%
	Εκτάσεις	346	8613	4,0%
Λοιπές εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	14720	263546	5,6%
	Εκτάσεις	328	9134	3,6%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2009

Οι αρδευόμενες και αρδευθείσες εκμεταλλεύσεις σε επίπεδο χώρας, για το 2009, καλύπτουν το 67,8% του συνολικού αριθμού των εκμεταλλεύσεων που χρησιμοποιούνται για γεωργική χρήση με το αντίστοιχο ποσοστό για την Περιφέρεια να υπολείπεται σημαντικά και να ανέρχεται στο 54,2%. Ενδοπεριφερειακά το μικρότερο ποσοστό εμφανίζει η Ζάκυνθος (41,3%), ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό κάλυψης των εκμεταλλεύσεων εμφανίζεται η Κέρκυρα με 65,1%.

Σε ότι αφορά το ζωικό κεφάλαιο κύριο χαρακτηριστικό τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και σε επίπεδο Περιφέρειας αποτελεί η συρρίκνωση των εκμεταλλευτικών μονάδων ανά είδος ζωικού κεφαλαίου, με εξαίρεση τις εκμεταλλεύσεις που σχετίζονται με κυψέλες μελισσών. Επιπρόσθετα, είναι έκδηλη η συρρίκνωση και του αριθμού κεφαλών κυρίως για τα είδη χοίρων και ιπποειδών.

Αναλυτικότερα, η Περιφέρεια για το 2009 καλύπτει το 4,2% των ζωικών εκμεταλλεύσεων και 1,2% του αριθμού των κεφαλών της χώρας. Ο μεγαλύτερος αριθμός κεφαλών καταγράφεται στα πουλερικά, ενώ ακολουθούν τα προβατοειδή και τα αιγοειδή. Συνολικά, στο κλάδο «φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων» δραστηριοποιούνται 417 επιχειρήσεις, ο τζίρος των οποίων ανέρχεται σε 11,7 εκ.€ (ΕΛΣΤΑΤ, 2008).

A. Η φυτική παραγωγή σε κάθε νομό της ΠΙΝ

Κέρκυρα:

	Βιοκαλλιεργητές ενταγμένοι στο μέτρο 3.1 βιολογική γεωργία 2000-2006	Βιοκαλλιεργητές Πιστοποιημένοι εκτός μέτρου	Ολοκληρωμένη διαχείριση (καν.867/2008 & καν1220/11) Πιστοποιημένη κατά Agro2
αριθμός ελαιοκαλλιεργητών	13	35	(437)
έκταση ελαιοκαλλιέργειας	500	927	13.000 στρεμ.

Πηγή: Στοιχεία από τη μελέτη «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2008-2020 της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κέρκυρας Σχέδιο για την περίοδο 2008-2020»

Ελιά και ελαιόλαδο

Ο κερκυραϊκός ελαιώνας θεωρείται γεωργική γη μεγάλης σημασίας για την πολλαπλή χρησιμότητα του. Είναι παραγωγικός, αισθητικός και προστατευτικός στα επικλινή εδάφη, είναι ενιαίος και συνεχόμενος και εκτείνεται σε έκταση περίπου 240.000 στρεμμάτων. Αποτελείται από πυκνοφυτεμένα, γερασμένα (αιωνόβια), υψηλόκορμα δέντρα με κυρίαρχη ποικιλία τη λιανολιά Κερκύρας, αρκετά εκ των οποίων καλλιεργούνται σε επικλινή εδάφη. Η λιανολιά Κερκύρας επιβιώνει σε δύσκολες συνθήκες, μπορεί να ευδοκιμήσει και στα πιο φτωχά εδάφη. Η μέση παραγωγή του παραγόμενου ελαιολάδου ανέρχεται σε 15.000 τόνους ετησίως. Ο τρόπος συλλογής του καρπού αποτελεί αιτία για την παραγωγή χαμηλής ποιότητας ελαιολάδου.

Το ελαιόλαδο «Άγιος Ματθαίος», από ποικιλία κορωνέικο έχει καταχωρηθεί στα μητρώα ως Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ), αλλά μέχρι σήμερα δεν έχει τυποποιηθεί, λόγω έλλειψης υποδομών. Παράγοντες που συντελούν στην χαμηλή παραγωγή ελαιολάδου σε σχέση με τον αριθμό των ελαιοδέντρων καθώς και στην υποβάθμισή του. Οι μυκητολογικές ασθένειες της ελιάς λόγω κλίματος και ο σημαντικότερος εντομολογικός εχθρός της ο δάκος αποτελούν δύο από τους κυριότερους παράγοντες που οδηγούν στην υποβάθμιση του ελαιόκαρπου και επομένως του τελικού προϊόντος.

Τα στάδια της μεταφοράς, προσωρινής αποθήκευσης, μεταχείρισης πριν την άλεση και όλα τα βήματα μέχρι την έξοδο του λαδιού στο διαχωριστήρα, αποτελούν σημαντικούς και κρίσιμους παράγοντες, για την παραγωγή ποιοτικού λαδιού. Η αποθήκευση, τυποποίηση και διάθεση είναι επίσης πολύ σημαντικά στάδια για την διατήρηση της ποιότητας του λαδιού.

Άλλα προϊόντα από την ελιά :

Το ελαιόλαδο εκτός από βρώσιμο, χρησιμοποιείται για την παραγωγή σαπουνιών από παλιά τοπική βιοτεχνία. Το ξύλο της ελιάς χρησιμοποιείται από μικρές βιοτεχνίες για την κατασκευή διαφόρων αντικειμένων, είτε διακοσμητικών είτε χρηστικών.

Σημαντικό πρόβλημα υπάρχει στα περισσότερα ελαιοτριβεία του νομού που καλούνται να εκσυγχρονιστούν και να πιστοποιηθούν (πιστοποιητικούς οργανισμούς-ΟΠΕΓΕΠ) είτε για την άλεση βιολογικού καρπού και την παραγωγή βιολογικού ελαιολάδου ,είτε για την άλεση ελαιοκάρπου μέσω της ολοκληρωμένης διαχείρισης για την παραγωγή ΠΓΕ ελαιολάδου.

Αμπέλι

10.600 στρέμματα αμπέλι που αντιστοιχεί σε ποσοστό 3,28% της καλλιεργήσιμης γης (κυριότερες ποικιλίες : κακοτρύγη, λευκό πετροκόρυθο, μαύρο πετροκόρυθο, βερζταμί, σκοπελίτικο, μοσχάτο, φειδιάς και άλλες οινοποιήσιμες ποικιλίες).

Με βάση τα στοιχεία της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας Κέρκυρας, τα οποία βασίζονται στα στοιχεία που καταθέτουν κάθε χρόνο οι αμπελουργοί- οινοποιοί και οι αμπελουργοί που προμηθεύουν με σταφύλια τα επίσημα οινοποιεία, η καλλιεργήσιμη έκταση από την οποία παράγονται οι τοπικοί οίνοι (ΠΓΕ Κέρκυρας & ΠΓΕ Χαλικούνας) είναι 120 στρέμματα. Επίσης σε μικρή έκταση 17,5 στρ. έχουμε καλλιεργούμενο αμπέλι με βάση τις μεθόδους της βιολογικής γεωργίας. Το αμπέλι αποτελεί παράδοση για την Κέρκυρα η οποία πρέπει μπορεί να ξαναζωντανέψει.

Κουμ-κουάτ, λοιπά εσπεριδοειδή και νωπά οπωροκηπευτικά

Τα περισσότερα δένδρα κουμ κουάτ βρίσκονται στη περιοχή Νυμφών, αλλά υπάρχουν και σε όλη την Κέρκυρα μικρότεροι οπωρώνες. Από το κουμ κουάτ παράγονται το ομώνυμο λικέρ, φρούι γλασέ μαρμελάδα και γλυκό του κουταλιού. Σε μικρό ποσοστό εξάγεται. Είναι Προϊόν Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ). Η Κέρκυρα διαθέτει 15.000 δένδρα κουμ κουάτ που αντιστοιχούν σε 200 στρέμματα.

Επιπλέον, 5.900 στρέμματα (περίπου) εσπεριδοειδή (πορτοκαλιές, λεμονιές, μανταρινιές).

2.000 στρέμματα κηπευτικά (λοιπές καλλιέργειες). Υπάρχουν αρκετοί παραγωγοί νωπών οπωροκηπευτικών (σε όλη την Κέρκυρα όπως στη Στρογγυλή, Κρητικά, Επισκοπιανά, Άγιος Ματθαίος, Νυμφές, Πλάτυνας, Αγραφοί, Αυλιώτες, Μεσαριά κ.α), οι οποίοι δεν είναι οργανωμένοι σε ομάδες παραγωγών. Οι καλλιέργειες είναι υπαίθριες (ντομάτα, αγγούρι, πατάτα, φασολάκια, πιπεριές, μελιτζάνες κ.αλ), αλλά και θερμοκηπιακού τύπου. Επίσης υπάρχουν κλειστού και ανοικτού τύπου θερμοκήπια ανθοκομικών φυτών (περιοχή Αγ. Ματθαίου κ.α).

Λευκάδα:

Ελιά και Ελαιόλαδο

Στο νομό Λευκάδας υπάρχουν περί τα 1.300.000 ελαιόδενδρα που καταλαμβάνουν περίπου 82.000 στρέμματα. Οι ελαιώνες της Λευκάδας συνθέτουν την εικόνα του αγροτικού τοπίου σε ολόκληρο το νομό. Πολλά από αυτά είναι αιωνόβια, πραγματικά μνημεία καθώς και κομμάτι της ιστορίας της περιοχής. Ο ελαιώνας της Λευκάδας αποτελείται κυρίως από υψηλόκορμες ελιές για την παραγωγή ελαιολάδου (με κύρια ποικιλία την Ασπρολιά Λευκάδας) και ελάχιστες επιτραπέζιες. Ένα μικρό κομμάτι καταλαμβάνει και η βιολογική καλλιέργεια της ελιάς.

	Βιοκαλλιεργητές ενταγμένοι στο μέτρο 3.1 βιολογική γεωργία 2000-2006	Βιοκαλλιεργητές Πιστοποιημένοι εκτός μέτρου	Ολοκληρωμένη διαχείριση (καν.867/2008 & καν1220/11) Πιστοποιημένη κατά Agro1&Agro2
αριθμός ελαιοκαλλιεργητών	32		
έκταση ελαιοκαλλιέργειας	800		

Πηγή: Στοιχεία από τη μελέτη «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2008-2020 της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κέρκυρας Σχέδιο για την περίοδο 2008-2020»

Από τις σημαντικότερες ποικιλίες η Ασπρολιά Λευκάδας καταλαμβάνει τη μεγαλύτερη έκταση σε όλες τις περιοχές του Νομού Λευκάδας. Πρόκειται για ντόπια παραδοσιακή ποικιλία, με σχετικά μεγάλο καρπό, εύκολη στο τίναγμα (και συνεπώς στη συγκομιδή). Τα δένδρα της Ασπρολιάς είναι δένδρα μεγάλα σε μέγεθος (με χοντρό και υψηλό τον κορμό και με μεγάλους πρωτογενείς και δευτερογενείς κλάδους) κάτι που δυσκολεύει τη συγκομιδή του καρπού.

Η Μαυρολιά καταλαμβάνει και αυτή σημαντική έκταση κυρίως στη δυτική πλευρά του νησιού της Λευκάδας. Μικρότερα (σε μέγεθος) δένδρα που δίνουν καλής ποιότητας ελαιόλαδο με μοναδικό ίσως μειονέκτημα τη δυσκολία στο τίναγμα. Οι ποικιλίες Σκατζολιά και Πλεξιδολιά καταλαμβάνουν μικρή σχετικά έκταση. Επίσης, ένα ελαιοτριβείο έχει πιστοποιηθεί για την παραγωγή βιολογικού ελαιολάδου.

Αμπέλι

Η Λευκάδα διαθέτει 5.500 στρέμματα αμπέλι ποσοστό 5%, και οι κυριότερες ποικιλίες είναι το βερτζαμί και η βαρδέα. Μετά το λάδι, το κρασί είναι το δεύτερο προϊόν παραγωγής των Λευκάδιων αγροτών. Η καλλιέργεια των αμπελιών είναι απλωμένη σε όλο το νησί, σε όλες τις πλαγιές και ο επισκέπτης βλέπει ακόμα και σήμερα

σε πολλά χωριά της ορεινής Λευκάδας ξερολιθιές, ακόμα και στα πιο απίθανα σημεία, που στήριζαν τις σκάλες με τ' αμπέλια.

Και η αμπελοκαλλιέργεια όπως και η ελαιοκαλλιέργεια παρουσιάζει μείωση τα τελευταία είκοσι χρόνια, αλλά την τελευταία δεκαετία εξαιτίας σημαντικών προβλημάτων από την φυλλοξήρα, υπάρχει η τάση της επαναφύτευσης με ανθεκτικά αμερικάνικα υποκείμενα, κυρίως στο νότιο τμήμα του νησιού και της δυναμικής επαναφοράς σύγχρονων πλέον και παραγωγικών αμπελώνων. Τα νησιά του Ιονίου, μαζί με τις Κυκλάδες, είναι στην κυριολεξία η κιβωτός των γηγενών ποικιλιών αμπελιού. Σχεδόν όλες οι ποικιλίες είναι διαφορετικές από νησί σε νησί .

Με το πρόγραμμα της Αναδιάρθρωσης των Αμπελώνων έχει δοθεί η δυνατότητα την τελευταία πενταετία, σε 47 παραγωγούς, να εκριζώσουν 140 περίπου στρέμματα με αμπέλια χτυπημένα από φυλλοξήρα και να τα αντικαταστήσουν με νέα έριζα μοσχεύματα με αμερικανικά υποκείμενα, φυτεμένα με τέτοιο τρόπο που να διευκολύνουν και να εκμεταλλεύονται τις σύγχρονες καλλιεργητικές πρακτικές. Από τη συνολική έκταση αμπελιών μόνο τα 25 στρέμματα, που ανήκουν σε πέντε (5) βιοκαλλιεργητές, καλλιεργούνται με βιολογικές μεθόδους. Το κρασί που παράγεται είναι εξαιρετικό. Παράγονται λευκά και ερυθρά κρασιά ΠΓΕ Λευκάδας (πρώην τοπικοί οίνοι Λευκάδος).

Λοιπές καλλιέργειες:

A. 1500 στρέμματα εσπεριδοειδή ποσοστό 1,3% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης στο νομό. Η παραγωγή από τα μικρά περιβόλια εξυπηρετούν τις ανάγκες των νοικοκυριών ενώ μικρή ποσότητα διατίθεται στην εσωτερική αγορά του νησιού.

B. 1.200 στρέμματα κηπευτικά ποσοστό 1% (μαζί και οι λαχανόκηποι)

Γ. Καλλιεργούνται 700 στρέμματα όσπρια ποσοστό 0,6% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης στο νομό. Τα όσπρια που ξεχωρίζουν είναι:

ΦΑΚΗ ΕΓΚΛΟΥΒΗΣ: Καλλιεργείται μόνο στο οροπέδιο Εγκλουβής σε υψόμετρο 800 – 1000 μέτρα σε έκταση 300 περίπου στρεμμάτων (όχι στα ίδια χωράφια κάθε χρόνο) και κάθε χρόνο παράγονται περίπου 20 έως 25 τόνοι φακής. Είναι στα πρώτα στάδια για να χαρακτηριστεί Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης. Η καλλιέργειά της γίνεται με παραδοσιακό τρόπο και είναι επίπονη και χρονοβόρα (πχ βοτάνισμα με το χέρι). Τα ποιοτικά και οργανοληπτικά της χαρακτηριστικά την καθιστούν μια από τις πρώτες (αν όχι την πρώτη) φακή παγκοσμίως. Η τιμή της στο εμπόριο είναι πολλαπλάσια της τιμής οποιασδήποτε άλλης φακής στην ελληνική αγορά. Σπόροι φακής Εγκλουβής φυλάσσονται στο Διεθνές Κέντρο Αγροτικής Έρευνας ICARDA στο υπέδαφος της Συρίας, μαζί με άλλους πολύτιμους σπόρους, που έχουν κριθεί απαραίτητοι για την επιβίωση του ανθρώπινου δυναμικού.

ΛΑΘΟΥΡΙ ΚΑΡΥΑΣ : Βρίσκεται και αυτό στα πρώτα στάδια για να χαρακτηριστεί Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης. Η καλλιέργειά του τα τελευταία χρόνια έχει μειωθεί. Είναι ένα όσπριο βρώσιμο από τον άνθρωπο, που είναι άγνωστο στις αγορές έξω από την Λευκάδα. Παράγονται ετησίως περίπου 3 τόνοι. Δεν τυποποιείται και πωλείται χύμα.

Ζάκυνθος:

Ελιά και ελαιόλαδο:

1.750.000 ελαιόδεντρα που καταλαμβάνουν έκταση 100.000 στρέμματα και αντιστοιχούν σε ποσοστό 50% της καλλιεργήσιμης γης. Κυριότερες ποικιλίες: «ντόπια» και κορωνέικη η οποία πλέον καταλαμβάνει την πλειοψηφία των εκτάσεων σε ένα ποσοστό 85% περίπου. Και οι δύο επικρατούσες ποικιλίες αποτελούν

σημαντικό μέρος της ιδιαίτερα πλούσιας βιοποικιλότητας της Π.Ε. Ζακύνθου. Αναλυτικότερα πρέπει να αναφερθεί ότι η ποικιλία “ντόπια”, χαρακτηρίζεται από υψηλόκορμα – μεγάλα και ορθόκλαδα δένδρα, ενώ η παραγωγή τους είναι πολύ μεγαλύτερη και πρωιμότερη της “κορωνέικης”.

	Βιοκαλλιεργητές ενταγμένοι στο μέτρο 3.1 βιολογική γεωργία 2000-2006	Βιοκαλλιεργητές Πιστοποιημένοι εκτός μέτρου	Ολοκληρωμένη διαχείριση (καν.867/2008 & καν1220/11) Πιστοποιημένη κατά Agro1&Agro2
Αριθμός ελαιο-καλλιεργητών	30	15	438
έκταση ελαιοκαλλιέργειας	1.500	578	10415

Πηγή: Στοιχεία από τη μελέτη «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2008-2020 της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κέρκυρας Σχέδιο για την περίοδο 2008-2020»

Αμπέλι- ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ

Αποτελεί βασική καλλιέργεια στο Νομό με 9.000 στρέμματα (εκ των οποίων τα 500στρ. αφορούν επιτραπέζιες ποικιλίες) και καταλαμβάνουν ποσοστό 5% της καλλιεργούμενης έκτασης. Οι κυριότερες οινοποιήσιμες ποικιλίες από άποψη εκτάσεων είναι: το Σκιαδόπουλο, ο Παύλος, η Ρομπόλα και το Σαββατιανό από τις λευκές ποικιλίες, ενώ από τις ερυθρές ο Αυγουσιάτης, και ο Κατσακούλιας. Η μέση ετήσια παραγωγή οίνων ανέρχεται σε 4.500 τόνους περίπου, εκ των οποίων το 85% είναι λευκοί και το 15% ερυθροί. Οι οίνοι που παράγονται στη Ζάκυνθο ανήκουν στις κατηγορίες των τοπικών οίνων (Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη), ενώ παράγεται επίσης ο γνωστός λευκός τοπικός οίνος ΒΕΡΝΤΕΑ ονομασία κατά παράδοση Ζακύνθου.

ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ

Καλλιεργούνται περίπου 16.000 στρέμματα, ποσοστό 10% του συνόλου της καλλιεργούμενης έκτασης του νησιού. Είναι γνωστή στην Ευρωπαϊκή και Διεθνή αγορά με την επωνυμία «Zante currants». Διατίθεται εκτός της εσωτερικής αγοράς στην Αγγλία, Ολλανδία, Γερμανία ενώ παράλληλα έχουν γίνει εξαγωγές στο παρελθόν σε Αυστραλία, Σιγκαπούρη και Κίνα. Η Σταφίδα Ζακύνθου έχει αναγνωριστεί ως προϊόν Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ), παράγεται, μεταποιείται και επεξεργάζεται στο νομό Ζακύνθου. Η μεταποίηση και η επεξεργασία γίνεται στο σταφιδεργοστάσιο της ΕΑΣ Ζακύνθου. Οι ιδιαίτερες εδαφοκλιματικές συνθήκες της Ζακύνθου ευνοούν τη παραγωγική διαδικασία και προσδίδουν στο προϊόν υψηλή περιεκτικότητα σε σάκχαρα. Παράλληλα, ο τρόπος της καλλιέργειας, η μετα-συλλεκτική τεχνική χειρισμού και επεξεργασίας, προσδίδουν στο τελικό προϊόν εξαιρετικά ποιοτικά χαρακτηριστικά σε ότι αφορά, το άρωμα, το χρώμα, τη γεύση και την ασφάλεια του καταναλωτή.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Ζακύνθου δραστηριοποιείται η Οργάνωση Παραγωγών Φρούτων και Λαχανικών (Κορινθιακή σταφίδα) της ΕΑΣ Ζακύνθου από το 2000. Την τρέχουσα περίοδο αριθμεί περίπου 700 μέλη με 720 εκτάρια κορινθιακής σταφίδας.

Κηπευτικά-λοιπές καλλιέργειες:

- Αγγούρι θερμοκηπίου σε έκταση 30 στρέμματα περίπου,
- τομάτα θερμοκηπίου σε 205 στρέμματα, καθώς και υπαίθρια σε κάθε αγροτική εκμετάλλευση ιδίως τους θερινούς μήνες για ίδια κατανάλωση αλλά και μικρές ποσότητες που διανέμονται στην τοπική αγορά
- λεμόνια δίφορα σε έκταση 230 στρεμμάτων περίπου,

- πορτοκάλια κοινά και μέρλιν σε έκταση 250 στρεμμάτων
- μικρές ποσότητες από λωτούς και μούσμουλα (νέσπολες) για οικιακή χρήση
- καρπούζια 200 στρέμματα, και
- καλλιέργειες βρώμης, βίκου, σανού κλπ. για ζωτροφές.

Το Πεπόνι Ζακύνθου καλλιεργείται σε έκταση περίπου 300 στρεμμάτων. Πρόκειται για ποικιλία γηγενή, ξηρική, πρώιμη, με μετρίου μεγέθους καρπούς, σχήματος σφαιροειδούς, πεπλατυσμένου στους πόλους. Στο Ινστιτούτο Αμπέλου και Οπωροκηπευτικών του Πύργου διατηρείται η ποικιλία πεπονιού Ζακύνθου όπως έχει προκύψει μετά από μαζική και ατομική επιλογή από ντόπιο υλικό.

Το νεροκρέμμυδο Ζακύνθου καλλιεργείται σε 300 στρέμματα. Πρόκειται για τοπική ποικιλία κρεμμυδιού που καλλιεργείται κυρίως στην ανατολική παραλιακή περιοχή του νησιού, όπου οι εδαφολογικές συνθήκες είναι κατάλληλες (ελαφρά εδάφη και καλής ποιότητας νερό). Η ποικιλία είχε ενταχθεί στο Αγροπεριβαλλοντικό μέτρο «Διατήρηση εκτατικών καλλιεργειών που κινδυνεύουν από Γενετική Διάβρωση» του Άξονα 3 του Εγγράφου Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ) 2000-2006.

Κεφαλονιά και Ιθάκη:

Ελιά και ελαιόλαδο

	Βιοκαλλιεργητές ενταγμένοι στο μέτρο 3.1 βιολογική γεωργία 2000-2006	Βιοκαλλιεργητές Πιστοποιημένοι εκτός μέτρου	Ολοκληρωμένη διαχείριση (καν.867/2008 & καν1220/11) Πιστοποιημένη κατά Agro1&Agro2
Αριθμός ελαιοκαλλιεργητών	19	3	
έκταση ελαιοκαλλιέργειας	419,73	110,00	

Ο παραδοσιακός ελαιώνας της Κεφαλονιάς και Ιθάκης αριθμεί περίπου 1.000.000 ελαιόδεντρα και αποτελεί μια από τις σημαντικότερες δραστηριότητες στον τομέα της οικονομίας του νησιού. Συμβάλλει ακόμη στην προώθηση της βιοποικιλότητας, την καταπολέμηση της απερίθωμης, την πρόληψη των πυρκαγιών και την αντιδιαβρωτική προστασία του εδάφους. Οι ποικιλίες που καλλιεργούνται, στον ορεινό όγκο του νησιού της Κεφαλονιάς, είναι η ντόπια Κεφαλληνιάς, η μουζελιά, η θιακιά ενώ στα εύφορα – πεδινά εδάφη του νησιού η κορφολιά, η ματολιά, το σιμωτέικο κορώνι (περιοχή 21ας), το ντόπιο κορώνι, η κορωνέικη κλπ. Στην Ιθάκη η ποικιλία που κυρίως συναντάμε είναι η θιακιά.

Ιδιαίτερα στο νησί της Ιθάκης καλλιεργείται η ποικιλία Θειακό σε καθαρότητα 98% του συνόλου των 170.000 ελαιοδέντρων, δεχόμενη αυστηρό κλάδεμα και πρώιμη συλλογή. Στόχος της Περιφερειακής Ενότητας της Κεφαλονιάς η πιστοποίηση της ποιότητας του ελαιολάδου και καθιέρωση τύπων του με κατοχύρωση του ελαιολάδου με ονομασία προέλευσης (πχ. Ιθάκη, Ορεινή Κεφαλονιά).

Αμπέλι

Κεφαλονιά και η Ιθάκη, νησιά με έντονο γεωγραφικό ανάγλυφο, ποικιλία γεωλογικών σχηματισμών και ιδιαίτερα εδαφοκλιματολογικά χαρακτηριστικά είναι ιδανικοί τόποι για τη καλλιέργεια των ποικιλιών του αμπελιού που μπορούν να χαρακτηριστούν ως ντόπιες όπως Ρομπόλα Κεφαλληνίας, Μαυροδάφνη Κεφαλληνίας, Μοσχάτος Κεφαλληνίας (τρεις ποικιλίες που δίνουν περίφημους ΠΟΠ οίνους), Τσαούσι, Αρακλινός, Γουστολίδι, Κορφιάτικο, Μοσχατέλλα, Μοσχούδι, Θειακό (μαύρο και άσπρο), Μοθωνιός και άλλες.

Η αμπελοκαλλιέργεια είναι η δεύτερη σε έκταση καλλιέργεια στην περιοχή μας με σημαντική συμβολή στο γεωργικό εισόδημα. Αυτή τη στιγμή η καλλιέργεια του αμπελιού δεν ξεπερνά τις 13.000 στρ. Υπάρχει σημαντική μείωση με το παρελθόν που συρρίκνωσε το αγροτικό εισόδημα αλλά και επέφερε σημαντική αλλαγή στη φυσιολογία του τοπίου. Αξιόλογη παρατήρηση όμως είναι ότι η περιοχή καλλιέργειας της Ρομπόλας δεν ακολούθησε αυτή τη μείωση αντίθετα είχε και μικρή αύξηση. Αυτή είναι μια απόδειξη ότι η παραγωγή ενός Π.Ο.Π. κρασιού διατήρησε την καλλιέργεια στην περιοχή.

Λοιπές καλλιέργειες

Οι υπόλοιπες καλλιεργήσιμες εκτάσεις του Νομού κατανέμονται ως ακολούθως:

8500 στρέμματα σιτηρά καλύπτοντας κυρίως κτηνοτροφικές ανάγκες 6,66%

3700 στρέμ. κηπευτικά 2,9%. Η καλλιέργεια των κηπευτικών περιορίζεται σε λίγες αρδευόμενες εκτάσεις με καλλιέργειες ντόπιων καλλιεργειών (πράσινα πεπόνια Παλλικής, σκόρδα, τομάτα, φασολάκια και λουπά φυλλώδη λαχανικά). Η παραγωγή τους είναι εποχιακή, διατίθενται στην ντόπια αγορά και ορισμένα από τα καλλιεργούμενα είδη θα μπορούσαν να ενταχθούν στο σύστημα πιστοποίησης. Τα 3400 στρεμ. δενδρώδεις καλλιέργειες (εσπεριδοειδή κ.ά) καλύπτουν τις οικιακές ανάγκες σε ποσοστό 2,67%.

ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ Π.Ε. ΤΗΣ ΠΙΝ

Πλούσια είναι η αυτοφυής βλάστηση αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών (ρίγανη, θυμάρι, δεντρολίβανο, μάραθο, φασκόμηλο, χαμομήλι, τσάι βουνού, λεβάντα, μέντα, δάφνη, βασιλικός κλπ.), στην Κέρκυρα καθώς το κλίμα και το έδαφος (ορεινός όγκος Παντοκράτορα, Άγιοι Δέκα) ευνοούν την ανάπτυξή τους. Στην Λευκάδα το εδαφικό ανάγλυφο ευνοεί την βλάστηση αυτοφυών αρωματικών φυτών (κυρίως δενδρολίβανου, ρίγανης, θυμαριού, φασκόμηλου κ.α) που συλλέγονται από τους κατοίκους και πωλούνται κυρίως το καλοκαίρι σε καταστήματα με παραδοσιακά προϊόντα.

Η Κεφαλονιά διαθέτει λόγω του ανάγλυφου και του κλίματος, σημαντικό αριθμό α.α.φ. Τα αυτοφυή αρωματικά φυτά υπάρχουν διάσπαρτα σε όλες τις ορεινές περιοχές των βουνών της Κεφαλονιάς αλλά και σε πεδινότερες περιοχές. Έτσι από την κορυφογραμμή του Αίνου (με υψηλότερη κορυφή την «Μέγα Σωρός», 1628 μέτρα) αλλά και άλλων βουνών όπως το Ρούδι, Αγία Δυνατή, Ευμορφία και το «Καλόν Όρος», μέχρι και τις παρυφές αυτών συναντώνται διάφορα είδη. Συγκεκριμένα, η Κεφαλονιά θα μπορούσε να χωριστεί με βάση το υψόμετρο σε τρεις ζώνες στις οποίες φύονται διάφορα Α.Φ.Φ.:

- Από 1600-1000μ: ρίγανη, θυμάρι (θρούμπι), φασκόμηλο και δάφνη.
- Από 1100- 600μ: ρίγανη, θυμάρι, φασκόμηλο, μολόχα, αγριομάραθο, δάφνη, άγρια μέντα και τσάϊ.
- Από 600 μέτρα και κάτω: ρίγανη, θυμάρι, φασκόμηλο μολόχα, χαμομήλι, αγριομάραθο, μέντα και δάφνη.

Το υψόμετρο κάθε περιοχής καθώς και οι εδαφοκλιματικές συνθήκες επηρεάζουν τη σύσταση τους και κατ' επέκταση την ποιότητα τους. Το ξηροθερμικό κλίμα της Μεσογείου βοηθά τα φυτά αυτά να αποδώσουν στον

υπέρτατο βαθμό τα αρώματα τους και τις ευεργετικές τους ιδιότητες. Το υψόμετρο κάθε περιοχής καθώς και οι εδαφοκλιματικές συνθήκες επηρεάζουν τη σύσταση τους και κατ' επέκταση την ποιότητα τους. Αναφορικά με την συλλογή και την εμπορία των αυτοφυών Α.Φ.Φ. στο νησί, υπάρχουν ελάχιστοι που ασχολούνται συστηματικά.

Συνηθέστερη πρακτική είναι η συλλογή κυρίως για οικιακή κατανάλωση και η σποραδική και σε μικρές ποσότητες πώληση τους από λίγους πλανόδιους πωλητές κατά την αιχμή της τουριστικής περιόδου. Η παρουσία των Α.Φ.Φ. στο φυσικό περιβάλλον των νησιών της ΠΙΝ συνδέεται άμεσα με τη χρήση τους στην παραδοσιακή κουζίνα. Στοιχεία για τις συγκομιζόμενες ποσότητες Α.Φ.Φ. δεν είναι δυνατόν να καταγραφούν.

Τέλος, στην Κεφαλληνία υπάρχει μια μικρή βιοτεχνία που καλλιεργεί, συγκομίζει, αποξηραίνει και συσκευάζει.

B- Ζωική παραγωγή σε όλους τους Νομούς της ΠΙΝ

Κέρκυρα

Η εκτροφή ζώων συναντάται κυρίως στο βόρειο τμήμα του νησιού της Κέρκυρας (ορεινός όγκος Παντοκράτορα), καθώς και στην περιοχή της μέσης Κέρκυρας (Λιβιάδι Ρόπα). Η κτηνοτροφία μπορεί να χαρακτηριστεί ως παραδοσιακή απασχόληση για τον τοπικό πληθυσμό, δεδομένου ότι μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '80 υπήρχε αυτάρκεια σε κρέας και σε γάλα, ενώ υπήρχε σημαντική παραγωγή γαλακτοκομικών τοπικών προϊόντων (π.χ. βούτυρο, γραβιέρα Κερκύρας κλπ.), που είχαν μεγάλη ζήτηση σε όλη την Ελλάδα και ήταν πρότυπα παραγωγής.

Τα τελευταία χρόνια ο τομέας της κτηνοτροφίας διέρχεται κρίση λόγω της τουριστικής ανάπτυξης, αλλά και των αυστηρών κανόνων που έχουν τεθεί σε εφαρμογή (συνθήκες διαβίωσης ζώων, σήμανση κλπ.). Επιπλέον, παρατηρείται η έλλειψη οργάνωσης (ομάδες παραγωγών), η αδυναμία ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών, καθώς και η ανυπαρξία δράσεων κατάρτισης των κτηνοτρόφων. Επιπρόσθετα, αρνητικό ρόλο διαδραματίζουν η έλλειψη χωροθετημένων κτηνοτροφικών ζωνών, με συνέπεια τον συνεχή διωγμό των κτηνοτροφικών μονάδων λόγω των προβλημάτων που δημιουργούν, ιδιαίτερα σε κατοικημένες και γειτνιάζουσες τουριστικές περιοχές, αλλά και η έλλειψη ζωοτροφών (βιολογικών ή μη), των οποίων η εισαγωγή από άλλες περιοχές ανεβάζει το κόστος παραγωγής σε υψηλά επίπεδα. Ο αριθμός των κτηνοτροφικών μονάδων είναι περιορισμένος, ενώ απουσιάζουν και ικανοποιητικές μονάδες μεταποίησης (τυροκομεία- αλλαντοποιεία), με αποτέλεσμα την περιορισμένη παραγωγή τοπικών προϊόντων (π.χ. βούτυρο Κερκύρας, γραβιέρα Κερκύρας, σαλάμι Κερκύρας, νούμπουλο), που χαρακτήριζαν την κτηνοτροφία του νησιού. Ακολουθούν πίνακες που δείχνουν τις σημερινές εκτροφές ζώων και πουλερικών στην Κέρκυρα από στοιχεία της Αγροτικής Στατιστικής και της Δ/σης Κτηνιατρικής Κέρκυρας.

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΤΡΟΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Βοοειδή γαλακτοπαραγωγικής & αναπαραγωγικής κατεύθυνσης	10	348
Βοοειδή κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης	70	311
Βοοειδή μεικτής εκτροφής	63	78
ΣΥΝΟΛΟ	143	737
ΑΙΓΟ-ΠΡΟΒΑΤΑ		

Πρόβατα (αμιγείς εκτροφές)	137	7.324
Αίγες (αμιγείς εκτροφές)	15	3.197
Αιγοπρόβατα (μεικτές)	88	2.134
ΣΥΝΟΛΟ	240	12.655

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΤΡΟΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Χοιρομητέρες		248
Παχυνόμενα χοιρίδια		2.960
Κονικλοτροφία	Αδειοδοτήθηκε η πρώτη μικρή μονάδα	200 μητέρες με τα παράγωγά τους
Σαλιγκαροτροφία	Υπάρχει έντονο ενδιαφέρον	Παρότι υπάρχουν 3-4 μονάδες δεν γνωρίζουμε τη δυναμικότητα τους μιας και δεν έχουν αδειοδοτηθεί από την Δ.ΑΓΡ.ΟΙΚ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ
Ορνιθοτροφία [Κότες αυγοπαραγωγής/ κοτόπουλα]	Υπάρχουν κότες και κοτόπουλα που συμβάλλουν στην οικιακή οικονομία των νοικοκυριών	

Λευκάδα

Στο νομό εκτρέφονται κυρίως αιγοπρόβατα (ημιεκτατικής και εκτατικής μορφής). Την τελευταία δεκαετία γίνεται βιολογική εκτροφή αιγοπροβάτων σε μικρά νησιά (Κάλαμος και Μεγανήσι). Το παραγόμενο γάλα από τα αιγοπρόβατα διατίθεται σε εγκαταστάσεις της περιφέρειας Ηπείρου. Σημειώτων ότι στο νομό δεν λειτουργεί τυροκομείο.

Υπάρχουν μικρής δυναμικότητας μονάδες με βοοειδή ημιβελτιωμένων φυλών με κρεατοπαραγωγική κατεύθυνση και μία μονάδα με βοοειδή της ελληνικής Βραχυκερατικής Φυλής. Παραδοσιακά κάθε σπίτι στα χωριά της Λευκάδας είχε τα ζώα του για την κάλυψη των δικών του αναγκών σε κρέας, γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά.

Με εξαίρεση το σαλάμι αέρος κατά κύριο λόγο και δευτερευόντως τα λουκάνικα Λευκάδας, στα οποία χρησιμοποιείται χοιρινό κρέας, δεν υπάρχουν άλλα προϊόντα ιδιαίτερα γνωστά.

Η ενασχόληση των Λευκαδίων με τον τουρισμό, οι αυστηροί κανόνες για τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων και η μη ύπαρξη χωροθετημένων κτηνοτροφικών ζωνών έχουν οδηγήσει σε δραματική μείωση την ζωική παραγωγή. Μέχρι πριν λίγα χρόνια λειτουργούσαν στο νομό τρία εκτροφεία θηραμάτων, τα δύο με λαγούς και το τρίτο με αγριογούρουνα. Στο νομό δεν λειτουργεί σφαγείο. Η σφαγή των ζώων πραγματοποιείται σε γειτονικά σφαγεία του νομού Αιτωλοακαρνανίας, σε μικρή απόσταση από την Λευκάδα (10-20 χιλ.). Ακολουθούν πίνακες που δείχνουν την εικόνα της ζωικής παραγωγής του νησιού.

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΤΡΟΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Βοοειδή γαλακτοπαραγωγικής & αναπαραγωγικής κατεύθυνσης	-	-
Βοοειδή κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης	40	610
Βοοειδή μεικτής εκτροφής	-	-
ΣΥΝΟΛΟ	40	610
ΑΙΓΟ-ΠΡΟΒΑΤΑ		
Πρόβατα (αμιγείς εκτροφές)	66	2467
Αίγες (αμιγείς εκτροφές)	50	3834
Αιγοπρόβατα (μεικτές)	209	10234
ΣΥΝΟΛΟ	325	16535

	Αριθμός εκτροφών	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Χοιρομητέρες (οικόσιτες εκτροφές) και	8	1400
Παχυνόμενα χοιρίδια	8 1	110 50 αγριόχοιροι ελευθέρως βοσκής
Κονικλοτροφία	75	1200
Σαλιγκαροτροφία	-	-
Ορνιθοτροφία [Κότες αυγοπαραγωγής/ κοτόπουλα]	220 Οικόσιτα πουλερικά	23000

Ζάκυνθος

Στον Νομό εκτρέφονται αιγοπρόβατα και βοοειδή. Ο μεγαλύτερος αριθμός κτηνοτροφικών μονάδων βρίσκεται στην ορεινή ζώνη. Στο νησί εκτρέφεται και η φυλή του Ζακυνθινού προβάτου το οποίο παρουσιάζει υψηλές αποδόσεις σε γάλα και κρέας και υψηλή προσαρμογή στις συνθήκες της περιοχής. Στο χωριό Άγιος Λέοντας της ορεινής Ζακύνθου λειτουργεί μονάδα βιολογικής εκτροφής Ζακυνθινού προβάτου με 220 ζώα. 8 κτηνοτροφικές μονάδες με συνολικά 743 ζακυνθινά πρόβατα είχαν ενταχθεί στο μέτρο 3.7 «Απειλούμενες με εγκατάλειψη φυλές αγροτικών ζώων» του Άξονα 3 του Εγγράφου Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ) 2000-2006. Στον Άγιο Λέοντα λειτουργεί ένα τυροκομείο που έχει επιδοτηθεί με τον Αναπτυξιακό Νόμο, απορροφά μεγάλο μέρος της παραγωγής γάλακτος και παράγει κυρίως λαδοτύρι, γραβιέρα και πρέντζα. Στο Νομό λειτουργεί ένα δημοτικό σφαγείο που καλύπτει τις ανάγκες του νησιού. Υπάρχει μια βοοτροφική εκμετάλλευση που εφαρμόζει την χρήση της προαιρετικής ένδειξης «Ελληνική εκτροφή άνω των 5 μηνών».

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΤΡΟΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Βοοειδή γαλακτοπαραγωγικής & αναπαραγωγικής κατεύθυνσης	-	-
Βοοειδή κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης	280	1361
Βοοειδή μεικτής εκτροφής	20	185
ΣΥΝΟΛΟ	300	1546
ΑΙΓΟ-ΠΡΟΒΑΤΑ		
Πρόβατα (αμιγείς εκτροφές)	126	3950
Αίγες (αμιγείς εκτροφές)	183	3537
Αιγοπρόβατα (μεικτές)	236	4966
ΣΥΝΟΛΟ	545	12453

ΧΟΙΡΙΝΑ	Αριθμός εκτροφών	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Χοιρομητέρες	1+ ΟΙΚΟΣΙΤΑ	20 χοιρομητέρες
Παχυνόμενα χοιρίδια		200
Κονικλοτροφία	ΟΙΚΟΣΙΤΑ που συμβάλλουν στην οικιακή οικονομία των νοικοκυριών μας	18000
Σαλιγκαροτροφία		
Ορνιθοτροφία [Κότες αυγοπαραγωγής/ κοτόπουλα]	ΟΙΚΟΣΙΤΑ που συμβάλλουν στην οικιακή οικονομία των νοικοκυριών μας	45000

Κεφαλονιά-Ιθάκη

Η εκτροφή είναι παραδοσιακή και βασίζεται κυρίως στην ελεύθερη βόσκηση. Επίσης, παράγονται προϊόντα πλούσια σε θρεπτικά στοιχεία (λίπος, πρωτεΐνες) αλλά και οργανοληπτικές ιδιότητες (γεύση, άρωμα). Στην προβατοτροφία επικρατεί το κεφαλλονίτικο πρόβατο και σε μικρότερο αριθμό υπάρχουν και ορισμένες άλλες ελληνικές φυλές. Τα γίδια είναι ένας πληθυσμός που έχει διαμορφωθεί στο νησί από την μακρόχρονη εκτροφή του είδους και είναι πλήρως εγκλιματισμένος στις συνθήκες διαμονής και διατροφής. Η τοπογραφία των νησιών σε συνδυασμό με τη ποικιλότητα της χλωρίδας της μεσογείου και την πληθώρα των αρωματικών φυτών αποτελούν σημαντικά πλεονεκτήματα και προσδίδουν στο αιγοπρόβειο κρέας, εξαιρετική ποιότητα και ξεχωριστή γεύση. Τέλος στα βοοειδή πρέπει να αναφερθεί η ύπαρξη της σπάνιας φυλής των βραχυκερατικών αγελάδων σε αξιοσημείωτο αριθμό. Ακολουθούν πίνακες με στοιχεία της ζωικού κεφαλαίου των δύο νησιών.

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΤΡΟΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Βοοειδή γαλακτοπαραγωγικής & αναπαραγωγικής κατεύθυνσης	172	3011
Βοοειδή κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης		
Βοοειδή μεικτής εκτροφής		
ΣΥΝΟΛΟ	172	3011
ΑΙΓΟ-ΠΡΟΒΑΤΑ		
Πρόβατα (αμιγείς εκτροφές)	525	61214
Αίγες (αμιγείς εκτροφές)	342	59651
Αιγοπρόβατα (μεικτές)	336	79962
ΣΥΝΟΛΟ	1203	200827 ζώα άνω του ενός έτους

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΤΡΟΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Χοιρομητέρες	80	600 παχυνόμενα χοιρ.
Παχυνόμενα χοιρίδια		
Κονικλοτροφία	1μοναδα +οικόσιτα	5000
Σαλιγκαροτροφία		
Ορνιθοτροφία [Κότες αυγοπαραγωγής/ κοτόπουλα]	1κοτόπουλα πάχυνσης+ οικόσιτα	115.000

Μελισσοκομία

Ο κλάδος της μελισσοκομίας παρουσιάζει σημαντικό ενδιαφέρον στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, με καταγεγραμμένες περίπου 34.000 κυψέλες και περίπου 530 παραγωγούς¹¹.

Στην Κέρκυρα, στους Παξούς και στα Διαπόντια νησιά, ο τομέας της μελισσοκομίας αναπτύσσεται με ικανοποιητικούς ρυθμούς τα τελευταία χρόνια. Η πλούσια μελισσοκομική βλάστηση του νησιού αποτελούμενη από θυμάρι, ρείκια, αγριοφασκομηλιά και πλήθος άλλων αγριολούλουδων είναι κατάλληλη για την εκτροφή μελισσών και αρωματικού και ποιοτικού μελιού. Οι μελισσοκόμοι παράγουν και συσκευάζουν διάφορα είδη μελιού. Οι περισσότεροι από τους παραγωγούς είναι οργανωμένοι στο Μελισσοκομικό Συνεταιρισμό Κέρκυρας, ενώ υπάρχουν δύο εγκεκριμένα τυποποιητήρια μελιού.

Στην **Λευκάδα** η μελισσοκομία αποτελεί ένα δυναμικό κλάδος της πρωτογενούς παραγωγής. Η χλωρίδα του νησιού (ιδιαίτερα το θυμάρι) και οι καιρικές συνθήκες ευνοούν την ανάπτυξη της ιδιαίτερα στα νότια και νοτιοδυτικά τμήματα του νησιού. Οι παραγωγοί ωστόσο υστερούν τόσο στην εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων άσκησης της μελισσοκομίας όσο και στην τυποποίηση του μελιού και των λοιπών μελισσοκομικών προϊόντων.

¹¹ Σύμφωνα με στοιχεία του ΥΠΑΑΤ

Οι παραγωγοί δεν είναι οργανωμένοι σε συνεταιρισμούς και τα δύο τυποποιητήρια που λειτουργούν είναι μικρής δυναμικότητας. Τα ρείκια, ο λαϊποδας, το πεύκο, τα ανθισμένα εσπεριδοειδή και κυρίως το θυμάρι δίνουν εξαιρετικό άρωμα στο παραγόμενο μέλι. Η μοναδική γεύση του θυμαριού που χαρακτηρίζει το λευκαδίτικο μέλι θα πρέπει να οδηγήσει τους παραγωγούς στην διαδικασία κατοχύρωσης του παραγόμενου μελιού ως ΠΓΕ. Έχει κατατεθεί πρόταση από νέο αγρότη στα Σχέδια Βελτίωσης για την δημιουργία σύγχρονης μονάδας τυποποίησης μελιού (με HACCP) και αναμένεται έγκριση.

Η Μελισσοκομία αποτελεί σημαντικό κλάδο της πρωτογενούς παραγωγής και στο νησί της **Ζακύνθου**. Τον τελευταίο καιρό αυξάνεται ο αριθμός των μελισσοκόμων καθώς η παραγωγή μελιού αποτελεί σημαντικό συμπληρωματικό εισόδημα. Η χλωρίδα της περιοχής (θυμάρι, θρούμπι, ρείκι, φασκόμηλο κλπ) βοηθάει ώστε η ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος να είναι εξαιρετική. Η διάθεσή του γίνεται στην τοπική αγορά και στους επισκέπτες κατά τη θερινή περίοδο .

Η γεωμορφολογία της περιοχής της **Κεφαλονιάς και της Ιθάκης** σε συνδυασμό με τις κλιματικές συνθήκες προσδίδουν στην αυτοφυή μελισσοκομική χλωρίδα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία κάνουν το μέλι της περιοχής αυτής να ξεχωρίζει για την ποιότητα και τη γεύση του. Η περιοχή θεωρείται ιδανική για τη διατήρηση των μελισσοσμηνών. Αυτό τεκμηριώνεται και από στοιχεία του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού του Αίνου όπου έχουν καταγραφεί πάνω από 1083 είδη και υποείδη φυτών. Πολλά από αυτά τα φυτά είναι μελισσοτροφικά και οι διαφορετικές περιόδους ανθοφορίας τους καλύπτουν τελικά όλο το έτος στηρίζοντας έτσι την διατροφή των μελισσών περιορίζοντας στο ελάχιστο τις τροφοδοσίες με ζάχαρη. Το μέλι που παράγεται είναι θυμαρίσιο, ανθέων ή ελάτης, εξαιρετικής ποιότητας και φήμης.

Ακολουθεί πίνακας με συνοπτικά στοιχεία για τη Μελισσοκομία.

Πίνακας 2.11. Συνοπτικά στοιχεία για τη Μελισσοκομία

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΩΝ ΕΓΓΕΓΡΑΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΥΨΕΛΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΜΕΝΟ ΜΕΛΙ tn	ΠΑΡΑΓΩΜΕΝΟ ΚΕΡΙ tn
ΚΕΡΚΥΡΑ , ΠΑΞΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΝΤΙΑ ΝΗΣΙΑ			
200	8.000	90-100 tn	4
ΛΕΥΚΑΔΑ			
135	8000	90-100	
ΖΑΚΥΝΘΟΣ			
150	7500	100	
ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗ			
270	19000	170-200 tn	Μικρή ποσότητα

Πηγή : Μητρώο μελισσοκόμων της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας και της Δ/σης Κτηνιατρικής

Αλιεία και Ιχθυοκαλλιέργεια

Ο κλάδος της ελληνικής ιχθυοκαλλιέργειας κατέχει ηγετική θέση στη Μεσόγειο στην παραγωγή τσιπούρας και λαυρακιού και είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι το 2008 η Ελλάδα με παραγωγή 450 εκ. ιχθυηρών κατέκτησε το 41% της συνολικής παραγωγής γόνου και με παραγωγή 120.000 τόνους τσιπούρας και λαυρακιού το 50% περίπου της παραγωγής αυτών των ειδών ψαριών. Κύριο χαρακτηριστικό του κλάδου αποτελεί ο έντονος εξαγωγικός προσανατολισμός, με το 75% περίπου να προωθείται σε αγορές του εξωτερικού συμβάλλοντας σημαντικά στο ισοζύγιο ιχθυηρών και στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν, δεδομένου τόσο του όγκου των εξαγωγών, όσο και της εισροής σημαντικών κεφαλαίων στη χώρα μας. Στην Περιφέρεια, η ιχθυοκαλλιέργεια έχει πλέον εδραιωθεί ως ο δυναμικότερος κλάδος της πρωτογενούς παραγωγής της

περιοχής, και κατατάσσεται στις κορυφαίες θέσεις σε αξία εξαγωγών αγροτικών προϊόντων. Η περιοχή διαθέτει πάνω από τριάντα μονάδες με δυναμικότητα μεγαλύτερη από 14.000 τόνους αλιευμάτων τον χρόνο.

Στην **Κέρκυρα** είναι ανεπτυγμένη η αλιεία. Κάθε χρόνο αλιεύονται τόνοι ψαριών από γρί-γρί, τράτες και μικρούς ψαράδες. Υπάρχουν αρκετά αλιευτικά καταφύγια. Τα αλιεύματα διατίθενται στη λαϊκή αγορά στα ιχθυοπωλεία, από πλανόδιους ψαράδες και κάποιες φορές στη ηπειρωτική Ελλάδα.

Υπάρχει μία μονάδα ιχθυοκαλλιέργειας στη βορειοανατολική Κέρκυρα, στην περιοχή της Κασσιόπης, η οποία εκτρέφει λαβράκι και τσιπούρα. Το προϊόν διατίθεται κυρίως στην Ιταλία (90% της παραγωγής) και δευτερευόντως στην ελληνική αγορά (10% της παραγωγής). Επίσης υπάρχουν δύο εγκαταστάσεις επεξεργασίας και συσκευασίας αλιευμάτων.

Στις λιμνοθάλασσες Κορισίων στη νότια Κέρκυρα, και Αντινιώτη στη βόρεια Κέρκυρα, παράγονται ποσότητες από κέφαλο, τσιπούρα και λαβράκι. Επίσης, υπάρχει παραγωγή χελιού, το οποίο διατίθεται στην ιταλική αγορά. Άλλα προϊόντα που παράγονται στις λιμνοθάλασσες είναι η κόκκινη γαρίδα, καβούρια, στρείδια και αυγοτάραχο.

Στην **Λευκάδα**, η αλιεία ασκείται εντατικά. Υπάρχουν 310 αλιευτικά σκάφη και αλιεύονται ετησίως τόνοι ψαριών από μηχανότρατες, γρι-γρί και παράκτια σκάφη. Τα αλιεύματα διατίθενται στην εγχώρια αγορά, στην Ηπειρωτική Ελλάδα και από πλανόδιους αλιείς.

Υπάρχει μία μονάδα ιχθυοκαλλιέργειας στη νήσο Κάλαμο στα ανατολικά του Νομού Λευκάδας, η οποία εκτρέφει τσιπούρα, λαβράκι, φαγκρί και μυτάκι. Το μεγαλύτερο ποσοστό των προϊόντων διατίθενται στην εσωτερική αγορά και ένα μικρό ποσοστό στο εξωτερικό.

Στις δύο λιμνοθάλασσες Παλαιών και Αυλαίων, στο βόρειο τμήμα της Λευκάδας, συνολικής έκτασης 6.500 στρεμμάτων παράγονται κυρίως κεφαλοειδή, τσιπούρα και λαυράκι. Επίσης υπάρχει παραγωγή χελιού, το οποίο διατίθεται στην αγορά του εξωτερικού, μέσω εμπόρων. Άλλο προϊόν που παράγεται στις λιμνοθάλασσες είναι το αυγοτάραχο.

Η αλιεία στο νομό **Ζακύνθου** συνεχώς φθίνει, παρότι διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στην απασχόληση (αποτελεί σημαντική εναλλακτική απασχόληση) και συνεισφέρει ποικιλοτρόπως στην τοπική κοινωνία. Κάθε χρόνο αλιεύονται τόνοι ψαριών από γρι-γρί, τράτες (όπως σαρδέλα, μαρίδα, γόπα, κολιός, μαγιατικό, γαύρος) και από μικρούς ψαράδες (δίχτυα-παραγάδια, όπως μπαρμπούνη, σκορπίδι, κουτσουμούρα, φαγκρί, σφυρίδα, ροφός, σαργός, σουπιά, χταπόδι, βακαλάος, κ.α.). Τα αλιεύματα διατίθενται κυρίως στη λαϊκή αγορά και στα ιχθυοπωλεία. Υπάρχουν 8 αλιευτικά καταφύγια (Κερί, Αγ. Νικόλαος Βολιμών, Αλικανάς, Μ. Γερακάρι, Κυψέλη, Τραγάκι, Πλάνος (Γάιδαρος), Πόρτο Ρώμα).

Μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας δεν υπάρχουν στο νησί, παρότι έχουν γίνει προσπάθειες στο παρελθόν για ένταξη σε προγράμματα του ΕΠΑΛ (9 Αιτήσεις), οι οποίες σταμάτησαν λόγω αδυναμίας συναίνεσης όλων των φορέων του νησιού.

Στην περιοχή **Κεφ/νίας & Ιθάκης** δραστηριοποιούνται εταιρείες πρωτοπόρες στον κλάδο της ιχθυοκαλλιέργειας. Οι μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας έχουν διαπιστευτεί από τον ΕΛΟΤ (Πιστοποιημένο Σύστημα Ποιότητας) και λειτουργούν με ISO 9001 και HACCP τα οποία εγγυώνται την ποιότητα και την υγιεινή των προϊόντων τους, ενώ εκτρέφονται ψάρια με βιολογικές μεθόδους τα οποία έχουν μεγάλη ζήτηση στην εγχώρια και την ευρωπαϊκή αγορά. Ο κλάδος των υδατοκαλλιεργειών και ιδιαίτερα των θαλασσοκαλλιεργειών είναι ο πλέον δυναμικός κλάδος και έχει ιδιαίτερη σημασία για την οικονομική ανάπτυξη και την διατήρηση του ντόπιου πληθυσμού σε νησιωτικές και μειονεκτικές περιοχές της χώρας μας. Η ποιότητα των εκτρεφόμενων ιχθύων είναι άριστη και δεν υστερεί από την αντίστοιχη των αλιευόμενων ιχθύων. Η παραγωγή τσιπούρας-λαυρακιού γίνεται με απόλυτα ελεγχόμενες συνθήκες και το σιτηρέσιο πλησιάζει πάρα πολύ αυτό της φυσικής διατροφής τους. Οι ελεγχόμενες δε συνθήκες διακίνησης και εμπορίας, από σύγχρονα συσκευαστήρια όπου τηρούνται όλοι οι κανόνες υγιεινής που επιβάλλει η κοινοτική και εθνική νομοθεσία, εγγυώνται την ποιότητα των προϊόντων.

Στην παρακάτω σελίδα παρουσιάζονται οι Υφιστάμενες Υποδομές στη μεταποίηση – τυποποίηση των τροφίμων στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Παρά την δεδομένη δυναμική της Περιφέρειας στον αγροτικό τομέα εξακολουθούν να υφίστανται τα διαρθρωτικά προβλήματα που χαρακτηρίζουν την ελληνικό αγροτικό τομέα. Το πρόβλημα του μικρού μεγέθους των εκμεταλλεύσεων, του πολυτεμαχισμού του κλήρου παραμένουν έντονα και διαχρονικά. Η νησιωτικότητα, γεωμορφολογικό μη μεταβλητό χαρακτηριστικό της περιφέρειας, θέτει ανώτατα όρια στην αξιοποίηση της γης η οποία αποτελεί το υπόβαθρο ανάπτυξης όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων κυρίως δε του πρωτογενούς τομέα του οποίου αποτελεί βασικό παραγωγικό πόρο. Τα νησιά, ως κλειστά οικοσυστήματα, έχουν συγκεκριμένη φέρουσα ικανότητα για όλες τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο γεωγραφικό τους χώρο. Ως εκ τούτου ο πρωτογενής τομέας της περιφέρειας, εκ των πραγμάτων, περιορίζεται από την διαθεσιμότητα και ποιότητα της γης. Βέβαια, αν και η συμβολή του πρωτογενούς τομέα στην Α.Π.Α. και την απασχόληση μειώνεται συνεχώς, ο συνδυασμός κατά συμπληρωματικό τρόπο δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα με τις τουριστικές δραστηριότητες μπορεί να αποτελέσει ένα δυναμικό και σύγχρονο τρόπο ανάπτυξης.

Πίνακας : ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ-ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΗΣ ΠΙΝ

Επιχειρήσεις / Βιοτεχνίες	Κέρκυρα	Επιχειρήσεις / Βιοτεχνίες	Λευκάδα	Επιχειρήσεις / Βιοτεχνίες	Ζακύνθος	Επιχειρήσεις / Βιοτεχνίες	Κεφαλονιά - Ιθάκη
ελαιοτριβεία	99 (φυγοκεντρ-κλασσικά)	ελαιοτριβεία	15 (φυγοκεντρ.-κλασσικά)	ελαιοτριβεία	40	ελαιοτριβεία	14 (12 τριφασ,1 διφασ,1 παραδ)
πυρηνελαιουργεία	1			Τυποποιητήρια λαδιού	6		
Τυποποιητήρια λαδιού	2	Τυποποιητήρια λαδιού	2	Τυποποιητήριο σταφίδας "Zante cugrrants"	1	Τυποποιητήρια λαδιού	1
οινοποιεία	7	οινοποιεία	6	οινοποιεία	7	οινοποιεία	10
Επιχειρήσεις παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων (Κρέμες, γιαουρτι ,ρυζογαλο ,βούτυρο, νωπό γάλα)	2	Επιχειρήσεις παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων (Κρέμες, γιαούρτι ,ρυζόγαλο)	1	Επιχειρήσεις παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων (Κρέμες, γιαούρτι ,ρυζόγαλο)	1	Επιχειρήσεις παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων (Κρέμες,γιαουρτι,ρυζογαλο)	5
Εγκαταστάσεις τεμαχισμού-επεξεργασίας κρέατος και πουλερικών και παραγωγής παρασκευασμάτων κρέατος	4	Εγκαταστάσεις τεμαχισμού-επεξεργασίας κρέατος και πουλερικών και παραγωγής παρασκευασμάτων κρέατος	2	Εγκαταστάσεις τεμαχισμού-επεξεργασίας κρέατος και πουλερικών και παραγωγής παρασκευασμάτων κρέατος		Εγκαταστάσεις τεμαχισμού-επεξεργασίας κρέατος και πουλερικών και παραγωγής παρασκευασμάτων κρέατος	2
Εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας Σαλαμι (Κέρκυρας,λουκάνικα,νουμπουλο)	5	Εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας (Σαλάμι αέρος Λευκάδος-λουκάνικο)	4	Εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας		Εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας (Σαλάμι αέρος -λουκάνικο)	2
Συσκευασίας επεξεργασίας αλιευμάτων	2	Συσκευασίας επεξεργασίας αλιευμάτων		Συσκευασίας επεξεργασίας αλιευμάτων		Συσκευασίας επεξεργασίας αλιευμάτων	
Εγκαταστάσεις μελιού	2	Εγκαταστάσεις μελιού	2	Εγκαταστάσεις μελιού		Εγκαταστάσεις μελιού	1

Επιχειρήσεις / Βιοτεχνίες	Κέρκυρα	Επιχειρήσεις / Βιοτεχνίες	Λευκάδα	Επιχειρήσεις / Βιοτεχνίες	Ζακύνθος	Επιχειρήσεις / Βιοτεχνίες	Κεφαλονιά - Ιθάκη
ιχθυοκαλλιέργειας	1	ιχθυοκαλλιέργειας		ιχθυοκαλλιέργειας		ιχθυοκαλλιέργειας	35
Ποτοποιία-Μεταποίησης τυποποίησης κουμ κουατ, λικερ-φρουί γλασέ, μαρμελάδα	3	παραδοσιακά προϊόντα (παστέλι ζαχαρώδη προϊόντα , μαντολάτο, λαδόπιτα, λαδοκούλουρα-χρησιμοποιώντας παλιές συνταγές	7	παραδοσιακά προϊόντα (παστέλι ζαχαρώδη προϊόντα , μαντολάτο, λαδόπιτα, λαδοκούλουρα-χρησιμοποιώντας παλιές συνταγές	6	παραδοσιακά προϊόντα (παστέλι ζαχαρώδη προϊόντα , μαντολάτο, μπαρμπούλε, κομφέτο (παστοκύδωνο) χρησιμοποιώντας παραδοσιακές συνταγές	6
Παραγωγής κερκυραϊκής μπίρας	1	σοκολατοποιία	1	σοκολατοποιία		σοκολατοποιία	
Παραγωγής τσιτσιμπύρας	1	Ποτοποιία που παράγει λικέρ (ροζολί, κανέλα, γαρίφαλο, σουμάδα, κ.α.), κονιάκ και ούζο.	1	Ποτοποιία που παράγει λικέρ (ροζολί, κανέλα, γαρίφαλο, σουμάδα, κ.α.), κονιάκ και ούζο.		Ποτοποιία που παράγει λικέρ (ροζολί, κανέλα, γαρίφαλο, σουμάδα, κ.α.), κονιάκ και ούζο.	
Σαπωνοποιία	1						

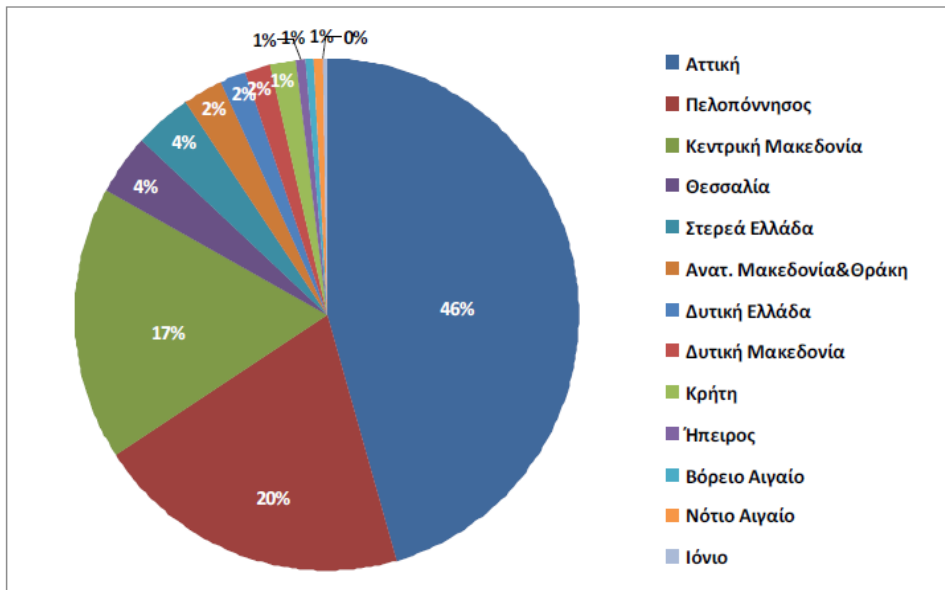
Πηγή: Επιχειρησιακό Σχέδιο « Καλάθι Αγροτικών Προϊόντων Περιφέρειας Ιονίων Νήσων», 31-05-2012

2.1.8 Χαρακτηριστικά Εξωστρέφειας της ΠΙΝ

2.1.8.1 Εξωτερικό Εμπόριο Ιονίων και Συσχέτιση με την ΕΕ

Είναι γεγονός πως οι ελληνικές εξαγωγές έχουν υποστεί μεγάλο πλήγμα λόγω της βαθείας κρίσης που πλήττει την χώρα. Με τη συγκριτική εξέταση των ετών 2008 και 2012, διαπιστώνεται ποιοι κλάδοι αντιστάθηκαν στην κρίση και ποιες είναι οι περιφέρειες που παρά την ύφεση πέρασαν από ελλειμματικό σε πλεονασματικό ισοζύγιο.

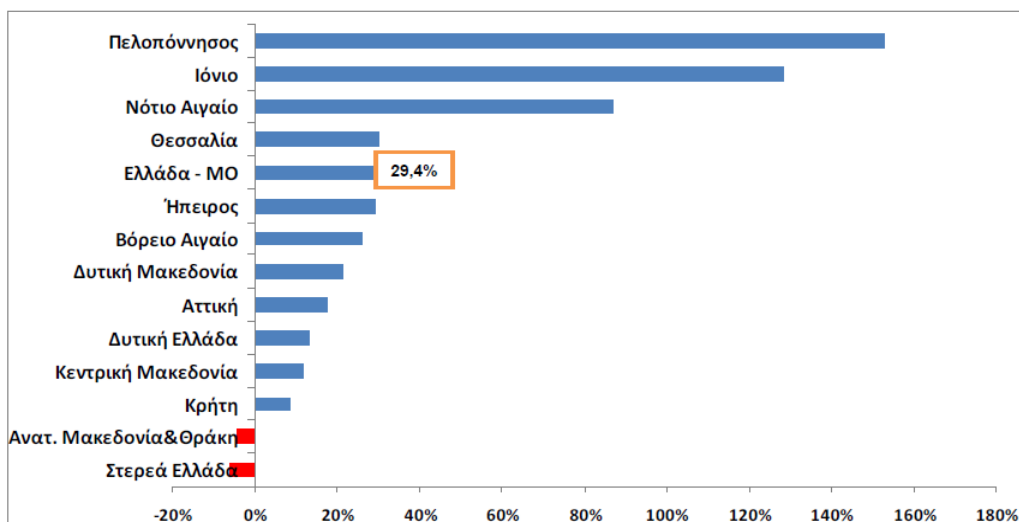
Σχήμα: Συνεισφορά στις ελληνικές εξαγωγές ανά περιφέρεια – 2012

Πηγή: Χαρτογράφηση της εξαγωγικής δραστηριότητας της Ελλάδας ανά Περιφέρεια και Νομό 2008-2012, ΣΕΒΕ 2013

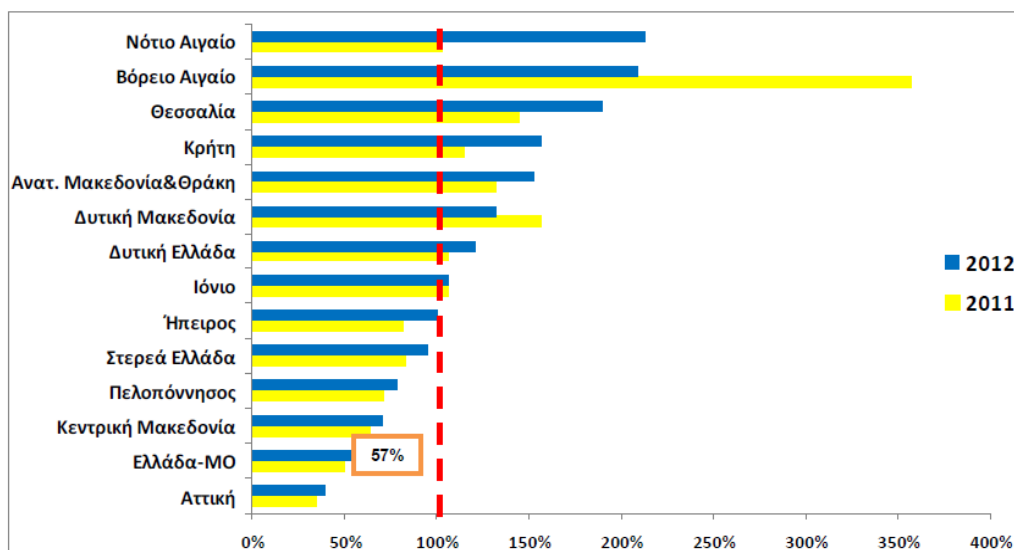
Το 2012, το 83% σχεδόν των ελληνικών εξαγωγών πραγματοποιούνται από τις περιφέρειες της Αττικής, της Πελοποννήσου και της Κεντρικής Μακεδονίας. Η νησιωτική Ελλάδα στην οποία συγκαταλέγονται και τα Ιόνια Νησιά, είχε συνεισφορά κάτω από 4% στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών, για το έτος 2012.

Σχήμα : Συνολική μεταβολή εξαγωγών, Διάστημα: 2008-12

Σύμφωνα με το παραπάνω σχήμα, 11 στις 13 περιφέρειες βρίσκονται πάνω από το αντίστοιχο επίπεδο εξαγωγών του 2008 και μάλιστα 4 από αυτές (μεταξύ των οποίων και τα Ιόνια) σημείωσαν άνοδο μεγαλύτερη από τη μέση τιμή της χώρας. Για τις περιφέρειες Αττική, Στερεά Ελλάδα, Δυτική Ελλάδα και Δυτική Μακεδονία, η ανάκαμψη των εξαγωγών εμφανίστηκε από το 2011 και μετά. Η Πελοπόννησος, τα Ιόνια Νησιά, το Ν. Αιγαίο και η Θεσσαλία σημείωσαν μεταβολή την τελευταία πενταετία μεγαλύτερη από τον εθνικό μέσο (άνω του 29,4%).

Σχήμα: Δείκτης επικάλυψης (εξαγωγές/ εισαγωγές), Διάστημα: 2011-12

- Δείκτης επικάλυψης = καθρέπτης του εμπορικού ισοζυγίου

Το 2012, 9 στις 13 περιφέρειες έχουν πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο (δείκτης επικάλυψης > 100%) σε αντίθεση με το 2011, όπου πλεονασματικές ήταν οι 8/13 (βελτίωση ισοζυγίου περιφέρειας Ηπείρου). Ελλειμματικές παραμένουν η Στερεά Ελλάδα, η Πελοπόννησος, η Κεντρική Μακεδονία και η Αττική. Τέλος, ο Εθνικός μέσος όρος παραμένει χαμηλά στο 57%, εξαιτίας κατά κύριο λόγο της Αττικής (40%).

Σχήμα : Εξωτερικό Εμπόριο Ιονίων

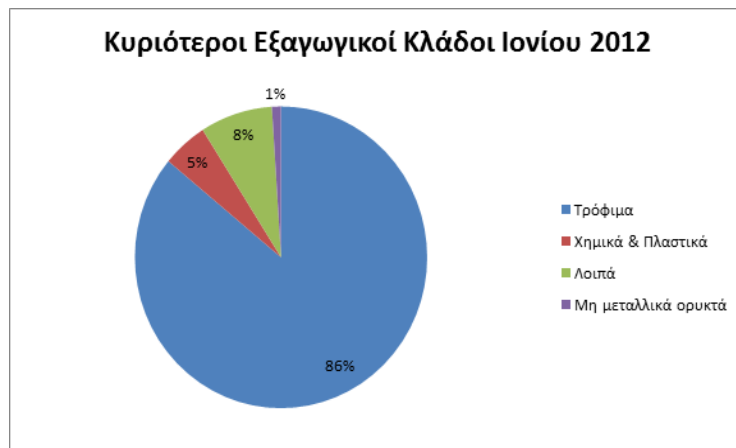
(ποσά σε χιλ. €)	2008	2009	2010	2011	2012	ΕΤ 11/12	ΜΕΤ 08/12
Εισαγωγές	65.342	49.992	44.787	46.410	42.759	-7,9%	-10,1%
Εξαγωγές	19.785	34.037	19.877	49.334	45.206	-8,4%	22,9%
Εμπορικό Ισοζύγιο	(45.557)	(15.955)	(24.910)	2.924	2.447	-16,3%	na
Εξαγωγές/Εισαγωγές	30,3%	68,1%	44,4%	106,3%	105,7%	-0,5%	36,7%

ΕΤ: Ετήσια Τάση/ ΜΕΤ: Μέση Ετήσια Τάση/ na: non available

(ποσά σε χιλ. €)	2008	2009	2010	2011	2012	Μερίδιο 12	ΕΤ 11/12	ΜΕΤ 08/12
Κεφαλονιά	6.663	15.347	9.067	22.890	23.493	52,0%	2,6%	37,0%
Λευκάδα	4.737	7.808	4.306	18.159	11.517	25,5%	-36,6%	24,9%
Ζάκυνθος	8.244	10.851	6.203	7.765	9.971	22,1%	28,4%	4,9%
Κέρκυρα	141	31	301	520	225	0,5%	-56,7%	12,5%

ΕΤ: Ετήσια Τάση/ ΜΕΤ: Μέση Ετήσια Τάση/ na: non available

Σχήμα : Κυριότεροι εξαγωγικοί κλάδοι της ΠΙΝ

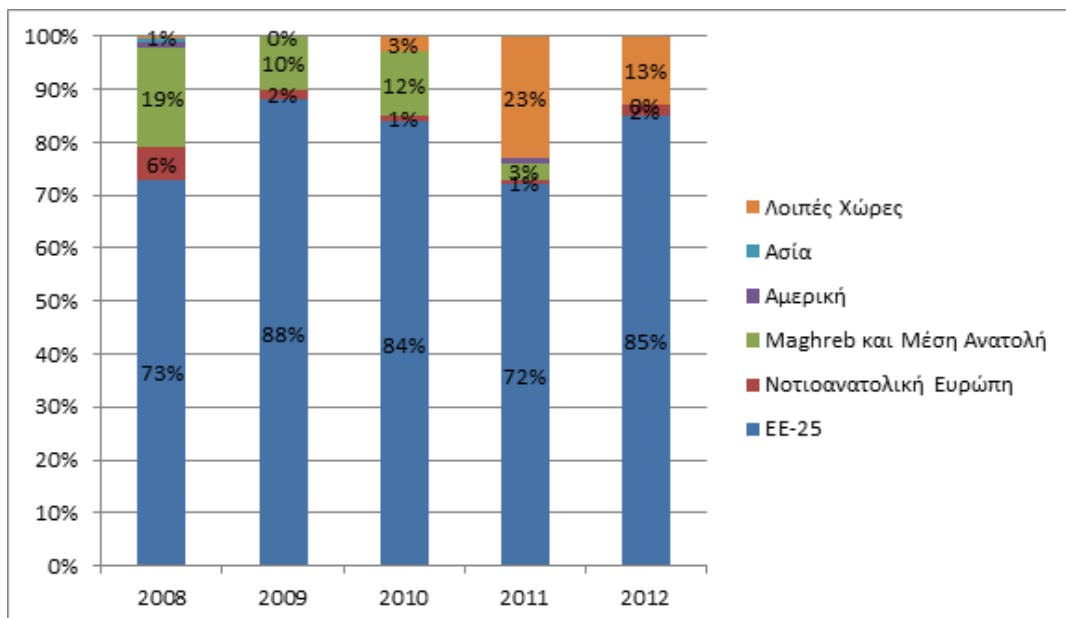

Πηγή: Χαρτογράφηση της εξαγωγικής δραστηριότητας της Ελλάδας ανά Περιφέρεια και Νομό 2008-2012, ΣΕΒΕ 2013

Τα τρόφιμα με μερίδιο 86% είναι ο βασικός εξαγωγικός κλάδος της περιφέρειας Ιονίων Νήσων. Από τα τρόφιμα, τα κύρια εξαγωγικά προϊόντα είναι τα ιχθυηρά (μερίδιο 52%), τα λίπη & τα έλαια (33%). Οι εξαγωγές ιχθυηρών από το 2008 μέχρι το 2012 έχουν 7πλασιαστεί, ενώ ανοδικά κινούνται και οι εξαγωγές λιπών & ελαίων, με μέσο ρυθμό 12%.

Σημειωτέον ότι, τα παραπάνω στοιχεία καταγράφονται ως ενδεικτικά, αφού δεν αποτυπώνουν με επάρκεια και πληρότητα την εξαγωγική δραστηριότητα των Ιονίων Νησιών, όπως για παράδειγμα την εξαγωγική δραστηριότητα της (κερκυραϊκής) σαπωνοποιίας (προς Ιαπωνία) ή της (ζακυνθινής) σταφιδοπαραγωγής (προς Αγγλία κλπ) κλπ.

Σχήμα: Κυριότερες Εξαγωγικές Αγορές Ιονίου

Πηγή: ΣΕΒΕ 2013, Χαρτογράφηση της εξαγωγικής δραστηριότητας της Ελλάδας ανά Περιφέρεια και Νομό 2008-2012

Όπως συνάγεται από το σχήμα, η ΕΕ είναι ο σημαντικότερος εξαγωγικός εταίρος διαχρονικά για την περιφέρεια Ιονίων Νήσων με βασικό προορισμό την Ιταλία (μερίδιο 76%). Επίσης, το 5% των εξαγωγών της περιφέρειας απευθύνονται στην Ρωσία.

2.1.8.2 Clusters και Πολιτικές

Οι τομείς των Ιονίων Νήσων με τις υψηλότερες βαθμολογίες σε μέγεθος, εξειδίκευση και εστίαση, σύμφωνα με το Cluster Observatory Star Rating System είναι ο Τουρισμός & Φιλοξενία, Γεωργία και Κτηνοτροφία (2 αστέρια) και Μεταφορών & Logistics, Maritime, Αγροτικών Προϊόντων, Κατασκευές (1 αστέρι). Δεν υπάρχει ένα ώριμο (3 αστέρων) cluster στην Περιφέρεια, αν και ο τομέας του τουρισμού και της φιλοξενίας είναι ένα δυναμικό οργανικό cluster γύρω από το οποίο άλλοι αναδυόμενοι τομείς θα μπορούσαν να συνδέονται με κατάλληλες πολιτικές cluster. Το παρακάτω σχήμα παρέχει πληροφορίες (2009) για την αναγνώριση και υπόδειξη των ευκαιριών στη διασύνδεση μεταξύ Τουρισμού & Φιλοξενίας και άλλων Clusters, και την ανάπτυξη των πολιτικών cross-clustering.

Όριμα και Αναδυόμενα Clusters στα Ιόνια Νησιά

Όριμα Clusters :
Κανένα. Το Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου είναι, ωστόσο, ένα μέλος του cluster των συστημάτων μικροηλεκτρονικής και εφαρμογών (mi-Cluster, www.mi-cluster.gr)
Αναδυόμενα Clusters :
Τουρισμός & Φιλοξενία (δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων και επιχειρήσεων, δραστηριότητες παροχής τουριστικής βοήθειας, ξενοδοχεία, εστιατόρια, αποπεράτωση κτιρίων, ψυχαγωγικές δραστηριότητες, λιανική πώληση τροφίμων, ποτών, ενοικίαση και επισκευή των ειδών οικιακής χρήσης, μουσεία και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες, οικολογικός τουρισμός), γεωργία & Κτηνοτροφία (αλιεία, ιχθυοκαλλιέργεια και συναφείς δραστηριότητες, καλλιέργεια φυτών σε συνδυασμό με κτηνοτροφία (μικτές γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες), εκτροφή ζώων), μεταφορές & Logistics (θαλάσσιες και ακτοπλοϊκές μεταφορές, τις τακτικές αεροπορικές μεταφορές, συντήρηση και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, λιανική πώληση καυσίμων για οχήματα), Γεωργία (καλλιέργεια φυτών, κηπευτικών, κηπουρική), Κατασκευές (προετοιμασία του τόπου, υλικό κατασκευής), Τρόφιμα & Ποτά

Πηγή: *Smart Specialization Strategies in Greece- expert team review for DG REGIO, Ris3 Regional Assessment: Ionian Islands, A report to the European Commission, Directorate General for Regional Policy, Unit I3- Greece and Cyprus, Alasdair Reid, Nicos Komninos, Jorje -A. Sanchez-P, Panayiotis Tsanakas, December 2012*

Με λίγα λόγια, η περιοχή Ιονίων Νήσων δεν έχει προηγούμενη εμπειρία σε πολιτικές clusters, κανένα cluster «κουλτούρας» και κανένα ώριμο cluster. Ωστόσο, με την αρχική στρατηγική για την περίοδο 2014-2020 (εγκρίθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου του 2012 με το Περιφερειακό Συμβούλιο, στο πλαίσιο κατευθυντηρίων γραμμών του Υπουργείου Ανάπτυξης), η περιοχή κάνει μια σαφή δήλωση σχετικά με την εξειδίκευση της περιοχής και τις ειδικές δράσεις που θα αναλάβει προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης αυτών των τομέων.

Περισσότερες μελέτες με ποιοτική στόχευση πρέπει να διεξάγονται στους τομείς δραστηριότητας όπου η περιοχή παρουσιάζει σχετική εξειδίκευση για να προσδιοριστούν οι θέσεις. Αυτό περιλαμβάνει εργασίες για την ανάλυση της αλυσίδας αξίας και επίσης μια ανάλυση των δεσμών μεταξύ των συνεργατικών σχηματισμών / βιομηχανιών / τομέων, προκειμένου να εξεταστεί κατά πόσον μπορεί κανείς να μιλήσει για σχετικές ποικιλίες σε όλους τους τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης.

Λόγω του γεγονότος ότι ο τουρισμός είναι ο πιο σημαντικός τομέας των αναγκών και των απαιτήσεων πρέπει να συλλεχθούν στοιχεία αρχικά, από τους κυριότερους παράγοντες στον τομέα αυτό, δηλαδή: tour operators, ταξιδιωτικά γραφεία, διαμονή, ενοικίαση αυτοκινήτων, θαλάσσιες μεταφορές, χερσαίες μεταφορές, αεροπορικές μεταφορές, αεροδρόμια, λιμάνια και μαρίνες, ιστιοπλοΐα, εστιατόρια, κ.λπ.

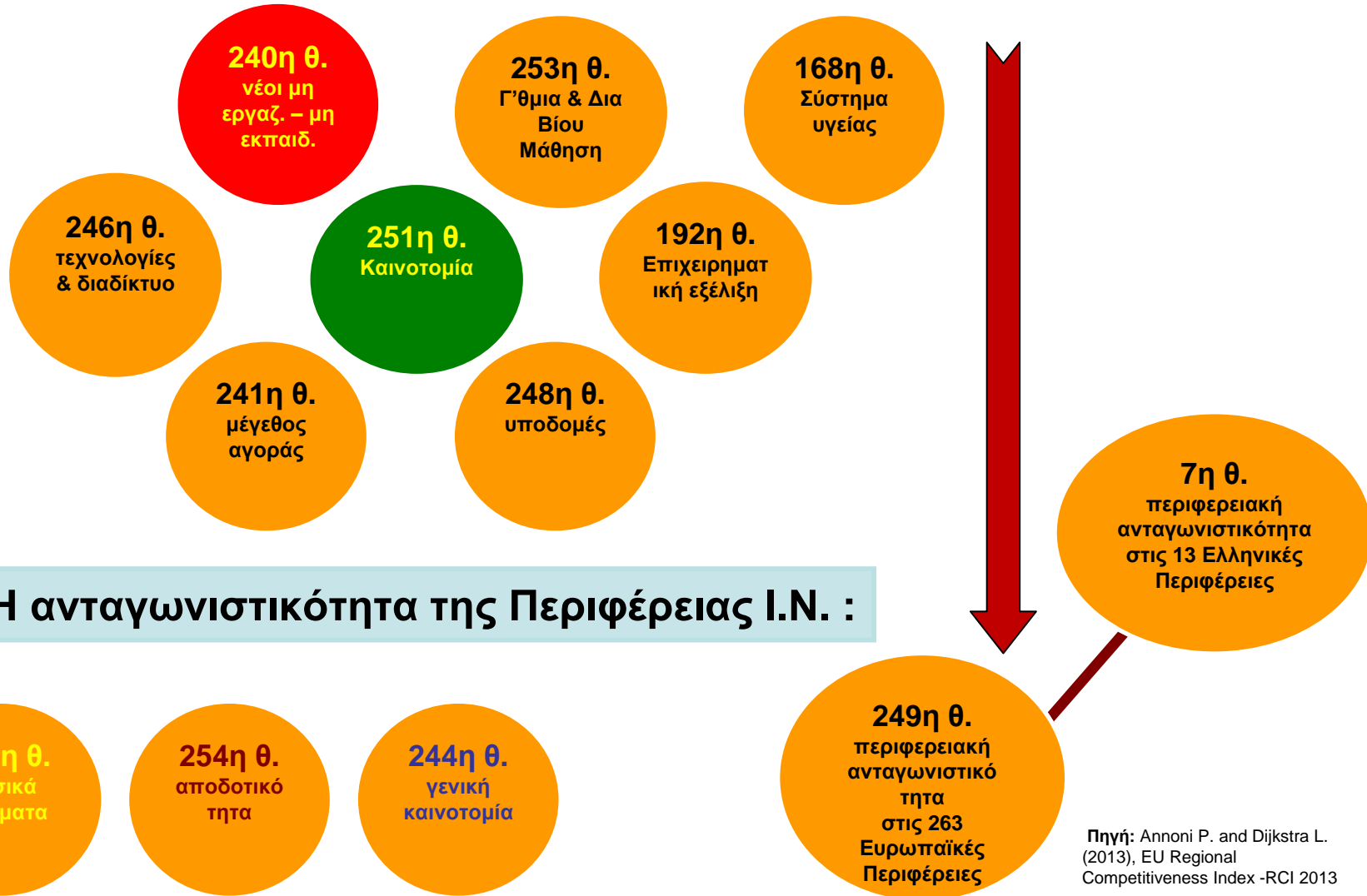
Έμφαση πρέπει να δοθεί επίσης στη διευκόλυνση cross – clustering και τον εντοπισμό ευκαιριών για καινοτομία στη διεπαφή μεταξύ των διαφόρων ομάδων (π.χ. ενσωμάτωση των ΤΠΕ σε τομείς προτεραιότητας για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας). Ειδικά μέτρα στήριξης και χρηματοδότησης θα πρέπει να αναπτυχθούν με στόχο τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της καινοτομίας και των διασυνδέσεων με τον τουρισμό (για τον πρωτογενή τομέα για την παραγωγή διαφοροποιημένων προϊόντων και για τον δευτερογενή σύνδεση του πρωτογενή τομέα με τον τουρισμό).

Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της συνεργασίας των υφιστάμενων / αναδυόμενων τομέων/ομάδων για να κάνουν συνδέσεις σε τοπικές, εθνικές και παγκόσμιες αλυσίδες αξίας . Στο πλαίσιο αυτό και λόγω του γεγονότος ότι η Περιφέρεια αποτελείται από νησιά και έχει θαλάσσια σύνορα με την Ιταλία και την Αλβανία και άλλες ελληνικές περιφέρειες, η στρατηγική θα πρέπει να εξετάσει τα κίνητρα για την ανάπτυξη των διαπεριφερειακών συσπειρώσεων.

Τέλος, εάν η πολιτική clustering γίνει ένα βασικό εργαλείο για την περιφερειακή ανάπτυξη, θα υπάρξει ανάγκη να δημιουργηθεί μηχανισμός υποστήριξης (μια γραμματεία cluster στην περιοχή ή να υποστηρίξει μια σε εθνικό επίπεδο κλπ).

Η σχετική θέση της Περιφέρειας Ι.Ν.:

σε σύνολο -262- ευρωπαϊκών περιφερειών....

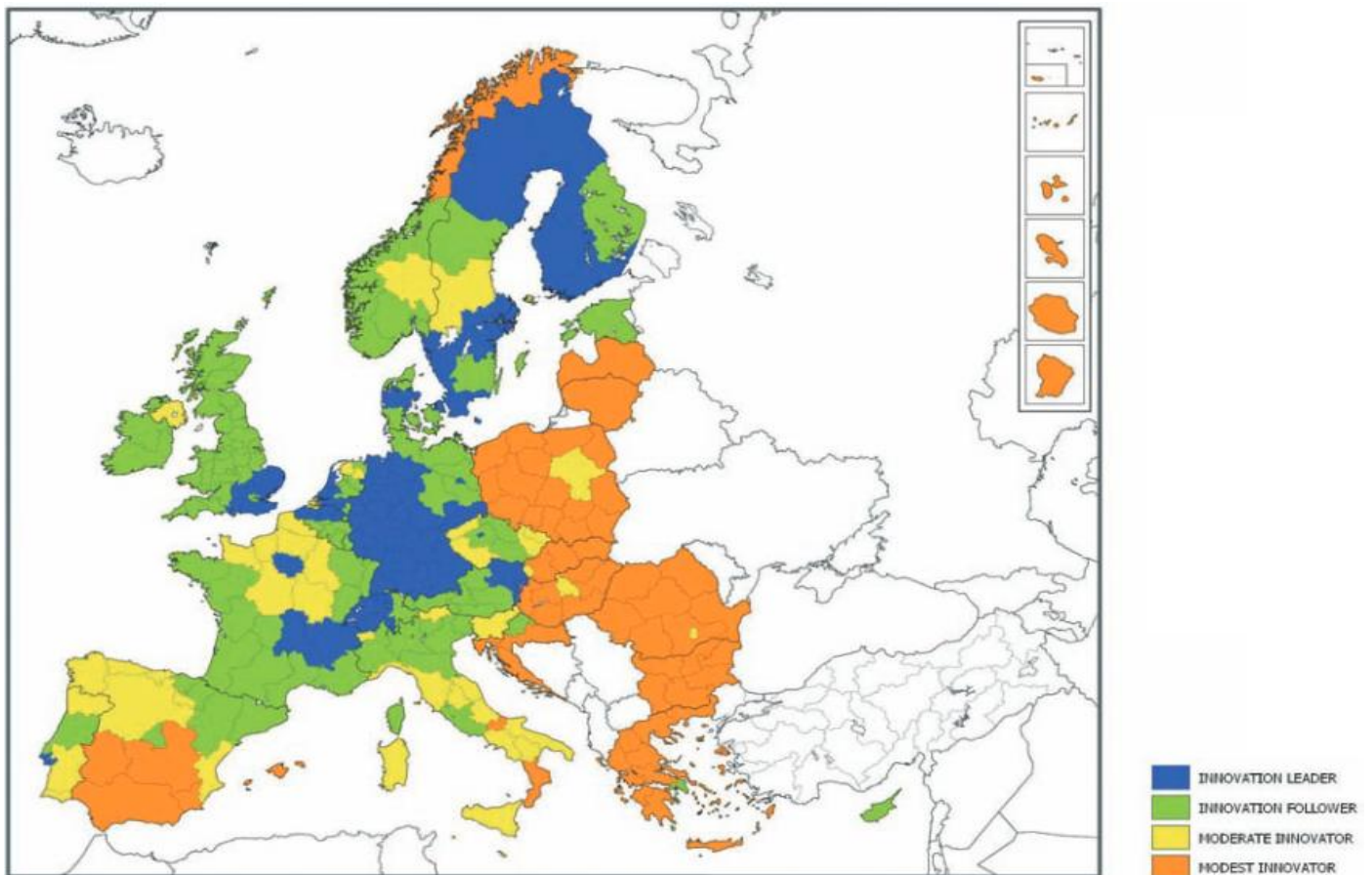
Η ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας Ι.Ν. :

Πηγή: Annoni P. and Dijkstra L.
(2013), EU Regional
Competitiveness Index -RCI 2013

2.2 Οι καινοτομικές επιδόσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι μία από τις λιγότερο δυναμικές ελληνικές περιφέρειες στην έρευνα και ανάπτυξη (E&A) και την καινοτομία, γεγονός που σημαίνει ότι θα πρέπει να καταβάλλει σημαντικότερη προσπάθεια στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι για την νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020. Λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική απόδοση της περιφέρειας στην καινοτομία, ο Ευρωπαϊκός Πίνακας Περιφερειακής Καινοτομίας κατατάσσει τα Ιόνια Νησιά (ομαδοποιημένα στην ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής Ελλάδας) ως περιορισμένης - μεσαίας μαζί με όλες τις άλλες ελληνικές περιφέρειες εκτός της Αττικής.

Σχήμα 2.14: Χάρτης κατάταξης περιφερειών ανάλογα με τις επιδόσεις τους στην καινοτομία

Πηγή: Regional innovation Scoreboard 2012 –Figure 5.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι καινοτομικές επιδόσεις της Περιφέρειας σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας και την Ε.Ε. 27. Η λογική παρουσίασης των συγκεκριμένων δεικτών αποτελεί μια αναδιατεταγμένη μορφή του μοντέλου μέτρησης της καινοτομίας στην Ε.Ε. από το Regional innovation Scoreboard.

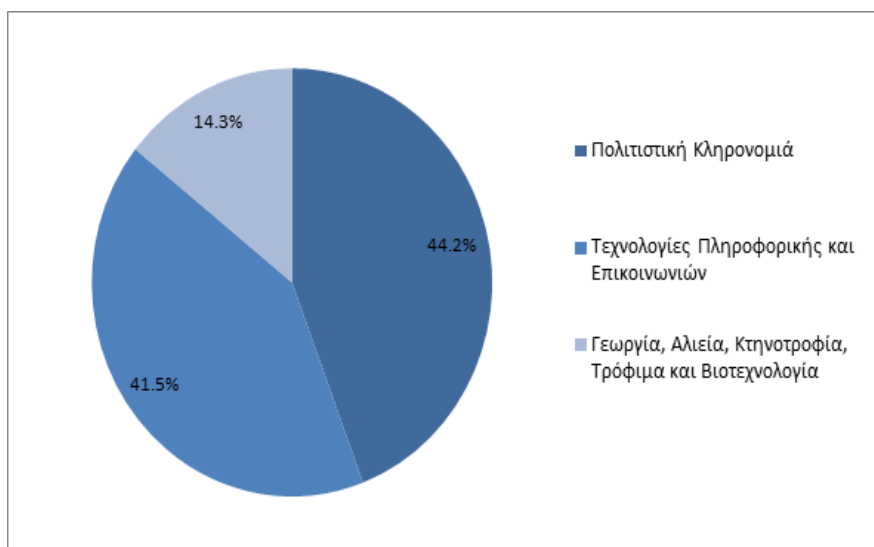
2.2.1 Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων εμφανίζει χαμηλό επίπεδο δαπανών σε Έρευνα και Τεχνολογία, που κυμαίνονται σε σημαντικά χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας, καθώς και της ΕΕ, γεγονός που είναι δυνατόν να σχετίζεται και με το νησιωτικό χαρακτήρα της περιοχής. Ειδικότερα, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων εμφανίζει τη 3^η χειρότερη επίδοση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας σε δαπάνες για έρευνα και καινοτομία ως ποσοστό του ΑΕΠ. Το 2005, οι περιφερειακές ακαθάριστες δαπάνες για την E&A (ΑΔΕΑ) ήταν μόλις €5,9 εκατ., 0,4% του εθνικού συνόλου ή 0,13% του περιφερειακού ΑΕΠ [σε σύγκριση με ελληνικό μέσο όρο 0,6%

(€1,153 δις) ή μέσο όρο ΕΕ27 1,83%]. Η επίδοση αυτή υστερεί σημαντικά σε σχέση με το στόχο της Ε2020 για δαπάνες σε έρευνα και καινοτομία που θα ανέρχονται στο 3% του ΑΕΠ. Η συντριπτική πλειοψηφία των περιφερειακών επενδύσεων Ε&Α λαμβάνει χώρα στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ειδικότερα, κατά τα 3/4 της, η ερευνητική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων διεξάγεται στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα (€4,45εκατ./€5εκατ.= 89%, Eurostat 2005), ενώ η αντίστοιχη αναλογία σε επίπεδο χώρας ανέρχεται σε 1/2 (47,5%, Eurostat 2005). Ακόμη πιο εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι ο επιχειρηματικός τομέας της Περιφέρειας διεξήγαγε μόλις το 2,4% της έρευνας (€0,119 εκατ./€5εκατ. = 2,4%), ενώ ο μέσος όρος στην ΕU27 ανέρχεται σε περίπου 63%.

Τέλος, περίπου το 8,5% της ερευνητικής δραστηριότητας διεξήχθη με κρατική χρηματοδότηση και ειδικότερα με την έρευνα που πραγματοποιείται από τα Ερευνητικά Κέντρα (ΕΚ). Την περίοδο 2007-2013, 5 επιχειρήσεις και 1 ερευνητικός φορέας (Επιτροπή Ερευνών Ιόνιου Πανεπιστημίου) της Περιφέρειας συμμετείχαν σε μόλις 9 έργα έρευνας και καινοτομίας συνολικού προϋπολογισμού 908.300€ με την ιδιωτική συμμετοχή να ανέρχεται στα 185.490€ και τη δημόσια χρηματοδότηση στα 722.810€. Από αυτά το 46,7% διοχετεύθηκε σε επιχειρήσεις. Σύμφωνα με το Σχήμα 2.15, το 44,2% της δημόσιας χρηματοδότησης των έργων αφορούσε σε 3 έργα πολιτιστικής κληρονομιάς, το 41,5% σε 4 έργα πληροφορικής και επικοινωνιών και το 14,3% σε 2 έργα γεωργίας, αλιείας, κτηνοτροφίας, τροφίμων και βιοτεχνολογίας.

Σχήμα: Θεματική κατανομή δημόσιας χρηματοδότησης φορέων από την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων που συμμετέχουν σε εθνικά προγράμματα έρευνας και καινοτομίας

Πηγή: ΟΠΣ-ΓΓΕΤ Εξαγωγή 13/07/13

Δεν αποτελεί έκπληξη, δεδομένων των χαμηλών επιχειρηματικών επενδύσεων σε Ε&Α, ότι **το επίπεδο κατοχύρωσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας είναι αμελητέο**: 4,42 ευρεσιτεχνίες (σε απόλυτους όρους μόλις 1 αίτηση) έχουν κατατεθεί ανά εκατομμύριο κατοίκων στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας από τα νησιά του Ιονίου (9,34 στην Ελλάδα, 126,53 για την ΕΕ των 27 – Eurostat 2007).

2.2.2 Απασχόληση σε Επιστήμη και Τεχνολογία

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων καταγράφει ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις αναφορικά με τους ανθρώπινους πόρους για την Επιστήμη και Τεχνολογία. Ειδικότερα, αν και το ποσοστό των ανθρώπινων πόρων για την Επιστήμη και την Τεχνολογία (HRST) στην Περιφέρεια, αυξήθηκε από το 16,2% του τοπικού εργατικού δυναμικού το 2005 σε 22,4% το 2011, εντούτοις η επίδοση αυτή υστερεί σημαντικά από τον εθνικό μέσο όρο (μέσος όρος για την Ελλάδα το 2011: 32,4). Ως Ανθρώπινοι Πόροι της Περιφέρειας για την Επιστήμη και την Τεχνολογία (HRST), νοούνται τα άτομα που είτε έχουν επιτυχώς ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση είτε απασχολούνται σε τομέα όπου συνήθως απαιτείται εκπαίδευση τέτοιου επιπέδου. Και τα δύο παραπάνω κριτήρια προσδιορισμού των ανθρωπίνων πόρων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων πληρούνται από το 11,4%

του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας, ενώ σε εθνικό επίπεδο το ποσοστό ανέρχεται στο 16,9% (Eurostat, 2011) και στην ΕΕ27 στο 18.5%.

2.2.3 Προσωπικό στην Έρευνα και Ανάπτυξη

Σε άμεση συνάρτηση με τα παραπάνω, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αποτελεί μία από τις Περιφέρειες με τον μικρότερο αριθμό ερευνητών και απασχολούμενων σε τομείς έρευνας και καινοτομίας, ενώ ως ποσοστό επί του συνολικού εργατικού δυναμικού και της συνολικής απασχόλησης υπολείπεται σημαντικά σε σχέση με τον εθνικό και τον κοινοτικό μέσο όρο.

Ειδικότερα, στην Περιφέρεια δραστηριοποιούνται περίπου 380 απασχολούμενοι σε τομείς έρευνας και ανάπτυξης (εκ των οποίων περίπου 1 στους 2 είναι γυναίκες), που αντιστοιχούν περίπου στο 0,6% του συνόλου των απασχολούμενων της χώρας στην Έρευνα και Ανάπτυξη, ενώ το 78% του προσωπικού της Περιφέρειας στην Ε&Α αφορά τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας. Επίσης, οι απασχολούμενοι στην Έρευνα και Ανάπτυξη ως ποσοστό επί του συνολικού εργατικού δυναμικού ανέρχονται στο 0,39%, επίδοση σημαντικά μικρότερη σε σχέση με τη χώρα (1,27%, Eurostat, 2005) και την ΕΕ27 (1,38% : Eurostat 2005 και 1,53%: Eurostat 2009).

Αντίστοιχα, σε δράσεις Ε&Α απασχολούνταν το 2005 217 ερευνητές, ή αλλιώς το 0,22% του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων έναντι του ποσοστού 0,69% που ισχύει για την Ελλάδα και του 0,97% για την ΕΕ των 27 (0,87% Eurostat, 2005 και 0,97%, Eurostat, 2009). Σε επιχειρήσεις απασχολήθηκαν 3 άτομα, 196 στην ανώτατη εκπαίδευση και 18 στον δημόσιο τομέα.

Γενικά όμως : Το μορφωτικό επίπεδο και οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού στα Ιόνια Νησιά υπολείπονται

Οι εκπαιδευτικές επιδόσεις του πληθυσμού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων υπολείπονται των αντίστοιχων μέσων επιδόσεων εκπαίδευσης της χώρας. Ειδικότερα, στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων συγκεντρώνεται το 1,7% του μαθητικού πληθυσμού της χώρας. Ο μαθητικός πληθυσμός αντιστοιχεί μόλις στο 15,8% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, αναλογία σημαντικά μικρότερη σε σχέση με αυτή της χώρας (19,2%). Η συνολική κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Περιφέρειας ανά βαθμίδα εκπαίδευσης διαφέρει σημαντικά από την αντίστοιχη κατανομή της χώρας, με κύριο χαρακτηριστικό τη σημαντικά χαμηλότερη συγκέντρωση μαθητικού πληθυσμού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, έναντι των υπολοίπων βαθμίδων εκπαίδευσης.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων εμφανίζει ένα πολύ υψηλό ποσοστό νέων 18-24 ετών που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση (16% - 3η χειρότερη επίδοση μεταξύ των περιφερειών της χώρας), ενώ η διαχρονική της εξέλιξη δείχνει ότι δύσκολα μπορεί να επιτευχθεί ο στόχος του 9,7% που αποτελεί στόχο της χώρας στο ΕΠΜ για το 2020. Το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας ανέρχεται σε 11,4% και σε επίπεδο ΕΕ27 σε 12,8% (Eurostat 2012). Επίσης, όπως και στην υπόλοιπη Ελλάδα, στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων καταγράφεται σημαντική υστέρηση συμμετοχής σε προγράμματα ΔΒΜ καθώς μόλις το 1,1% των ενηλίκων (25-64 ετών) της Περιφέρειας συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση, όταν το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας ανέρχεται σε 2,9% και σε επίπεδο ΕΕ27 σε 9%. Η επίδοση αυτή αποτελεί την 2^η χειρότερη μεταξύ των Περιφερειών της χώρας.

Χαρακτηριστικό των χαμηλών επιδόσεων συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι και το γεγονός ότι το ποσοστό των νέων ατόμων που δεν εργάζονται, ούτε συμμετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης («άτομα NEET») ανέρχεται σε 20,3%. Βέβαια αξίζει να σημειωθεί ότι αντίθετα με τις λοιπές επιδόσεις, το ποσοστό αυτό είναι μικρότερο σε σχέση με τη χώρα (28,4%) αλλά μεγαλύτερο σε σχέση με την ΕΕ27 (17%).

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, όπως και οι άλλες νησιωτικές Περιφέρειες της χώρας (με εξαίρεση την Κρήτη) εμφανίζει μικρή συγκέντρωση σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το ποσοστό πληθυσμού της Περιφέρειας με γνώσεις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολείπεται σημαντικά σε σχέση με το μέσο ποσοστό της χώρας.

Ειδικότερα, στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων συγκεντρώνεται το 0,9% των σπουδαστών ανώτατης εκπαίδευσης της Ελλάδας (ISCED5-6, Eurostat 2008). Αντίστοιχα, οι σπουδαστές στην Περιφέρεια αποτελούν το 16,1% του

μαθητικού πληθυσμού της περιφέρειας (3^η χειρότερη επίδοση μετά την Περιφέρεια Ν.Αιγαίου και Πελοποννήσου), με το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται σε 29,6% (Eurostat 2008).

Αλλά και συνολικά το μερίδιο των ατόμων με γνώσεις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αντιστοιχεί μόλις στο 14,7% της ηλικιακής ομάδας 25-64 ετών (η χειρότερη επίδοση μεταξύ των περιφερειών), με το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται σε 26,1% και στην ΕΕ27 σε 27,7% (Eurostat, 2012). Η εικόνα αυτή δεν μεταβάλλεται σημαντικά από το 2005 και μετά με εξαίρεση το 2011 όπου ποσοστό ανήλθε σε 16,9%.

Επίσης, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων παρουσιάζει σημαντική υστέρηση σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ27 και της χώρας, του ποσοστού αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 30-34 ετών. Συγκεκριμένα, ο πληθυσμός ηλικίας 30-34 ετών της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ως ποσοστό επί του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας της αντίστοιχης ηλικίας, ανέρχεται σε μόλις 16,1% (η χειρότερη επίδοση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας, απέχοντας σημαντικά από το στόχο του 40% της στρατηγικής Ε2020. Το ποσοστό αυτό υπολείπεται σημαντικά τόσο σε σχέση με το σύνολο της χώρας το οποίο ανέρχεται σε 30,9% όσο και σε σχέση με το επίπεδο της ΕΕ27 το οποίο είναι περίπου κατά είκοσι ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερο (35,5%, Eurostat 2012). Σημειώνεται ότι η επίδοση των ανδρών ηλικίας 30-34 ετών με τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν διαφέρει σημαντικά σε σχέση με των γυναικών (15,5% έναντι 13,9% για τις γυναίκες).

2.2.4 (υπο) Δομές Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Στην Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων υπάρχουν υποδομές ανώτατης πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης, καθώς λειτουργεί το **Ιόνιο Πανεπιστήμιο** και το **Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων**. Στην παραγωγή γνώσης και την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας συμβάλλουν επίσης τα 9 θεσμοθετημένα και τα 6 άτυπα **ερευνητικά εργαστήρια του Ιονίου Πανεπιστημίου**, καθώς και τα **εκπαιδευτικά και ερευνητικά εργαστήρια του Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων**. Τις υποδομές έρευνας και καινοτομίας συμπληρώνει το **Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας Ηπείρου & Ιονίων Νήσων**. Επίσης, στην περιφέρεια λειτουργεί μια εκ των 10 ακαδημιών εμπορικού ναυτικού της Ελλάδας, η **Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού Ιονίων Νήσων**. Τέλος, στην Κεφαλονιά λειτουργεί η **Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ.) Αργοστολίου**, ενώ στην **Κέρκυρα έχει την έδρα του το Ινστιτούτο Θετικών Επιστημών & Εφαρμογών**.

α. Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, με έδρα την Κέρκυρα, ιδρύθηκε το 1984. Το Πανεπιστήμιο απαρτίζεται από 3 σχολές και 6 τμήματα που αντιστοιχούν σε αυτές. Όσον αφορά τις μεταπτυχιακές σπουδές, το Πανεπιστήμιο διαθέτει 10 μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

Διδακτικό και Διοικητικό Προσωπικό

Το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 το Ιόνιο Πανεπιστήμιο διέθετε 146 μέλη Δ.Ε.Π., εκ των οποίων 101 ανήκαν στο τακτικό διδακτικό-ερευνητικό προσωπικό, 35 στο έκτακτο διδακτικό προσωπικό και 10 στο ειδικό εργαστηριακό διδακτικό προσωπικό. Τα 101 μέλη του τακτικού διδακτικού-ερευνητικού προσωπικού κατανομούνται ως ακολούθως: 18 καθηγητές, 24 αναπληρωτές καθηγητές, 33 επίκουροι καθηγητές, 26 λέκτορες. Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η αναλυτική κατανομή των μελών Δ.Ε.Π. και των φοιτητών στα τμήματα του Πανεπιστημίου, για το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012.

Πίνακας : Αριθμός μελών Δ.Ε.Π. και φοιτητών Ιόνιου Πανεπιστημίου για το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012

ΣΧΟΛΗ/ΤΜΗΜΑΤΑ	Μέλη Δ.Ε.Π.	Φοιτητές συνόλου χειμερινών εξαμήνων	Φοιτητές πέραν κανονικών εξαμήνων
Ιστορίας και Μετάφρασης- Διερμηνείας	54	894	814
Ιστορίας	27	406	322
Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας	27	488	492
Επιστήμης της Πληροφορίας και Πληροφορικής	44	652	289
Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας	30	448	225
Πληροφορικής	14	204	64
Μουσικής και Οπτικοακουστικών Τεχνών	48	754	283
Τεχνών Ήχου και Εικόνας	23	378	153
Μουσικών Σπουδών	25	376	130
Σύνολο	146	2.300	1.368

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Προπτυχιακές Σπουδές¹²

Στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο είναι θεσμοθετημένα 6 τμήματα (Τμήμα Ιστορίας, Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Τμήμα Πληροφορικής, Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών) τα οποία κατανέμονται σε 3 σχολές (Ιστορίας και Μετάφρασης-Διερμηνείας, Επιστήμης της Πληροφορίας και Πληροφορικής, Μουσικής και Οπτικοακουστικών Τεχνών). Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 οι φοιτητές του Πανεπιστημίου ανήλθαν σε 2.300, με ποσοστό 35% άρρενες και 65% θήλεις. Ακόμα στο Πανεπιστήμιο φοιτούσαν άλλοι 1.368 φοιτητές πέραν των κανονικών εξαμήνων.

Για την ακαδημαϊκή χρονιά 2013-2014, το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού, Αθλητισμού όρισε ότι οι εισακτέοι για το Τμήμα Ιστορίας θα είναι 140, για το Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας θα είναι 115, για το Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας θα είναι 115, για το Τμήμα Πληροφορικής θα είναι 130, για το Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας θα είναι 75 και για το Τμήμα Μουσικών Σπουδών θα είναι 75.

Μεταπτυχιακές Σπουδές

Το Ιόνιο Πανεπιστήμιο διαθέτει 10 μεταπτυχιακά προγράμματα. Πιο αναλυτικά, το Τμήμα Ιστορίας παρέχει 4 Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών με τίτλους «Ιστορία της Πόλης και Κτιριοδομίας μετά τον 16^ο αι.», «Ιστορική Έρευνα, Διδακτική και Νέες Τεχνολογίες», «Μεθοδολογία Κριτικής και Έκδοσης των Ιστορικών Πηγών» και «Ιστορική Δημογραφία». Το Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας προσφέρει 2 Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών, με τίτλους «Επιστήμη της Μετάφρασης» και «Επιστήμες της Μετάφρασης – Μεταφρασιολογία και Γνωσιακές Επιστήμες». Το Τμήμα Μουσικών Σπουδών παρέχει και αυτό 2 Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών, με τίτλους «Τέχνες και Τεχνολογίες του Ήχου» και «Μουσική Ερμηνεία». Τέλος, το Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας διαθέτει 1 Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών με τίτλο «Διαχείριση Τεκμηρίων Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Νέες Τεχνολογίες» και το Τμήμα Πληροφορικής άλλο 1 με τίτλο «Ειδίκευση στην Πληροφορική».

¹² ΦΕΚ 119/Α – Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμόν 79, με το οποίο αποφασίστηκε η ίδρυση σχολών και κατάργηση του τμήματος Ασιατικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου.

Για το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Ιόνιου Πανεπιστημίου ανέρχονταν σε 600, εκ των οποίων οι 289 παρακολουθούσαν κάποιο μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης (MASTER) και οι 311 κάποιο διδακτορικό. Στον Πίνακα 2.15 παρουσιάζεται η κατανομή των μεταπτυχιακών σπουδαστών στα τμήματα του Πανεπιστημίου ανά επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών.

Πίνακας 2.15: Κατανομή μεταπτυχιακών σπουδαστών στα τμήματα του Ιόνιου Πανεπιστημίου ανά επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών

Τμήμα	Σύνολο Μεταπτυχιακών Σπουδαστών	Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης	Διδακτορικό
Ιστορίας	242	157	85
Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας	135	56	79
Μουσικών Σπουδών	122	4	118
Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας	25	21	4
Πληροφορικής	68	51	17

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

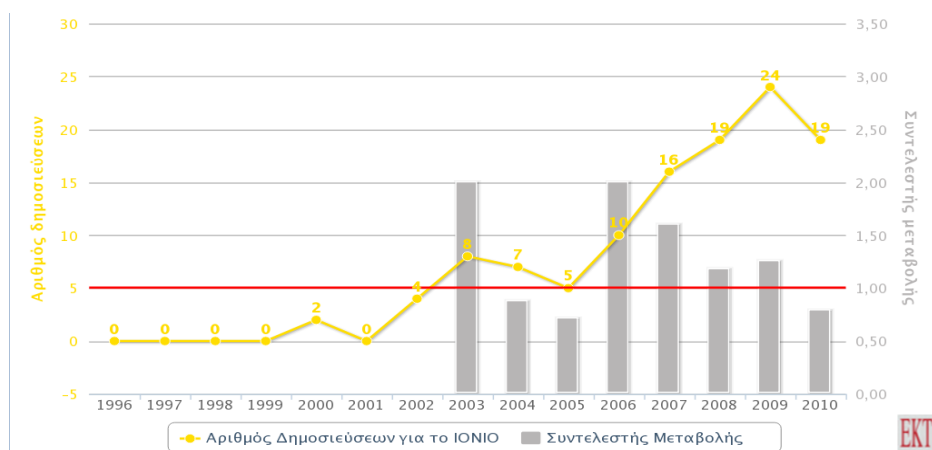
Ερευνητικές Επιδόσεις

Το Ιόνιο Πανεπιστήμιο διαθέτει 15 ερευνητικά εργαστήρια, 9 θεσμοθετημένα (Εργαστήριο Μετάφρασης της Ελληνικής Γραμματείας, Εργαστήριο Νομικής, Οικονομικής, Πολιτικής και Τεχνικής Μετάφρασης, Εργαστήριο Γεωπολιτισμικών Αναλύσεων, Εργαστήριο Ελληνικής Μουσικής, Εργαστήριο Ηλεκτροακουστικής Μουσικής και Εφαρμογών, Εργαστήριο Παλαιάς Μουσικής, Εργαστήριο Ψηφιακών Βιβλιοθηκών και Ηλεκτρονικής Δημοσίευσης, Εργαστήριο Τεκμηρίωσης Πολιτιστικής και Ιστορικής Κληρονομιάς, Εργαστήριο Τεχνολογιών της Πληροφορίας) και 6 άτυπα (Εργαστήριο Ιστορικής Τεκμηρίωσης και Έρευνας Μεσογειακού Κόσμου, Εργαστήριο Τεκμηρίωσης Σύγχρονης Ιστορίας, Εργαστήριο Εφαρμογών Πληροφορικής στις Ανθρωπιστικές-Κοινωνικές Επιστήμες, Εργαστήριο Δικτύων Επικοινωνιών και Ασφάλειας Συστημάτων, εργαστήριο Πληροφοριακών Συστημάτων και Βάσεων Δεδομένων, Εργαστήριο Υπολογιστικής Μοντελοποίησης).

Στόχος της λειτουργίας των εργαστηρίων αυτών είναι η άνθιση της επιστημονικής έρευνας, καθώς και η παραγωγή γνώσης και ανάπτυξη τεχνογνωσίας στους τομείς εξειδίκευσης του Πανεπιστημίου. Στην αποτελεσματική επίτευξη του παραπάνω στόχου συμβάλλει και η διεξαγωγή και συμμετοχή του Ιονίου Πανεπιστημίου σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα. Καθώς οι ερευνητικές δραστηριότητες του Ιονίου Πανεπιστημίου δύνανται να βελτιώσουν και να αναπτύξουν το περιβάλλον καινοτομίας της Περιφέρειας των Ιονίων Νήσων, είναι σημαντικό να μελετηθεί η εξειδίκευσή του.

Η ερευνητική εξειδίκευση προκύπτει από τον αριθμό δημοσιεύσεων και αναφορών στις επιστημονικές περιοχές δραστηριότητας του Πανεπιστημίου. Ιδιαίτερη σημασία έχει ο σχετικός δείκτης απήχησης, ο οποίος συγκρίνει την απήχηση μιας δημοσίευσης του εξεταζόμενου οργανισμού σε σχέση με την απήχηση που έχουν οι δημοσιεύσεις σε παγκόσμιο επίπεδο στην ίδια επιστημονική περιοχή. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 2.16, ο αριθμός των δημοσιεύσεων του Ιονίου Πανεπιστημίου ανά έτος είχε μια γενικά ανοδική πορεία από το 2001 έως το 2010, όπου παρατηρούμε μια υποχώρηση της παραγωγής δημοσιεύσεων, η οποία πιθανώς να εξηγείται ως μια επίπτωση της κρίσης που βιώνει η χώρα.

Σχήμα : Αριθμός δημοσιεύσεων και συντελεστής μεταβολής για το Ιόνιο Πανεπιστήμιο ανά έτος, για τη περίοδο 1996-2010

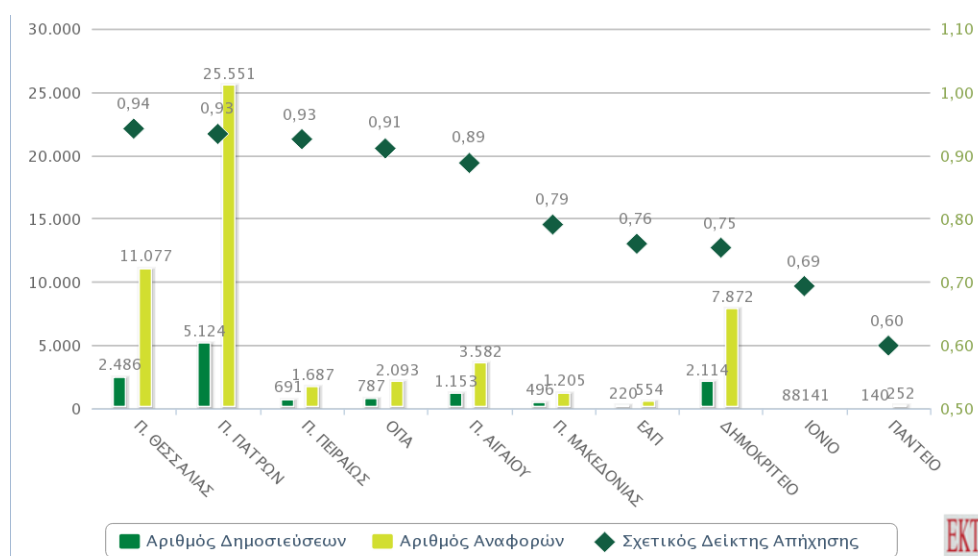

Πηγή: Σαχίνη Ε., Μάλλιου Ν., Χούσος Ν., Καραϊσκάκος Δ., (2013), Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις 1996-2010: Βιβλιομετρική Ανάλυση Ελληνικών Δημοσιεύσεων σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά - Scopus, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

Συνολικά, το μερίδιο του Ιονίου Πανεπιστημίου στη συνολική παραγωγή δημοσιεύσεων ανήλθε την περίοδο 2006-2010 στο 0,2% (88). Όσον αφορά στην απήχηση του ερευνητικού έργου με βάση τις αναφορές, για την πενταετία 2006-2010, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο είχε μερίδιο μόλις 0,1% με 141 αναφορές καταλαμβάνοντας έτσι την τελευταία θέση.

Χρησιμοποιώντας τον Συγκριτικό δείκτη Απήχησης, το Ιόνιο Πανεπιστήμιο κατατάσσεται στην δέκατη ένατη (προτελευταία) θέση με δείκτη 0,69 (βλ. Σχήμα 2.17). Το γεγονός ότι ο δείκτης απήχησης είναι μικρότερος της μονάδας σημαίνει ότι η απήχηση των δημοσιεύσεων του Ιονίου Πανεπιστημίου είναι μικρότερη αυτής του μέσου όρου των δημοσιεύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σχήμα : Αριθμός δημοσιεύσεων, αριθμός αναφορών και σχετικός δείκτης απήχησης των δημοσιεύσεων κάθε Πανεπιστημίου σε σχέση με τις δημοσιεύσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, για την πενταετία 2006-2010. Λαμβάνονται υπόψη όλες οι δημοσιεύσεις σε όλα τα επιστημονικά πεδία.

Πηγή: Σαχίνη Ε., Μάλλιου Ν., Χούσος Ν., Καραϊσκάκος Δ., (2013), Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις 1996-2010: Βιβλιομετρική Ανάλυση Ελληνικών Δημοσιεύσεων σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά - Scopus, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΒΙΟ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΤΟΥ Ι.Π.

Η έρευνα στο BiHELab εστιάζει σε θεμελιώδη ζητήματα για τη γηριατρική και τον εκφυλισμό των νεύρων. Ερευνώντας και εκμεταλλευόμενη τη δύναμη μιας σειράς πρότυπων οργανισμών και τελευταίων μοριακών τεχνολογιών, της απεικόνισης και της ηλεκτροφυσικής και της υπολογιστικής στις νευροεπιστήμες, οι επιστήμονες της BiHELab ερευνούν μερικές από τις βασικές διαδικασίες της υποκείμενης νευρωνικής λειτουργίας και συμπεριφοράς. Τα ενδιαφέροντα της έρευνας του τμήματος είναι σχετικά για την κατανόηση νευρολογικών ασθενειών, συμπεριλαμβανομένων του Αλτσχάιμερ, του Πάρκινσον, του ALS, των διαταραχών του φάσματος του αυτισμού, της κατάθλιψης, του άγχους, της επιληψίας και της αϋπνίας.

Νόσος Alzheimer

Ενώ οι νευρολογικές παθήσεις επηρεάζουν πάνω από 40 εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο με τεράστιες οικονομικές συνέπειες για την ανθρωπότητα, η έρευνα του Παγκόσμιου Συλλόγου Άνοιας (2012) δείχνει ότι η έγκαιρη διάγνωση και η πρώιμη παρέμβαση είναι σημαντικοί μηχανισμοί με τους οποίους το κενό της θεραπείας μπορεί να κλείσει.

Ο καθηγητής Βλάμος και η ομάδα του επικεντρωμένοι στην προσέγγιση αυτή έχουν ήδη δημοσιεύσει μια συνδυασμένη στατιστική δοκιμή για τους πιθανούς ασθενείς της νόσου του Alzheimer (AD), προκειμένου να επιτευχθεί η έγκαιρη διάγνωση. Η ευαισθησία και η ειδικότητα του πρωτοκόλλου αυτού, σε συνδυασμό με κλινικές εκτιμήσεις υπολογίζεται πάνω από 95 %.

Νόσος του Πάρκινσον

Ενώ η ασθένεια του Parkinson (PD) είναι μια χρόνια και προοδευτική διαταραχή στην κίνηση, κανείς δεν μπορεί να προβλέψει ποια συμπτώματα θα επηρεάσουν κάθε ασθενή. Προς το παρόν δεν υπάρχει θεραπεία για την PD , αλλά αντ 'αυτού μια ποικιλία από εναλλακτικές θεραπείες παρέχουν ανακούφιση από τα συμπτώματα. Λόγω αυτών των αντίξωων συνθηκών, σκοπεύουμε να σχεδιάσουμε μια νέα τεχνολογία πολύ-κλίμακας βασιζόμενη σε μοντέλα οντολογίας για την ακριβή διάγνωση και παρακολούθηση της νόσου του Πάρκινσον ως πρώτο παραδοτέο του έργου μας.

Στο BiHElab έχουμε σχεδιάσει ένα νέο μοντέλο για τη σύνδεση διαφόρων ετερογενών στοιχείων ασθενών και για την εξαγωγή διαφόρων βιοδεικτών. Οι εγγραφές του συστήματος μας αποτελούνται κυρίως από στοιχεία από το μητρώο ασθενών. Τα μητρώα των ασθενών αποτελούνται από μια σειρά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων για την πρόοδο PD, γονιδίων που σχετίζονται με το PD και δημογραφικών στοιχείων των ασθενών.

Στο επόμενο επίπεδο, το σύστημα έχει ως στόχο να αξιολογήσει την κατάσταση των ασθενών με αντίστοιχες θεραπείες PD με τη χρήση νευρωνικού δικτύου πολλαπλών στρώσεων. Αυτό το δίκτυο θα χρησιμοποιεί τεχνικές εποπτευόμενης μάθησης για δεδομένα εκπαίδευσης, προκειμένου να καθοριστεί η καταλληλότητα και η αποτελεσματικότητα των τυχόν νέων βιοδεικτών .

Ειδικότερα , η έρευνα διεξάγεται κατά μήκος των εξής βασικών αξόνων :

- μιτοχονδριακής Βιογένεση - Διακοπή του μιτοχονδριακού Dynamics
- αμυλοειδούς -β Αλληλεπίδραση και Μεταλλοϊόντα
- Αξιολόγηση του μιτοχονδριακού πληθυσμού ως ένα δυναμικό σύστημα
- Συχνότητες και Ηλεκτρομαγνητική Ανάλυση στο μιτοχονδριακό πληθυσμού
- κυτταρική σηματοδότηση και Autophagy
- Μεταλλοϊόντα Metabolim και mtDNA Ανάλυση
- Ρύθμιση μονοπατιών σηματοδότησης του Καρκίνου
- Πρωτεΐνη Cellular Network Collapses- Πρωτεϊνική ανακριβής πτύχωση και ρόλοι της συσσωμάτωσης σε νευροεκφυλιστικά νοσήματα
- Μοριακοί μηχανισμοί και μονοπάτια σηματοδότησης που συμβάλλουν στην νευρωνική δυσλειτουργία

Η σύγχρονη βιοφυσική φαίνεται να προσφέρει ισχυρά εργαλεία που δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί στη βιοτεχνολογία και τη μοριακή βιολογία. Το μέλλον της νευροεπιστήμης βασίζεται σε νέες προσεγγίσεις και τεχνολογικές εξελίξεις προκειμένου να αναπτυχθούν νέα φάρμακα και τα νέα πρωτόκολλα για την πρόωμη διάγνωση των νευροεκφυλιστικών ασθενειών. Στο BiHELab, βασιζόμαστε στις πληροφορίες που συγκεντρώσαμε από τη γονιδιωματική και υπολογιστική ανάλυση μοντέλων ώστε να αναπτύξουμε μια συστηματική προσέγγιση για πολύπλοκες βιολογικές διεργασίες .

β. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Τ.Ε.Ι.) Ιονίων Νήσων

Το Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων είναι ένα σχετικά νέο τεχνολογικό εκπαιδευτικό ίδρυμα, καθώς ιδρύθηκε το 2003. Η έδρα του Τ.Ε.Ι. βρίσκεται στο Αργοστόλι Κεφαλονιάς. Ωστόσο, τμήματα του Τ.Ε.Ι. βρίσκονται επίσης στο Ληξούρι Κεφαλονιάς, στην Ζάκυνθο και στην Λευκάδα. Το Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων έχει 4 Σχολές και αντίστοιχα 4 τμήματα¹³.

Διδακτικό και Διοικητικό Προσωπικό

Το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 το Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων διέθετε 190 μέλη Δ.Ε.Π., εκ των οποίων οι 156 ανήκαν στα τμήματα του Τ.Ε.Ι. που δίδασκαν και οι 34 δεν ανήκαν. Πιο αναλυτικά, από τα 190 μέλη Δ.Ε.Π. οι 25 ανήκαν στο τακτικό εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 165 στο εκπαιδευτικό προσωπικό με σύμβαση ορισμένου χρόνου. Όσον αφορά την ειδικότητά τους, 1 ήταν καθηγητής, 5 ήταν αναπληρωτές καθηγητές, 8 ήταν επίκουροι καθηγητές, 11 ήταν καθηγητές εφαρμογών, 59 ήταν επιστημονικοί συνεργάτες, 99 ήταν εργαστηριακοί συνεργάτες και 7 ήταν εκπαιδευτικοί ειδικών μαθημάτων. Στον Πίνακα 2.16 παρουσιάζεται η αναλυτική κατανομή των μελών Δ.Ε.Π. και των φοιτητών στα τμήματα του Τ.Ε.Ι., για το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012.

Πίνακας 2.16 :Αριθμός τακτικών και εκτάκτων μελών Δ.Ε.Π. και φοιτητών Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων για το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012

ΣΧΟΛΗ/ΤΜΗΜΑΤΑ	Μέλη Δ.Ε.Π.	Φοιτητές συνόλου χειμερινών εξαμήνων	Φοιτητές πέραν κανονικών εξαμήνων
Τεχνολογίας Βιολογικής Γεωργίας και Τροφίμων	19	198	293
Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία	36	519	213
Τεχνολογίας Ήχου και Μουσικών Οργάνων	26	336	213
Δημοσίων Σχέσεων & Επικοινωνίας	21	831	194
Διοίκησης Επιχειρήσεων	21	231	82
Τεχνολογίας Περιβάλλοντος και Οικολογίας	32	424	319
Προστασίας και Συντήρησης Πολιτισμικής Κληρονομιάς	16	362	0
Τεχνολογίας Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	19	177	0

¹³ ΦΕΚ-136-A

Προπτυχιακές Σπουδές

Σύμφωνα με προεδρικό διάταγμα υπ' αριθμόν 103 που εκδόθηκε στις 05/06/2013, το Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων συγκροτείται από τις εξής Σχολές και τμήματα:

1. **Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής**, με έδρα το Αργοστόλι
 - i. Τμήμα Τεχνολογίας Τροφίμων
2. **Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών**, με έδρα την Ζάκυνθο
 - i. Τμήμα Τεχνολόγων Περιβάλλοντος
 - i. Τεχνολογιών Φυσικού Περιβάλλοντος Τ.Ε.
 - ii. Συντήρησης Πολιτισμικής Κληρονομιάς Τ.Ε.
3. **Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας**, με έδρα την Λευκάδα
 - i. Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων
 - i. Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας
 - ii. Διοίκηση Επιχειρήσεων
 1. Διοίκηση Επιχειρήσεων
 2. Διοίκηση Πληροφοριακών Συστημάτων
4. **Σχολή Μουσικής Τεχνολογίας**, με έδρα το Ληξούρι
 - i. Τμήμα Τεχνολογίας Ήχου και Μουσικών Οργάνων

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 οι φοιτητές του Τ.Ε.Ι. ανήλθαν σε 3.078, με ποσοστό 46% άρρενες και 54% θήλειες. Ακόμα, στη Σχολή φοιτούσαν άλλοι 1.314 φοιτητές πέραν των κανονικών εξαμήνων (βλ. Πίνακα 14). Το ακαδημαϊκό έτος 2012-2013 οι φοιτητές του Τ.Ε.Ι. ανήλθαν σε 4.432, με ποσοστό 45% άρρενες και 55% θήλειες.

Για το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014, το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού, Αθλητισμού όρισε ότι οι εισακτέοι για το τμήμα Τεχνολογίας Τροφίμων θα είναι 125, για το Τμήμα Τεχνολόγων Περιβάλλοντος Τ.Ε. – Εισαγωγική Κατεύθυνση: Τεχνολογιών Φυσικού Περιβάλλοντος Τ.Ε. θα είναι 80, για το Τμήμα Τεχνολόγων Περιβάλλοντος Τ.Ε. – Εισαγωγική Κατεύθυνση: Συντήρησης Πολιτισμικής Κληρονομιάς Τ.Ε. θα είναι 80, για το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων - Εισαγωγική Κατεύθυνση: Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας θα είναι 130, για το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων - Εισαγωγική Κατεύθυνση: Διοίκηση Επιχειρήσεων θα είναι 130 και για το Τμήμα Τεχνολογίας Ήχου και Μουσικών Οργάνων θα είναι 100.

Ερευνητικές Επιδόσεις

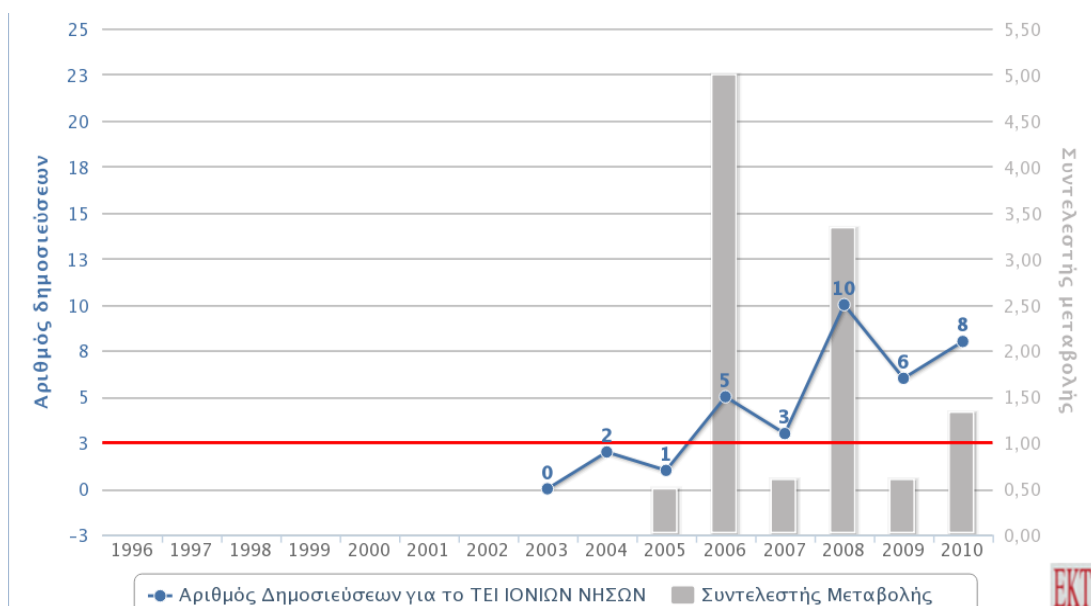
Το Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων δύναται επίσης μέσα από τις ερευνητικές του δραστηριότητες να συνδράμει στην βελτίωση των καινοτομικών επιδόσεων της Περιφέρειας. Για το λόγο αυτό, στην συνέχεια εξετάζεται και αναλύεται η ερευνητική του δράση και εξειδίκευση. Το Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, για την αποτελεσματική υλοποίηση των ερευνητικών του στόχων και στην προσπάθεια ανάπτυξης και ενδυνάμωσης του δικτύου έρευνας και καινοτομίας διαθέτει εκπαιδευτικά και ερευνητικά εργαστήρια σύγχρονου εξοπλισμού (βλ. Πίνακα 2.17).

Όπως φαίνεται στο Σχήμα 2.18, η παραγωγή δημοσιεύσεων του Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, από την ίδρυση του έως το 2010, ακολουθεί μια ανοδική, κατά βάση πορεία. Ωστόσο, ο αριθμός των δημοσιεύσεων κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Συνολικά, το μερίδιο του Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων στην συνολική παραγωγή δημοσιεύσεων ανήλθε την περίοδο 2006-2010 στο 1,1% (32).

Πίνακας 2.17 : Εργαστήρια τμημάτων Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων

Τμήμα	Εργαστήρια
Δημοσίων Σχέσεων & Επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> • Πολυμέσων • Πληροφορικής I – Εφαρμοσμένων Δημοσίων Σχέσεων • Πληροφορικής II – Επικοινωνίας και Διαχείρισης Πελατών • Πληροφορικής III • Πληροφορικής IV
Διοίκησης Επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορικής • Χρηματοοικονομικών και Μαθηματικών • Οργάνωσης και Διοίκησης
Τεχνολογίας Ήχου & Μουσικών Οργάνων	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμοσμένης Μηχανικής - Ακουστικής • Προηγμένων Τεχνικών Ηχογράφησης • Μεταπαραγωγής και Mastering • Ραδιοτηλεοπτικής Παραγωγής • Ηλεκτρονικών Συστημάτων Ήχου • Φυσικής – Μηχανικής • Σχεδιασμού Μουσικών Οργάνων από ισότροπα και ανισότροπα υλικά με Η/Υ
Τεχνολογίας Βιολογικής Γεωργίας & Τροφίμων	<ul style="list-style-type: none"> • Εδαφολογίας • Φυτοπαθολογίας και Εντομολογίας • Φυσιολογίας και Αρωματικών Φυτών • Μικροβιολογίας & Ελέγχου Τροφίμων • Χημείας • Βοτανικής • Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος
Τεχνολογίας Περιβάλλοντος & Οικολογίας	<ul style="list-style-type: none"> • Τομέα Φυσικής περιβάλλοντος και Πληροφορικής • Τομέα Χημείας και Μηχανικής Περιβάλλοντος • Τομέα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Οικολογίας
Προστασίας και Συντήρησης Πολιτισμικής Κληρονομιάς	<ul style="list-style-type: none"> • Φυσικοχημείας • Συντήρησης ζωγραφικών και ανόργανων υλικών • Συντήρησης ευπαθών υλικών (χαρτί και ύφασμα) • Πληροφορικής
Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση & την Οικονομία	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορικής • Δικτύων • Πληροφοριακών Συστημάτων • Διοίκησης και Μάρκετινγκ • Αρχιτεκτονικής και Συστημάτων (κοινό με ΤΠΤ)
Τεχνολογίας Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών	<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφορικής • Τηλεπικοινωνιών • Αρχιτεκτονικής και Ενσωματωμένων Συστημάτων (κοινό με ΕΠΔΟ)

Σχήμα 2.18: Αριθμός δημοσιεύσεων και συντελεστής μεταβολής για το Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, ανά έτος, για την περίοδο 1996-2010

Πηγή: Σαχίνη Ε., Μάλλιου Ν., Χούσος Ν., Καραϊσκος Δ., (2013), Ελληνικές Επιστημονικές Δημοσιεύσεις 1996-2010: Βιβλιομετρική Ανάλυση Ελληνικών Δημοσιεύσεων σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά - Scopus, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

Στο Σχήμα 2.19, παρουσιάζονται τα δεδομένα επιστημονικής και ερευνητικής δραστηριότητας του Τ.Ε.Ι. για τα έτη 2010-2012. Όσον αφορά στην απήχηση του ερευνητικού έργου με βάση τις αναφορές, για την ίδια περίοδο, το Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων είχε μερίδιο 1,4% με 117 αναφορές, καταλαμβάνοντας έτσι την δέκατη πέμπτη (προτελευταία) θέση.

Σχήμα 2.19 Επιστημονική και ερευνητική δραστηριότητα του Τ.Ε.Ι. για τα έτη 2010-2012

Τμήμα	Δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές			Εργασίες σε πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων με κριτές			Βιβλία, μονογραφίες, κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	4	4	2	8	6	6		3	1
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ	2	14	14	6	9	13	6	2	
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΗΧΟΥ & ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	2	4	1	3	8	6			
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	3	5	6	7	6	9	2	3	8
ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	4	1	3	2	5	4			1
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ	4	4	3	4	14	14			
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ & ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	23	19	12	29	17	19	7	10	6

Πηγή: Απολογισμός Ακαδημαϊκών Ετών 2010-2011 & 2011-2012, Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται ο αριθμός των δημοσιεύσεων μόνο των τακτικών καθηγητών του ΤΕΙ Ιονίων Νήσων για την περίοδο 2010-2012.

Πίνακας 2.18: Δημοσιεύσεις τακτικών καθηγητών ΤΕΙ Ιονίων Νήσων για την περίοδο 2011-2012

Έτος	2010	2011	2012
Σύνολο	42	51	41

Πηγή: Απολογισμός Ακαδημαϊκών Ετών 2010-2011 & 2011-2012, ΤΕΙ Ιονίων Νήσων

γ. Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας Ηπείρου και Ιονίων Νήσων

Το Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας (Κ.Τ.Ε.) Ηπείρου και Ιονίων Νήσων ιδρύθηκε το 2001 με έδρα την Άρτα και αποτελεί έναν αυτοδιοικούμενο οργανισμό, συνδεδεμένο με το Τ.Ε.Ι. Ηπείρου.

Στο Κ.Τ.Ε. Ηπείρου και Ιονίων Νήσων υπάγονται οι ακόλουθοι Τομείς Μεταφοράς Τεχνολογίας και Έρευνας (ΤΟ.Μ.Τ.Ε.):

- Ορεινής Οικονομίας και Ανάπτυξης, με έδρα τους Φιλιάτες.
- Αξιοποίησης Ελληνικής Χλωρίδας, με έδρα το Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου.
- Επικοινωνιών, με έδρα την Άρτα.
- Διάσωσης Γενετικού Υλικού και Γεωργίας - Κτηνοτροφίας, με έδρα το Αργοστόλι.
- Ελέγχου και προστασίας Θαλασσιού Πλούτου, με έδρα την Πρέβεζα.
- Οικολογίας και Τουρισμού, με έδρα την Παραμυθιά.
- Ελέγχου Παραγωγικότητας και Βελτίωσης των Ζώων, με έδρα την Άρτα.

Σκοπός του Κ.Τ.Ε. Ηπείρου και Ιονίων Νήσων είναι «η προαγωγή της τεχνολογικής έρευνας, η εφαρμογή των επιστημονικών και τεχνολογικών πορισμάτων για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων της παραγωγικής διαδικασίας, της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης των Περιφερειών Ηπείρου και Ιονίων Νήσων, η βελτίωση των μεθόδων και παραγωγικών διαδικασιών με τις οποίες εξυπηρετούνται ανάγκες της περιφέρειας αυτής και κατ' επέκταση της χώρας, η ανάπτυξη εφαρμογών και προϊόντων, η παροχή υπηρεσιών, καθώς και η υποστήριξη βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων».

δ. Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού Ιονίων Νήσων

Η Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.) Ιονίων Νήσων ιδρύθηκε το 1975 στο Αργοστόλι της Κεφαλονιάς και είναι αποκλειστικά σχολή Πλοιάρχων. Κατά την διάρκεια των σπουδών τους οι σπουδαστές έχουν την δυνατότητα εσωτερικής φοίτησης.

Η Α.Ε.Ν. Ιονίων Νήσων διέθετε την χρονιά 2011-2012, 9 μέλη Ε.Π., εκ των οποίων 2 ανήκαν στο τακτικό εκπαιδευτικό προσωπικό και 7 στο εκπαιδευτικό προσωπικό με σύμβαση ορισμένου χρόνου. Από το προσωπικό αυτό, 1 ήταν επίκουρος καθηγητής, 1 ήταν καθηγητής εφαρμογών, 5 ήταν επιστημονικοί συνεργάτες και 2 ήταν εργαστηριακοί συνεργάτες.¹⁴ Όσον αφορά τους σπουδαστές, για την έναρξη της περιόδου 2011-2012, ανέρχονταν στους 226, με ποσοστό 80% άρρενες και 20% θήλεις.

ε. Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ.) Αργοστολίου

Η Βιομηχανική Περιοχή Αργοστολίου ιδρύθηκε το 1986 και έχει συνολική έκταση 120 στρέμματα. Στην ΒΙ.ΠΕ. είναι εγκατεστημένες συνολικά 80 επιχειρήσεις, αριθμός που αντιστοιχεί σε ποσοστό πληρότητας 100%. Αξίζει να σημειωθεί τέλος ότι στην ΒΙ.ΠΕ. Αργοστολίου δεν έχουν υπάρξει περιπτώσεις επιχειρήσεων που να παράγουν επικίνδυνα απόβλητα.

¹⁴ Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής : <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?pparam=A1403&rparam=SED31&yparam=201100&mytabs=0>

στ. ΚΙΕ/ΕΥΔΟΞΟΣ

Το ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΚΙΕ) συναποτελείται από το Εθνικό Αστεροσκοπείο της Εκπαιδευσεως – ΕΥΔΟΞΟΣ και το Εθνικό Κέντρο Αστρονομίας – ΕΥΔΟΞΟΣ και αποτελεί επιστημονικό κοινωφελές Ίδρυμα του Ελληνικού Κράτους (ΝΠΔΔ) το οποίο συνεστήθη με το Προεδρικό Διάταγμα 252 (ΦΕΚ 301, 13-12-2005) με πρωτοβουλία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κεφαλληνίας και Ιθάκης προκειμένου να εκπληρώσει τον σκοπό παραχώρησης (1999) της πρώην στρατιωτικής αναμεταδοτικής βάσεως Αίνου Κεφαλληνίας, σκοπός ο οποίος ήταν ο μετασχηματισμός της σε αστρονομικό επιστημονικό κέντρο της ελληνικής περιφέρειας.

Το ΚΙΕ/ΕΥΔΟΞΟΣ εξελίχθηκε σε ευρωπαϊκής εμβέλειας ειδικό αστρονομικό επιστημονικό κέντρο που θεραπεύει κυρίως την αστρονομική οργανολογία, την τηλε-εργαστηριακή εκπαίδευση και προσφάτως επεκτάθηκε στις διαστημικές εφαρμογές και την ατμοσφαιρική οπτική. Δημιουργήθηκε προοδευτικά από το 1995 έως το 2004 στο όρος Αίνος της Κεφαλονιάς από δραστήριες επιστημονικές ομάδες απαρτιζόμενες από νέους επιστήμονες διαφόρων προελεύσεων (Σχολή Ναυτικών Δοκίμων, ΕΚΕΦΕ/Δημόκριτος, Πανεπιστήμιο Αθηνών κα), σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση και ακολούθως θεσπίστηκε (2005) ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ίδρυμα) ούτως ώστε να αειφορήσουν οι επιστημονικές εγκαταστάσεις που συγκροτήθηκαν στην παραχωρηθείσα για το σκοπό του ορεινή βάση, μέσω διαδοχικών επιτυχημένων προγραμμάτων έρευνας. Σήμερα το ΚΙΕ/ΕΥΔΟΞΟΣ αποτελεί πρότυπο κέντρο που δύναται να παρέχει την ευκαιρία σε μαθητές από όλη την Ευρώπη να χρησιμοποιήσουν (μέσω internet) εγκαταστάσεις που δεν διαθέτουν τα μεμονωμένα σχολεία του εκπαιδευτικού συστήματος και ταυτόχρονα παρέχει τη δυνατότητα σε νέους ερευνητές από όλη την Ευρώπη να υλοποιήσουν ερευνητικά προγράμματα που έχουν επινοήσει και δεν μπορούν να εκτελεσθούν σε άλλα διεθνή κέντρα.

Το ίδρυμα υπήρξε το πρώτο ρομποτικό αστεροσκοπείο στην Ελλάδα καθώς και η αιτία της εκπόνησης πρωτοποριακού εκπαιδευτικού προγράμματος, το οποίο εφαρμόστηκε σε πλήθος σχολεία της Ευρώπης και κατατάχθηκε στις γνωστικές περιοχές “αριστείας” κατά την πρόσφατη αξιολόγηση του Ινστιτούτου Πυρηνικής Φυσικής του ΕΚΕΦΕ/Δημόκριτος (που διετέλεσε συντονιστικός φορέας/ανάδοχος).

Διεθνής Θέση του ΚΙΕ/ «Ε»:

A. Το Εθνικό Κέντρο Αστρονομίας του ΚΙΕ/ΕΥΔΟΞΟΣ:

Το ΚΙΕ/ΕΥΔΟΞΟΣ αποτελεί ιδρυτικό και λίαν ενεργό μέλος του Παγκοσμίου Δικτύου Ετερογενών Τηλεσκοπίων (HTN – Heterogeneous Telescope Network) προς το οποίο έχει αναλάβει ερευνητικές υποχρεώσεις και διατηρεί τρέχουσες συνεργασίες στον τομέα του σχεδιασμού και ανάπτυξης ρομποτικής αστρονομικής οργανολογίας. Συμμετέχει σε εξελισσόμενο **μακροπρόθεσμο** (2008-2014) ερευνητικό Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας του Διαστήματος (ESA) με συντονιστή το Πανεπιστήμιο της Βιέννης για πειράματα θεμελιώδους Φυσικής από το Διάστημα (**πρόγραμμα QSPACE-ESA topical team**). Επίσης, συνεργάζεται με το τμήμα Αστρονομίας του Πανεπιστημίου της Πάδοβας καθώς και με το τμήμα πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Πολυτεχνείου της Πάδοβας (Ιταλία). Επιπλέον, στο Εθνικό Κέντρο Αστρονομίας του ΚΙΕ/ΕΥΔΟΞΟΣ εγκαταστάθηκε (Σεπτέμβριος 2010) το γερμανικής κατασκευής μεγάλο τηλεσκόπιο “Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή” (διαμ. 1.4μ) στον Αίνο της Κεφαλονιάς, στο επιστημονικό πλαίσιο του εκτελουμένου προγράμματος στρατηγικής συνεργασίας με το ανωτέρω πρόγραμμα της ESA. Το σύστημα αυτό είναι το πλέον σύγχρονο και αριστοποιημένο για δορυφορικές παρατηρήσεις αμυδρού φωτός από διαστημικές τεχνητές και φυσικές πηγές ηλεκτροοπτικό σύστημα στην Ελλάδα ενώ επεκτείνει και συμπληρώνει τις οργανολογικές δυνατότητες των υπολοίπων τηλεσκοπίων της χώρας μας. Τέλος, το ΚΙΕ/ΕΥΔΟΞΟΣ έχει πραγματοποιήσει πλήθος διεθνών επιστημονικών συνεδρίων στην Κεφαλονιά ως πόλος έλξης της σχετικής δραστηριότητας όπως το διεθνές συνέδριο “Advanced Technologies in Education”, το 7^ο Διεθνές Συνέδριο της Ελληνικής Αστρονομικής Εταιρείας, με αποκορύφωμα το παγκόσμιο 2nd Heliospheric Network Workshop της NASA, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Διαστήματος και της Ακαδημίας Αθηνών, το 2008.

B. Το Εθνικό Αστεροσκοπείο της Εκπαιδεύσεως ΕΥΔΟΞΟΣ

Είναι ένα από τα τρία σπουδαιότερα εκπαιδευτικά αστεροσκοπεία της Ευρώπης, το μεγαλύτερο τέτοιο κέντρο στην Ελλάδα και η παροχή υπηρεσιών του είχε χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στα πλαίσια του προγράμματος Preparatory and innovative actions – eLearning action plan – DG EAC/25/01). Λειτουργεί στο όρος Αίνος της Κεφαλονιάς σε υψόμετρο 1040μ (επίσης στο χώρο πρώην στρατιωτικών εγκαταστάσεων του ΝΑΤΟ) και αποτελεί επίσημο διαδικτυακό αστεροσκοπείο του εκπαιδευτικού συστήματος και το πρώτο και μόνο ρομποτικό αστεροσκοπείο της χώρας μας. Το ΕΥΔΟΞΟΣ εξυπηρετεί σχολεία και πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού παρέχοντάς τους μεταξύ άλλων τηλεματική πρόσβαση στο υπερσύγχρονης τεχνολογίας ρομποτικό τηλεσκόπιο “Ανδρέας Μιχαλιτσιάνος” (ΤΑΜ) που αναπτύχθηκε στον Αίνο το 2000.

Πλήθος και διάκριση του προσωπικού σε κατηγορίες

Το ερευνητικό προσωπικό του ΚΙΕ/ΕΥΔΟΞΟΣ εκ της φύσεως και του ειδικού χαρακτήρα του ως σύμπλεγμα δύο μακρόθεν ελεγχόμενων αστεροσκοπειών απαρτίζεται από τους επιστήμονες/ερευνητές της παγκόσμιας ερευνητικής κοινότητας που υποβάλλουν προγράμματα για την επιστημονική χρήση των προηγμένων διατάξεων των δύο αστεροσκοπειών του Κέντρου, καθώς επίσης από τους συνεργαζόμενους επί τη βάση προγραμματικών συμφωνιών με άλλα ιδρύματα και Πανεπιστήμια των οποίων ο αριθμός κυμαίνεται. Παράλληλα το ΚΙΕ διατηρεί τον σταθερό πυρήνα των 8 συνεργαζόμενων ερευνητών που συνετέλεσαν στην δημιουργία του οι οποίοι κατέχουν μόνιμες θέσεις στην Ανωτάτη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων, στο ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος» και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ζ. Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Θετικών Επιστημών & Εφαρμογών (ΕΙΘΕ)

Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Θετικών Επιστημών & Εφαρμογών (με διακριτικό τίτλο ΕΙΘΕ) είναι Αστική Εταιρία μη Κερδοσκοπικού χαρακτήρα, έχει έδρα την πόλη της Κέρκυρας και πρόκειται να στεγαστεί σε κτήρια του Κτήματος Mon Repos. Ιδρύθηκε το 2006 από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και το Δήμο Κερκυραίων. Στο Ινστιτούτο συμμετέχουν ήδη το ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, και μερικά από τα πιο έγκυρα Ερευνητικά Κέντρα και Πανεπιστήμια της Ευρώπης ενώ έχουν δρομολογηθεί οι διαδικασίες για τη συμμετοχή μιας σειράς άλλων Ευρωπαϊκών Ιδρυμάτων αντίστοιχου επιπέδου.

Το Ινστιτούτο αυτό λειτουργεί ως επέκταση - χρονικά και θεματικά - των δραστηριοτήτων ενός εξαιρετικά επιτυχημένου προγράμματος με την επωνυμία Corfu Summer Institute on Elementary Particle Physics, που λειτούργησε από το 1982 ως συνεργασία, μεταξύ του ΕΜΠ, του Ε.ΚΕ.Φ.Ε. Δημόκριτος, Ελληνικών Πανεπιστημίων, του Δήμου Κερκυραίων και της Νομαρχίας Κέρκυρας.

Οι σκοποί του ΕΙΘΕ είναι:

- α. η προαγωγή του μετώπου της Ευρωπαϊκής Ερευνητικής δραστηριότητας στην ευρύτερη περιοχή των Θετικών Επιστημών & Εφαρμογών τους,
- β. η εκπαίδευση νέων επιστημόνων σε μεταπτυχιακό και μεταδιδακτορικό επίπεδο,
- γ. η ανάπτυξη προγράμματος εκλαΐκευσης της δραστηριότητας στην περιοχή των Θετικών Επιστημών και Εφαρμογών τους και σύνδεσής της με τα ενδιαφέροντα του ευρύτερου κοινού.

Το ΕΙΘΕ με τους συγκεκριμένους στόχους που θέτει φιλοδοξεί να δημιουργήσει ένα χώρο:

- i. σύνθεσης της ευρωπαϊκής ερευνητικής παραγωγής στις Θετικές Επιστήμες και Εφαρμογές τους,
- ii. σύνθεσης της ευρωπαϊκής ερευνητικής παραγωγής στις Θετικές Επιστήμες και Εφαρμογές τους με το αντίστοιχο διεθνές επιστημονικό γίγνεσθαι και
- iii. πρωτογενούς ερευνητικής παραγωγής.

Η προώθηση του μετώπου της ευρωπαϊκής έρευνας προγραμματίζεται να επιτευχθεί με τα εξής μέσα:

- Διεθνή Επιστημονικά Συνέδρια και Επιστημονικές Συναντήσεις Εργασίας μικρής διάρκειας με στόχους τόσο την ενημέρωση στις εξελίξεις σε ευρύτερους ερευνητικούς τομείς όσο και την σύνθεση της ερευνητικής παραγωγής σε ειδικές κατευθύνσεις.
- Ερευνητικές Συναντήσεις Εργασίας μεγάλης διάρκειας με στόχο την πρωτογενή ερευνητική παραγωγή σε ειδικά ερευνητικά θέματα.
- Μεταπτυχιακή και Μεταδιδακτορική εκπαίδευση Νέων Επιστημόνων σε θέματα ερευνητικής και τεχνολογικής αιχμής μέσα από προγράμματα παγκόσμιας εμβέλειας είτε ταχύρρυθμα είτε μεγάλης διάρκειας.

Στην πράξη τα παραπάνω σημαίνουν ότι στη πλήρη ανάπτυξή του το ΕΙΘΕ θα λειτουργεί ερευνητικά με ένα σύνολο επιστημόνων, κυρίως ευρωπαίων, που θα κυμαίνεται μεταξύ 20-60 και ένα μικρό αριθμό υποστηρικτικού προσωπικού που περιγράφεται παρακάτω. Σε συχνά χρονικά διαστήματα θα γίνονται Διεθνείς Συναντήσεις με τη μορφή είτε Συνεδρίων Εργασίας (Workshops), είτε Διεθνών Συνεδρίων (International Conferences), είτε Ταχύρρυθμων Μεταπτυχιακών Σχολείων (Summer Schools).

- Τα Συνέδρια Εργασίας και τα Ταχύρρυθμα Μεταπτυχιακά Σχολεία αναμένεται να συγκεντρώνουν ένα σύνολο 80 - 200 ατόμων και η χρηματοδότησή τους αναμένεται να γίνεται, όπως και στο παρελθόν, κυρίως από τα Ευρωπαϊκά Ερευνητικά Δίκτυα (RTN, ITN European Programmes).
- Τα Διεθνή Συνέδρια είναι δυνατόν να συγκεντρώνουν 200-500 συνέδρους. Η χρηματοδότησή τους θα γίνεται κυρίως από το ποσό που καταβάλουν οι σύνεδροι ως συμμετοχή (fees) και από άλλες πηγές, διεθνείς ή εθνικές, με φροντίδα των οργανωτικών τους επιτροπών.

2.2.5 ΤΠΕ , Ευρυζωνικά Δίκτυα και Καινοτομία

Κομβικό ρόλο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων αποτελεί η ένταξη εργαλείων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της Περιφέρειας. Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αν και έχει δυναμική υποδομών και ανθρώπινων πόρων, εντούτοις παρά την σημαντική πρόοδο, εμφανίζει χαμηλές επιδόσεις σε ΤΠΕ. Σύμφωνα με την σχετική έρευνα του «Παρατηρητηρίου για την Ψηφιακή Ελλάδα», με τίτλο «Ταυτότητα Χρηστών Internet στην Ελλάδα» (Μάρτιος 2010), οι Ιόνιοι Νήσοι βρίσκονται στην 6η θέση σχετικά με το ποσοστό (41,6%) χρήσης Η/Υ και στην 8η θέση σχετικά με το ποσοστό (37%) χρήσης του Διαδικτύου. Εντούτοις είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η ποσοστιαία μεταβολή χρήσης του Διαδικτύου την περίοδο 2005 - 2008 είναι 66% για τα Ιόνια. Σε επίπεδο νοικοκυριών, το ποσοστό κατ' οίκον σύνδεσης στο διαδίκτυο για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι 35% (6η θέση μεταξύ των περιφερειών της χώρας).

Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων έχει αξιοποιηθεί σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό η δυνατότητα χρήσης των ηλεκτρονικά διαθέσιμων δημόσιων υπηρεσιών. Σύμφωνα με τη σχετική έρευνα του «Παρατηρητηρίου για την Ψηφιακή Ελλάδα», με τίτλο «Έρευνα για την ανάπτυξη & διείσδυση υπηρεσιών ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης Πολιτών & Επιχειρήσεων» (Σεπτέμβριος 2012), η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων έχει την 3^η μεγαλύτερη διείσδυση με ποσοστό 52,4% στις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που προσφέρουν οι δημόσιες υπηρεσίες σε πολίτες και επιχειρήσεις. Οι τεχνολογίες πληροφορικής με στόχο τον τουρισμό και το περιβάλλον αποτελούν τομείς πολλά υποσχόμενους για την περιφερειακή ανάπτυξη. Το Τμήμα Πληροφορικής έχει επεξεργαστεί καινοτόμες ιδέες σε δύο εξειδικευμένα τμήματα της αγοράς: α) ψηφιακό περιεχόμενο (e-content) και ανάπτυξη της δημιουργικής βιομηχανίας, όπως 3D animation, διαδραστικά περιβάλλοντα, διαχείριση ηλεκτρονικού περιεχομένου, τρισδιάστατο ήχο, εικονική πραγματικότητα σε video games, και β) χρήση της πληροφορικής για την πρόληψη και διαχείριση φυσικών καταστροφών, περιβαλλοντικούς κινδύνους, διαχείριση φυσικών πόρων, και προώθηση του τουρισμού.

Πίνακας 2.19: Επιδόσεις σε ΤΠΕ ανά Περιφέρεια

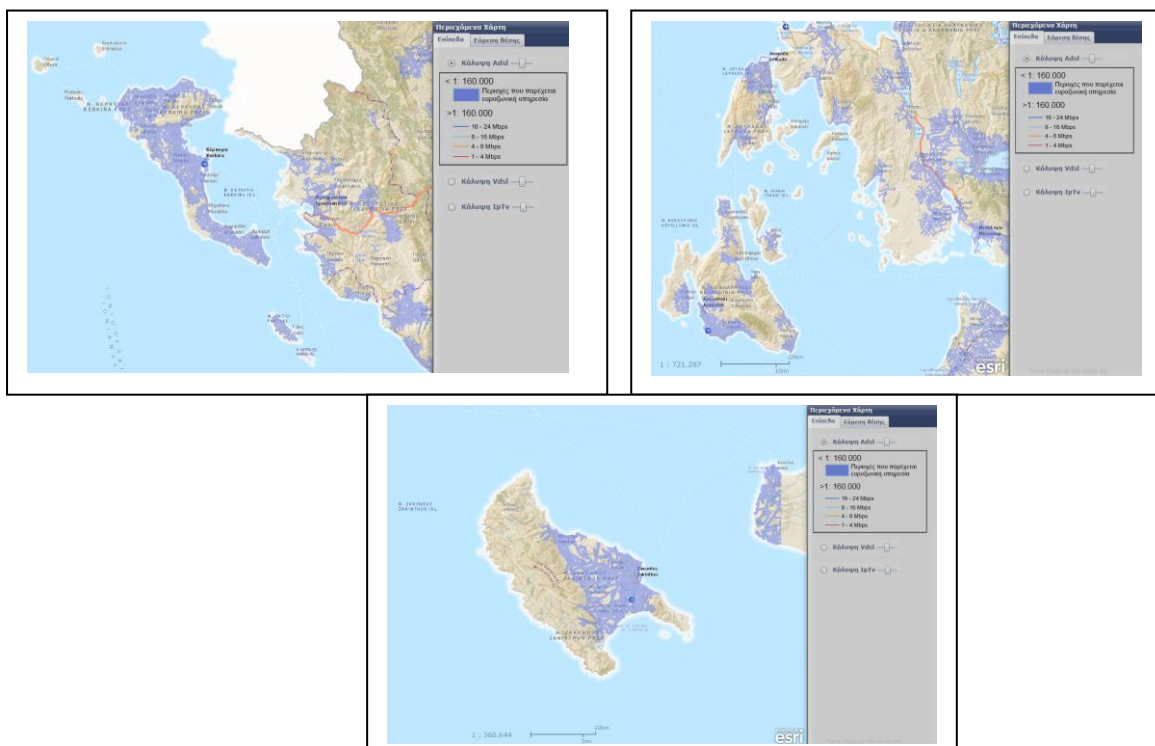
ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ. ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔ.	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔ.	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΠΕΛΟΠΟΝ-ΝΗΣΟΣ	ΑΤΤΙΚΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ	Συγκριτική περίοδο αναφοράς / Πινακίδα συνινεία	ΗΠΕΙΡΟΣ
Χρήση Η/Υ (%)	39	42,4	31,3	29,6	41,6	39	36,2	33,6	57,3	41,7	45,4	44,6	2008	31,4
Χρήση διαδικτύου (%)	39,4	41,3	32,8	28,4	37	38,8	36,5	34,6	57	41,9	47,2	43,8	2008	32,2
Μεταβολή χρήσης του διαδικτύου (% 2005-2008)	108	84	25	49	66	154	128	198	79	238	129	137	2008	64
Νοικοκυριά με πρόσβαση στο διαδίκτυο (%)	29,7	36,8	21,3	25,3	35	30,7	32,1	30,3	56	38,9	44,1	37,5	2008	26,2
Χρήση Ηλεκτρονικά Διαθέσιμων Δημόσιων Υπηρεσιών (%)	43,5	32,4	31,5	33,3	52,4	7,1	61,7	29,7	34,9	61,3	19,5	37,7	2011	17,6

Πηγή: Παρατηρητήριο Ψηφιακής Ελλάδας

Όσον αφορά την ευρυζωνική διαθεσιμότητα και τη χρήση του Διαδικτύου, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων δεν έχει πολύ καλή απόδοση. Όπως προαναφέρθηκε σύμφωνα με την έρευνα «Χρήστες του διαδικτύου στην Ελλάδα» (Μάρτιος 2010) του Παρατηρητηρίου για την Ψηφιακή Ελλάδα, η χρήση υπολογιστών ήταν 41,6% και η χρήση του διαδικτύου έφτανε μόλις το 37%. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν σαφή ένδειξη ότι η διείσδυση των ΤΠΕ εξακολουθεί να είναι περιορισμένη, αν και η Περιφέρεια φιλοξενεί ένα τεράστιο αριθμό τουριστών από τις ανεπτυγμένες χώρες κάθε χρόνο. Τα πλέον αξιοσημείωτα έργα ΤΠΕ που έχουν υλοποιηθεί τα τελευταία χρόνια αφορούσαν στην αρχειοθέτηση των ιστορικών αρχείων, εφαρμογές ηλεκτρονικής κράτησης εισιτηρίων (e-booking) για τη βιομηχανία του τουρισμού, σύστημα πρόληψης φυσικών καταστροφών, καθώς και την εφαρμογή των μητροπολιτικών οπτικών δικτύων πρόσβασης (MAN). Η περιοχή φιλοξενεί ένα μικρό αριθμό των επιχειρήσεων ΤΠΕ, επικεντρωμένες κυρίως στην ενσωμάτωση συστημάτων και τη συντήρηση και υποστήριξη λογισμικού για τις κρατικές υπηρεσίες και για το ξενοδοχειακό και το λιανικό κλάδο. Τα δύο ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι σήμερα οι κύριοι πόλοι για τη διατήρηση έμπειρων επαγγελματιών ΤΠΕ και την παραγωγή νέων επιστημόνων με επαρκές υπόβαθρο σε ΤΠΕ.

Ευρυζωνικό Διαδίκτυο: η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών ευρυζωνικών συνδέσεων για όλα τα νοικοκυριά είναι ένας σημαντικός ευρωπαϊκός στόχος. Η Περιφέρεια θα πρέπει να συμπληρώσει όλες τις σχετικές εθνικές και ευρωπαϊκού επιπέδου ενέργειες για την περαιτέρω επέκταση της ευρυζωνικότητας στην Περιφέρεια. Πιθανές δράσεις μπορεί να είναι η εγκατάσταση δημόσιων δωρεάν σημείων διαδικτυακής πρόσβασης σε διάφορα τουριστικά αξιοθέατα, στα λιμάνια, τα σχολεία, χώροι αναψυχής / αθλητισμού, εκκλησίες, κλπ. Η Περιφέρεια μπορεί να διερευνήσει επίσης τρόπους για τη βελτίωση της χρήσης των υφιστάμενων μητροπολιτικών δικτύων και την παροχή κατάλληλων κινήτρων για την ανάπτυξη στην Περιφέρεια της επόμενης γενιάς δικτύων κινητής τηλεφωνίας (π.χ. LTE).

Σχετικά με το ευρυζωνικό τηλεπικοινωνιακό δίκτυο (συνδέσεις ADSL), η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων παρουσιάζει ένα δυναμικό προφίλ, με ιδιαίτερα αυξημένη πρόσβαση των νοικοκυριών στο διαδίκτυο, αφού είναι η έκτη περιφέρεια της χώρας. Η κατάσταση όσον αφορά τις υφιστάμενες ευρυζωνικές παροχές κρίνεται ικανοποιητική, ενώ η μη κάλυψη ορισμένων μικρών νησιών οφείλεται σε αδυναμίες της τεχνολογίας δικτύου πρόσβαση. Αναλυτική απεικόνιση του υφιστάμενου ευρυζωνικού δικτύου παρουσιάζεται παρακάτω.

Πηγή: Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών & Ταχυδρομείων

Τέλος, οι ΜΜΕ αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας της περιφέρειας, αλλά καλύπτουν κυρίως τοπικές ανάγκες και συνεπώς δεν συνδέονται με τις εθνικές και διεθνείς αλυσίδες αξίας, γεγονός που εμποδίζει τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό, την ανταγωνιστικότητα και τις προοπτικές ανάπτυξής τους. Από μία θετική σκοπιά, η σχετική ομάδα 19 περιφερειών της ΕΕ27 έχει το μεγαλύτερο μέσο όρο (ανάμεσα στις περιφερειακές ομάδες του RIM) στην «καινοτόμο επιχειρηματικότητα» (με βάση το μερίδιο ΜΜΕ οι οποίες δηλώνουν στην Έρευνα Κοινωνικής Καινοτομίας ότι έχουν εισαγάγει καινοτομίες), αλλά και το χαμηλότερο βαθμό στην «τεχνολογική καινοτομία»: η επιχειρηματική Ε&Α και ευρεσιτεχνιακή κατοχύρωση είναι πολύ χαμηλή ενώ οι δαπάνες για καινοτομίες όχι από Ε&Α (ως % κύκλου εργασιών) είναι υψηλότερο από κάθε άλλη ομάδα. Αυτό σημαίνει ότι η καινοτομία λαμβάνει χώρα ως επί το πλείστον μέσω ενσωμάτωσης γνώσης η οποία έχει δημιουργηθεί αλλού από αγορά έτοιμων τεχνολογιών.

Σύμφωνα δε με την έρευνα της «ΚτΠ ΑΕ» (2013) « Επενδύσεις σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) το 34% των ΜΜΕ της ΠΙΝ διέθεσαν το 2011 κεφάλαια για ΤΠΕ (9^η θέση στις 13 Περιφέρειες της χώρας), αλλά με βάση το ποσοστό επί των συνολικών εξόδων των ΜΜΕ που αφορούσε η δαπάνη για ΤΠΕ, η ΠΙΝ κατατάσσεται στην τελευταία θέση με 6,8%.

Την τελευταία δεκαετία τα Ιόνια Νησιά συμμετείχαν μόνο σε ένα πρόγραμμα συνεργασίας από την οικογένεια RITTS, RIS, RIS+ και RPIA: το 3i – Καινοτομία στα Ιόνια Νησιά (2003-2005). Το πρόγραμμα 3i επικεντρώθηκε στον τομέα του τουρισμού και στη δημιουργία νέων υπηρεσιών βασισμένων στη διαχείριση ποιότητας και τις εφαρμογές ΤΠΕ. Οι κύριοι στόχοι ήταν: 1) μίξη ψηφιακών υπηρεσιών με παραδοσιακές τουριστικές, 2) βελτίωση υφιστάμενων επιχειρήσεων, 3) δημιουργία νέων υπηρεσιών και καινοτόμων start-ups στον τουρισμό, τον πολιτισμό και τη γεωργία, 4) ενδυνάμωση περιφερειακών φορέων για διαχείριση της λήψης αποφάσεων σχετικά με περιβαλλοντικούς κινδύνους, 5) παροχή υποστήριξης για καινοτόμες δράσεις στην περιφέρεια, και 6) μεταφορά βέλτιστων πρακτικών από άλλες ελληνικές και ευρωπαϊκές περιφέρειες.

Ένα παράδειγμα από τα αποτελέσματα του προγράμματος 3i ήταν η δικτυακή πύλη Ψηφιακή Κέρκυρα . Το 3i σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε τοπικά και αντανάκλωσε τις επιλογές, τις ανάγκες και τις κατευθύνσεις των πιο σημαντικών εμπλεκόμενων φορέων της περιφέρειας. Το πρόγραμμα βρισκόταν υπό την εποπτεία μίας συντονιστικής επιτροπής με μέλη από τη Γενική Γραμματεία της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, τη Διαχειριστική Αρχή του ΠΕΠ, το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Κέντρο Τηλεματικής Δυτικής Ελλάδας, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (ΙΤΥΕ) του Αριστοτελείου Παν/μιου Θεσ/νικής, τα Επιμελητήρια των Ιονίων νησιών, και τον Τουριστικό Οργανισμό Ιονίων Νήσων (ΕΤΙΝ).

Σχήμα : Ψηφιακή περιήγηση του ιστορικού κέντρου της Κέρκυρας

2.3

Η θέση της ΠΙΝ στον Ευρωπαϊκό χάρτη Έρευνας, Τεχνολογίας και

Καινοτομίας

Η θέση της περιφέρειας στον ευρωπαϊκό χάρτη είναι πολύ αδύναμη. Όλοι οι δείκτες ου σχετίζονται με την έρευνα, την τεχνολογία, την καινοτομία και τις αντίστοιχες δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού είναι πολύ χαμηλοί. Οι δημόσιες και ιδιωτικές δαπάνες είναι μικρές, ιδιαίτερα οι ιδιωτικές ανύπαρκτες. Το ποσοστό του ενεργού πληθυσμού που δραστηριοποιείται στον χώρο αυτόν είναι ελάχιστο, εκτός φυσικά του αντίστοιχου ακαδημαϊκού χώρου.

Ο χώρος της εκπαίδευσης και της μάθησης γενικότερα είτε σε επίπεδο μαθητικό (λυκείου) είτε σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρουσιάζεται ανησυχητικά προβληματικός με ενδείξεις πως η παιδευτική προσπάθεια του ακαδημαϊκού χώρου δεν αποδίδει αλλά και τα αποτελέσματα της έρευνας είναι χαμηλά (π.χ. αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας).

Οι διεθνείς συνεργασίες στους χώρους έρευνας δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως εντυπωσιακές. Παρόλα αυτά συγκεκριμένοι τεχνολογικοί τομείς και προγράμματα σπουδών παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και συνάφεια με του διαφαινόμενους ανταγωνιστικούς κλάδους της τοπικής οικονομίας όπως στην περίπτωση των εφαρμογών της πληροφορικής, την συσχέτιση των σπουδών με την δημιουργική βιομηχανία και φυσικά την υποστήριξη του πρωτογενή τομέα.

Πίνακας 2.20: Συγκριτικοί δείκτες καινοτομικών επιδόσεων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

	Δείκτης	ΕΕ27	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	Συγκριτική περίοδο αναφοράς / Πρόσφατα στοιχεία
Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη	Δαπάνη για Ε&Α (% του ΑΕΠ)	1,82	0,67	0,13	2005 / Ελλάδα: 0,59 (2006), ΕΕ27: 2,03 (2011)
	Συνολική Δαπάνη για Ε&Α (εκ.ευρώ)	201962,553	1153,526	5,009	2005 / Ελλάδα: 1.341,6 (2006), ΕΕ27: 256.586,52 (2011)
	Δαπάνη επιχειρήσεων για Ε&Α (εκ.ευρώ)	127127,224	357,356	0,119	2005 / Ελλάδα: 383,53 (2007), ΕΕ27: 159.975,9 (2011)
	Δημόσια Δαπάνη για Ε&Α (εκ.ευρώ)	27530,686	233,9	0,44	2005 / Ελλάδα: 280,68 (2007), ΕΕ27: 325527,66 (2011)
	Πανεπιστημιακή δαπάνη για Ε&Α (εκ.ευρώ)	45389,45	547,72	4,45	2005 / Ελλάδα: 660,5 (2007), ΕΕ27: 61554,69 (2011)
Πληθυσμός με γνώσεις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	Μαθητικός Πληθυσμός	107.517.049	2.157.590	36053	2008
	Μαθητικός Πληθυσμός Ανώτατης Εκπαίδευσης (ISCED 5-6)	19.040.174	637.623	5790	2008
	Μαθητικός Πληθυσμός Ανώτατης Εκπαίδευσης (ISCED 5-6) (% επί του συνολικού μαθητικού πληθυσμού)	17,7	29,6	16,1	2008
	Μαθητικός Πληθυσμός Ανώτατης Εκπαίδευσης (ISCED 5-6) (% επί του συνολικού μαθητικού πληθυσμού Ανώτατης Εκπαίδευσης της χώρας)	:	95,3	41,8	2008
	Μαθητικός Πληθυσμός Ανώτατης Εκπαίδευσης (ISCED 5-6) (% επί του συνολικού πληθυσμού 20-24 ετών)	:	100	0,9	2008
	Μαθητικός πληθυσμός (ISCED 0-6) (% επί του συνολικού πληθυσμού)	:	19,2	15,8	2008
	Πληθυσμός ηλικίας 25-64 ετών με γνώσεις Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (% επί του συνολικού πληθυσμού 25-64 ετών)	27,7	26,1	14,7	2012
	Πληθυσμός ηλικίας 30-34 που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (% επί του συνολικού πληθυσμού 30-34 ετών)	35,8	30,9	16,1	2012
Προσωπικ ό στην Έρευνα	Προσωπικό Έρευνας και Ανάπτυξης (σύνολο)	3182538	61454	382	2005
	Προσωπικό Έρευνας και Ανάπτυξης (γυναίκες)	1100869	25136	170	2005

	Δείκτης	ΕΕ27	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	Συγκριτική περίοδο αναφοράς / Πρόσφατα στοιχεία
	Προσωπικό Έρευνας και Ανάπτυξης Επιχειρήσεων	1304106	12896	5	2005
	Προσωπικό Έρευνας και Ανάπτυξης Κρατικών Φορέων	399871	7861	79	2005
	Προσωπικό Έρευνας και Ανάπτυξης Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	1445309	40486	298	2005
	Προσωπικό Έρευνας και Ανάπτυξης (% εργατικού δυναμικού)	1,38	1,27	0,39	2005 / ΕΕ27: 1,53 (2009)
	Προσωπικό Έρευνας και Ανάπτυξης (% συνόλου απασχολουμένων)	1,51	1,41	0,42	2005/ ΕΕ27: 1,68 (2009)
	Ερευνητές (σύνολο)	2011319	33396	217	2005
	Ερευνητές (γυναίκες)	625562	12147	89	2005
	Ερευνητές σε επιχειρήσεις	705964	6357	3	2005
	Ερευνητές στο δημόσιο τομέα	216559	2916	18	2005
	Ερευνητές στην ανώτατη εκπαίδευση	1067690	23984	196	2005
	Ερευνητές (% εργατικού δυναμικού)	0,87	0,69	0,22	2005 / ΕΕ27: 0,97 (2009)
	Ερευνητές (% συνόλου απασχολουμένων)	0,96	0,76	0,24	2005 / ΕΕ27: 1,07 (2009)
Ανθρώπινοι πόροι σε τομείς Επιστήμης και Τεχνολογίας	Ανθρώπινοι πόροι σε τομείς Επιστήμης και Τεχνολογίας (χιλ.)	111.660	1917	27	2011
	Ανθρώπινοι πόροι σε τομείς Επιστήμης και Τεχνολογίας (% συνολικού πληθυσμού)	29,6	23,1	16,1	2011
	Ανθρώπινοι πόροι σε τομείς Επιστήμης και Τεχνολογίας (% εργατικού δυναμικού)	40,1	32,4	22,4	2011
	Ανθρώπινοι πόροι σε τομείς Επιστήμης και Τεχνολογίας (χιλ.) (Core Indic.)	44,306	837	12	2011
	Ανθρώπινοι πόροι σε τομείς Επιστήμης και Τεχνολογίας (% συνολικού πληθυσμού) - (Core Indic.)	11,7	10,1	7	2011
	Ανθρώπινοι πόροι σε τομείς Επιστήμης και Τεχνολογίας (% εργατικού δυναμικού) - (Core Indic.)	18,5	16,9	11,4	2011
Πληθυσμός με γνώσεις Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Πληθυσμός με γνώσεις Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (% συνολικού πληθυσμού 25-64 ετών)	27,7	26,1	14,7	2012
	Πληθυσμός με γνώσεις Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (% συνολικού πληθυσμού 30-34 ετών)	35,8	30,9	16,1	2012
	Πληθυσμός με γνώσεις Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (άνδρες % συνολικού πληθυσμού 30-34 ετών)	31,6	27,6	17,4	2012
	Πληθυσμός με γνώσεις Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (γυναίκες % συνολικού πληθυσμού 30-34 ετών)	40	34,2	:	2012
	Σπουδαστές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	19.040.174	637.623	5.790	2008
Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας	Αιτήσεις Πατεντών	57.716,45	104,35	1	2007 / Ελλάδα: 89,57 (2010), ΕΕ27: 54.921.12 (2010)
	Αιτήσεις Πατεντών (ανά εκ. κατοίκους)	116,53	9,34	4,42	2007/ Ελλάδα: 7,96 (2010), ΕΕ27: 109,6 (2010)

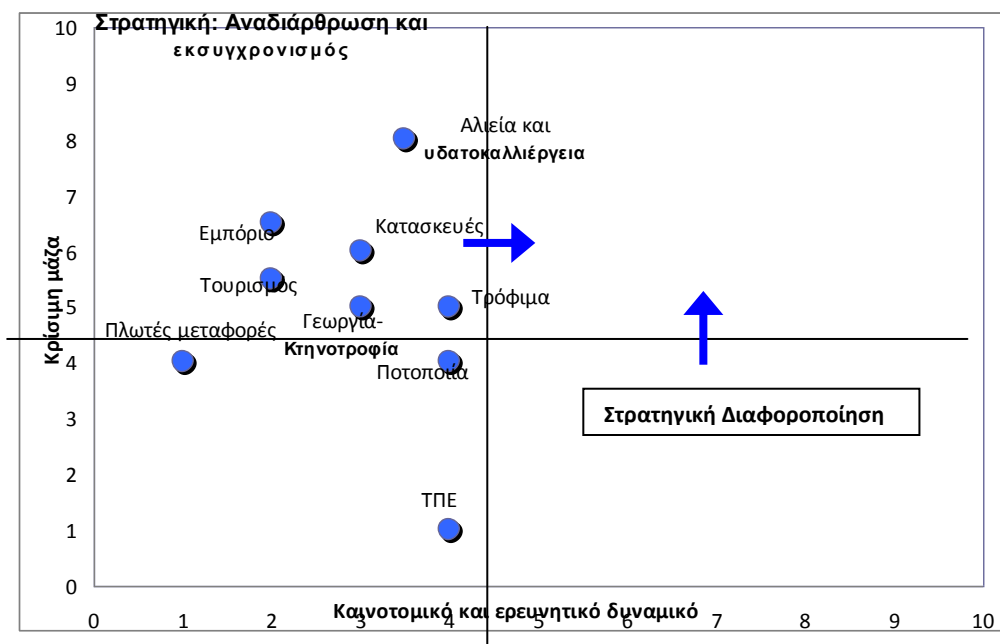
Πηγή: Eurostat

2.4 Συγκεντρωτική Ανάλυση Δυνατοτήτων, Προοπτικών, Αδυναμιών και Κινδύνων της ΠΙΝ (SWOT)

Η παρουσίαση των δεδομένων για την περιφέρεια Ιονίων Νήσων φανερώνει ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με την οικονομία της περιοχής αλλά και τις επιδόσεις στον χώρο της έρευνας, της τεχνολογίας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Είναι προφανές πως οι κλάδοι οι οποίοι στηρίζουν τόσο την δημιουργία προστιθέμενης αξίας, όσο και την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα είναι ο τουρισμός σε διάφορες μορφές (αναπτυγμένες ή μη), ο πρωτογενής τομέας και η μεταποίηση των προϊόντων του και φυσικά το εμπόριο και η κινητικότητα του (χερσαία ή θαλάσσια).

Ειδικότερα, ο πρωτογενής τομέας και η μεταποίησή του αποτελεί τον κύριο εξαγωγικό άξονα της περιφέρειας με πρωτεργάτη τις ιχθυοκαλλιέργειες με ισχυρούς αυξητικούς εξαγωγικούς ρυθμούς. Παρόλα αυτά, η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά τα τελευταία χρόνια όλους τους παραγωγικούς τομείς με προεξέχοντα τον τριτογενή τομέα και τις κατασκευές. Αρνητικές συνέπειες υπήρχαν επίσης στο σύνολο της μεταποίησης με απώλεια θέσεων εργασίας αντίθετα με τον πρωτογενή τομέα όπου οι θέσεις φαίνεται να κρατήθηκαν με μικρή αυξητική τάση. Ο βαθμός καινοτομικότητας της Περιφέρειας είναι χαμηλός. Αυτό σημαίνει πως ελάχιστες επενδύσεις γίνονται σε έρευνα και τεχνολογία από τον ιδιωτικό τομέα και ελάχιστοι εργαζόμενοι απασχολούνται στον χώρο αυτό.

Σχήμα : Σχηματική Απεικόνιση των κλάδων που παρουσιάζουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και η συσχέτισή τους με το καινοτομικό και ερευνητικό δυναμικό της Περιφέρειας.

Στο πάνω αριστερά τεταρτημόριο παρουσιάζονται οι κλάδοι με παραγωγική ικανότητα και κρίσιμη μάζα αλλά ασθενές ερευνητικό και καινοτομικό δυναμικό. Επομένως, για περαιτέρω ανάπτυξη, χρειάζεται αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμός, αυξάνοντας την ικανότητα του κλάδου να καινοτομήσει καθώς και την ένταση γνώσης του παραγωγικού δυναμικού. Αντίστοιχα, στο κάτω αριστερά τεταρτημόριο, βρίσκονται οι κλάδοι που μπορούν να αποτελέσουν προτεραιότητα, εάν αναπτύξουν τα χαμηλά επίπεδα ερευνητικού ή καινοτομικού δυναμικού καθώς και τη χαμηλή κρίσιμη μάζα. Ενδεικτικά, στο κάτω δεξιά τεταρτημόριο θα παρουσιάζονταν οι κλάδοι με χαμηλή κρίσιμη μάζα αλλά με ικανοποιητικό ερευνητικό και καινοτομικό δυναμικό.

Η ένδειξη της αναγκαιότητας τεχνολογικής αναβάθμισης από την πλευρά των επιχειρήσεων είναι απύσχα. Επίσης μειωμένο παρατηρείται το ενδιαφέρον του ανθρώπινου δυναμικού για την απόκτηση νέων βελτιωμένων δεξιοτήτων και γνώσης. Αυτό είναι χαρακτηριστικό των οικονομιών των νησιωτικών περιοχών, με οικονομίες που βασίζονται σε πιο παραδοσιακούς κλάδους με αποτέλεσμα να μην προβάλλουν τη γνώση και την καινοτομία σαν προτεραιότητες και στον τουρισμό, που δεν ανανεώνει τεχνολογικά τις υπηρεσίες του.

Όπως και στο σύνολο της χώρας έτσι και στην περίπτωση της ΠΙΝ, **η συσχέτιση ανάμεσα στα πανεπιστημιακά ιδρύματα και την παραγωγή είναι αμελητέα**. Έτσι παρόλο που πολλές συσχετιζόμενες με την παραγωγική διαδικασία της περιφέρειας δεξιότητες διδάσκονται στα ινστιτούτα αυτά, το αποτέλεσμα δεν είναι το αναμενόμενο. Η γνώση δεν μεταφέρεται στην αγορά και στην κοινωνία. Μια τέτοια εικόνα οδηγεί πολλές φορές σε αναποτελεσματικότητα ιδεών και πολιτικών. Ειδικότερα, όταν οι τεχνολογικές απαιτήσεις του ιδιωτικού τομέα είναι χαμηλές τότε οι αντίστοιχοι ακαδημαϊκοί φορείς δύσκολα βρίσκουν συνομιλητές στην αγορά. Στην περίπτωση ΠΙΝ, τόσο στον πρωτογενή τομέα (τοπικά προϊόντα), όσο και στην δημιουργική βιομηχανία (μουσική, καλλιτεχνία γενικότερα) αλλά και στον χώρο της πληροφορικής υπάρχουν ικανότατοι συνομιλητές από τον Ακαδημαϊκό χώρο. Είναι προφανές ότι υπάρχει ανάγκη γεφύρωσης του χάσματος, πάντοτε όμως λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε ένα από τα νησιά της ΠΙΝ έχει τα δικά του οικονομικά χαρακτηριστικά τα οποία είναι μάλιστα αρκετά διαφοροποιημένα.

Η τουριστική δραστηριότητα εκτός του γεγονότος ότι αποτελεί σημαντική εθνική δραστηριότητα, με ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς για την ΠΙΝ, χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό μονάδων οι οποίες μπορούν να στηρίξουν εναλλακτικές πολιτικές τουρισμού. Τα Ιόνια Νησιά χαρακτηρίζονται επίσης από ένα ισχυρότατο πολυεθνικό πολιτισμικό παρελθόν με χαρακτηριστικά τα οποία μένουν προς στιγμήν ανεκμετάλλευτα. Οι παραδόσεις, η διατροφή, η κουλτούρα, τα ιστορικά μνημεία η καλλιτεχνία, είναι παράγοντες που έχουν χρησιμοποιηθεί περισσότερο εσωστρεφώς και όχι τόσο για την προσέλκυση ευρύτερου τουριστικού μεριδίου. Τα πολιτισμικά στοιχεία είναι τόσο έντονα που από μόνα τους απασχολούν εκατοντάδες πολίτες και επιχειρηματίες. Δεν είναι σίγουρο όμως, ότι τα στοιχεία αυτά έχουν διαγνωστεί ως μια «βιομηχανία» που να υποστηρίζει τον τουρισμό.

Οι περιοχές φυσικού κάλλους είναι αναρίθμητες, όμως η αίσθηση που δημιουργείται είναι ότι κάθε νησί λειτουργεί για την τοπική του οικονομία και όχι για το σύνολο. Η εφαρμογή των πράσινων τεχνολογιών όχι σαν οικολογικό μέτρο αλλά ως μια ευκαιρία για επιχειρηματικότητα αποτελεί ένα ζήτημα σημασίας για την Περιφέρεια. Οι τεχνολογίες αυτές είναι απαραίτητες προς όφελος και του τουρισμού και του πολιτισμού αλλά και του πρωτογενή τομέα και της μεταποίησης. Είναι άλλωστε υποχρέωση της περιφέρειας να προστατέψει τις περιοχές NATURA, οι οποίες αποτελούν άλλη μία ισχυρή μορφή εναλλακτικού τουρισμού, αυτή του οικολογικού.

Επομένως, η Περιφέρεια, λόγω των χαρακτηριστικών της, μπορεί επενδύοντας στην ταυτότητα της, στο περιβάλλον της, στον πολιτισμό της και την δημιουργικότητα των ανθρώπων της να διαφοροποιήσει το τουριστικό προϊόν με νέες μορφές τουρισμού. Επίσης, μπορεί να ανανεώσει τα προϊόντα του πρωτογενή τομέα με διαφορετική παρουσίαση και τοπική σφραγίδα, δίνοντας διαφορετικό χαρακτήρα στις γαστρονομικές απαιτήσεις των επισκεπτών αλλά και προωθώντας αντίστοιχες εξαγωγές. Εναλλακτικές επίσης μορφές εντατικής ιχθυοκαλλιέργειας είναι δυνατές όπως επίσης και διαφοροποιήσεις των ήδη παραγόμενων προϊόντων.

Η ΠΙΝ δεν πρωτοστατεί στην χρήση των τεχνολογιών της πληροφορικής, όμως δεν είναι και ουραγός. Η χρήση των τεχνολογιών αυτών σε όλα τα επίπεδα της οργάνωσης και της οικονομίας είναι πρωταρχικής σημασίας. Οι άμεσες επιρροές (οργανωτικές τουλάχιστον) στον τομέα του τουρισμού και της προώθησης του τουριστικού προϊόντος μπορούν να είναι εντυπωσιακές. Όμως, οι εφαρμογές των ΤΠΕ θα πρέπει να διαχυθούν σε όλους τους τομείς της οικονομίας, δημιουργώντας νέες εταιρείες και θέσεις εργασίας για την ανάπτυξη και εφαρμογή έξυπνων λύσεων στις πόλεις, στα σπίτια, στις επιχειρήσεις και φυσικά στην οργάνωση του ίδιου του δημόσιου τομέα.

Πίνακας : Συνάφεια των ΒΤΓΕ με την εξειδίκευση της Περιφέρειας

ΒΤΓΕ	Αγροτική παραγωγή και τρόφιμα	Τουρισμός	Μεταποίηση Τροφίμων	Αλιεία και Υδατοκαλλιέργειες
ΤΠΕ	✓	✓	✓	✓
Μικρο-νανοηλεκτρονική				
Φωτονική				
Νανοτεχνολογία				
Βιομηχανική βιοτεχνολογία	✓		✓	✓
Προηγμένα υλικά			✓	
Προηγμένες τεχνολογίες κατασκευής			✓	

Τέλος, η γεωγραφική θέση και ιστορική παράδοση των Ιονίων έχει δημιουργήσει ένα εξωστρεφή τοπικό πολιτισμό. Οι διασυνοριακές σχέσεις αναπτύσσονται εδώ και δεκάδες χρόνια τόσο με τους γείτονες όσο και με πολλές άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες και Πρωτεύουσες. Αυτό θα πρέπει να αποτελέσει σοβαρό έναυσμα για μια πιο συντονισμένη προσπάθεια διεθνών συνεργασιών στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης ξεκινώντας φυσικά από την άμεση γειτονιά την Αδριατική, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Η εξέλιξη της περιοχής αυτής τα τελευταία χρόνια είναι ραγδαία συγκεντρώνοντας εκατοντάδες χιλιάδες επισκεπτών με διάφορες μορφές τουρισμού θαλάσσιου ή μη και με μεγάλο κύκλο εργασιών από τις επιμέρους υπηρεσίες που προσφέρονται. Είναι στρατηγική προτεραιότητα η οργανωμένη εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που δίνονται στην ΠΙΝ από αυτή την γεωγραφική τοποθέτηση.

Το σύνολο των παραπάνω σημείων και παρατηρήσεων αποτελεί τις γενικές γραμμές της «SWOT Ανάλυσης» για την ΠΙΝ, η οποία και απεικονίζεται στο σχήμα που ακολουθεί.

Πίνακας: Σύνθεση χαρακτηριστικών σημαντικότερων κλάδων

Τομέας	Παραγωγικό Δυναμικό	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	Εξαγωγές	Clusters και Δίκτυα Καινοτομίας	Ύπαρξη Ερευνητικού Δυναμικού	Ερευνητική Εξειδίκευση (Σχετικός Δείκτης Απηχησης)
Φυτική και Ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	Πολύ σημαντικό: Υπάρχει εξειδίκευση της Περιφέρειας (3.28), Σημαντικό μερίδιο στην απασχόληση (15,30%)	OXI	Σημαντικές	Υπάρχουν δυναμικοί συνεταιρισμοί: <ul style="list-style-type: none"> • ΑΣΗΚ– Αγροτική Συνεταιριστική Ηπείρου Κέρκυρας ΑΕ • Συνεταιρισμός Ρομπόλας Κεφαλονιάς • Αγροτικός Συνεταιρισμός Γυναικών Κοιλιωμένου «οι Μελισσιώτισσες» • Γυναικείος εμπορικός βιοτεχνικός συνεταιρισμός Π. Ε. «ΑΛΚΥΟΝΕΣ» • Γυναικείος αγροτουριστικός συνεταιρισμός Περαχωρίου • Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λευκάδας «ΤΑΟΛ» • Ενιαίος Αγροτικός Συνεταιρισμός Κεφαλληνίας & Ιθάκης • Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός Κεφαλονιάς 	Πανεπιστήμιο Ιονίων Νήσων ΤΕΙ Ιονίων Νήσων (Ενδεικτικά)Τμήμα: Τεχνολογίας Βιολογικής Γεωργίας και Τροφίμων ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε (Εθνικό Ίδρυμα Αγροτική Έρευνας) Κέντρο τεχνολογικής έρευνας Ηπείρου και Ιονίων νήσων	Δεν υπάρχει διεθνής εξειδίκευση αλλά υπάρχει δραστηριότητα από τα πανεπιστημιακά και τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα
Δασοκομία και Υλοτομία	Δεν υπάρχει εξειδίκευση (1.60) Μερίδιο στην απασχόληση (0.0%)	OXI	OXI		Κέντρο τεχνολογικής έρευνας Ηπείρου και Ιονίων νήσων	
Αλιεία και Υδατοκαλλιέργειες	Μερίδιο στην απασχόληση (0.51%) Υπάρχει εξειδίκευση (6.41)	OXI	ΝΑΙ			
Ποτοποιία	Δεν υπάρχει εξειδίκευση (0.57) ο κλάδος έχει μικρό μέγεθος (0,12%) στην Περιφέρεια	OXI	OXI	Υπάρχει σύνδεση με γεωργική παραγωγή		Δεν υπάρχει διεθνής εξειδίκευση αλλά υπάρχει δραστηριότητα από τα πανεπιστημιακά και τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα
Βιομηχανία Τροφίμων	Δεν υπάρχει εξειδίκευση της Περιφέρειας (0,30),	OXI	ΝΑΙ		Πανεπιστήμιο Ιονίων νήσων ΤΕΙ Ιονίων νήσων ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε (Εθνικό Ίδρυμα	

Τομέας	Παραγωγικό Δυναμικό	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	Εξαγωγές	Clusters και Δίκτυα Καινοτομίας	Ύπαρξη Ερευνητικού Δυναμικού	Ερευνητική Εξειδίκευση (Σχετικός Δείκτης Απήχησης)
	Μερίδιο στην απασχόληση (0,56%)				Αγροτική Έρευνας) Κέντρο τεχνολογικής έρευνας Ηπείρου και Ιονίων νήσων	
Τουρισμός	Μεγάλη εξειδίκευση της Περιφέρειας (3.70), Μερίδιο στην απασχόληση (17.24%)	ΟΧΙ	ΝΑΙ			
Εμπόριο – Λιανικό & Χονδρικό	Μικρή εξειδίκευση της Περιφέρειας (1.23), Μερίδιο στην απασχόληση (18.31%)	ΟΧΙ	ΟΧΙ			
ΤΠΕ	Καθόλου εξειδίκευση στην Περιφέρειας (0,44), Μερίδιο στην απασχόληση (0,88%)	ΟΧΙ	ΟΧΙ		Πανεπιστήμιο Ιονίων νήσων (Ενδεικτικά)Τμήμα: Επιστήμης της Πληροφορίας και Πληροφορικής ΤΕΙ Ιονίων νήσων (Ενδεικτικά) Τμήματα: -Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση και στην Οικονομία, -Τεχνολογίας, Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών Κέντρο τεχνολογικής έρευνας Ηπείρου και Ιονίων νήσων	Δεν υπάρχει διεθνής εξειδίκευση αλλά υπάρχει δραστηριότητα από τα πανεπιστημιακά και τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα
Κατασκευές	Δεν υπάρχει εξειδίκευση στην Περιφέρεια (0,82) Μερίδιο στην απασχόληση (6.42 %)	ΟΧΙ	ΟΧΙ			
Μεταφορές-Logistics	Υπάρχει μεγάλη εξειδίκευση στις πλωτές μεταφορές (8.14) με μερίδιο στην απασχόληση (0,78 %)	ΟΧΙ	ΟΧΙ			

Σχήμα : Ανάλυση SWOT

S

Strengths

- Υψηλή αναγνωρισιμότητα ως δημοφιλούς και διεθνώς γνωστού τουριστικού προορισμού
- Οικονομική εξειδίκευση σε συγκεκριμένες μεταποιητικές δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα
- Ισχυρά & Διαχρονικά Πολιτισμικά Στοιχεία (πόλη-μνημείο UNESCO κλπ) - Ιστορική και πολιτισμική παράδοση
- Σημαντική βιοποικιλότητα , περιοχές φυσικού κάλους – NATURA
- Πανεπιστήμιο και Τ.Ε.Ι με ερευνητικές δυνατότητες σε πεδίο όπως η βιο-πληροφορική, η αγροδιατροφή και η πολιτιστική κληρονομιά
- Τοπικά προϊόντα / «Καλάθι Περιφέρειας» (Λάδι – κρασί– αλλαντικά κλπ)
- Θαλάσσιοι πόροι (ακτές, θαλάσσια χλωρίδα και πανίδα)

O

Opportunities

- Νέα καταναλωτικά πρότυπα προϊόντων & υπηρεσιών (τυπικά προϊόντα, ειδικός τουρισμός κλπ) που προσφέρουν δυνατότητες μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας.
- Νέες μέθοδοι παραγωγής, τεχνολογικές και ψηφιακές δυνατότητες, που ενισχύουν την παραγωγικότητα, την προβολή και την απόδοση
- Νέες τεχνολογίες ενεργειακής εξοικονόμησης και μείωσης περιβαλλοντικού αποτυπώματος
- Στροφή των ΑΕΙ/ΤΕΙ της Περιφέρειας σε αντικείμενα έρευνας συναφή με την περιφερειακή εξειδίκευση
- Νέες ευρωπαϊκές περιφερειακές στρατηγικές για ευφυή εξειδίκευση, θαλάσσια οικονομία, συγκρότηση Μακρο-Περιφέρειας Αδριατικής-Ιονίου
- Αξιοποίηση της τουριστικής αγοράς προς όφελος και άλλων τομέων της περιφερειακής οικονομίας

W

Weaknesses

- Χαμηλό επίπεδο E&A, έλλειψη καινοτομικής κουλτούρας στις επιχειρήσεις & χαμηλός βαθμός διάχυσης ΤΠΕ
- Οικονομία βασισμένη σε παδασιακά μοντέλλα, μονοκαλλιέργειες και «μαζικά» πρότυπα
- Νησιωτική περιφέρεια με τα σχετικά μειονεκτήματα σε (αυξημένο κόστος διακίνησης και διαβίωσης κτλ.)
- Χαμηλό εκπαίδευτικό επίπεδο πληθυσμού
- Χαμηλή εξωστρέφεια (δίκτυα προώθησης) & περιορισμένη τυπικότητα (πιστοποίηση – τυποποίηση)
- Έλλειψη διατομεακών και διακλαδικών συνεργασιών

T

Threats

- Δυσμενές οικονομικό περιβάλλον εξαιτίας της κρίσης
- Σημαντικός διεθνής ανταγωνισμός στους κλάδους εξειδίκευσης
- Οικονομική εξειδίκευση σε τομείς χαμηλής τεχνολογίας
- Ανταγωνισμός από οικονομίες χαμηλού κόστους
- Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι

